

Hrvatski glasnik

GLASILO HRVATA CRNE GORE

ISSN 1800-5179

GODINA III * BROJ 15 * SVIBANJ-LIPANJ 2005.

Zagreb 2005

30. rujna – 2. listopada

Svjetske korporacijske igre su sportsko natjecanje sportaša rekreativaca

Grad Zagreb
grad domaćin

Turistička zajednica grada Zagreba
organizator igara i vlasnik licencnih prava

PARTNERI U ORGANIZACIJI

Hrvatska gospodarska
komora

Hrvatski olimpijski odbor

Zagrebački športski savez

**„HRVATSKI GLASNIK“
K o t o r**

Časopis izlazi svaka
dva mjeseca.

„Hrvatski glasnik“ je upisan u
evidenciju javnih glasila kod
Republičkog sekretarijata za
informacije RCG pod red. br.
04/01-1828 od 31.12.2002. g.

Časopisu je dodijeljen
međunarodni standardni broj
za serijske publikacije ISSN
1800-5179, koji je otisnut u
gornjem desnom uglu korica.

Adresa:

Stari grad, Pjaca od kina
85330 Kotor

Telefon:

+381 (0)82 304 232

Fax:

+381 (0)82 304 233

E-mail:

hgd-kotor@cg.yu

Web:

<http://www.hgdcg-kotor.org>

Žiroračun:

510-4741-76

Izdavač:

HRVATSKO GRAĐANSKO
DRUŠTVO CRNE GORE
K o t o r

VD glavni urednik:

Tripo Schubert

Uređivački odbor:

Dario Musić
Slobodan Vičević
Dr. Ivan Ilić
Tripo Schubert

Lektor:

Ivo Herenčić

Fotografije:

Dario Musić
Radoje Milić
Foto Parteli

Kompjuterski dizajn:

„TRICEN“, Kotor

Tisak:

„Biro Konto“, Igalo

Naklada:

800 primjeraka

Cijena:

1,00 €

Dragi čitatelji,

23. lipanj u našem je kalendaru označen crvenom bojom. To je dan HGDCG. Toga dana 2001. godine utemeljeno je HRVATSKO GRAĐANSKO DRUŠTVO CRNE GORE.

Nakon četiri godine rada možemo konstatirati da je Društvo u potpunosti opravdalo povjerenje. Broj članova Društva, a ima ih preko 1400, dovoljno govori o neophodnosti postojanja jedne ovakve institucije. Preko nje Hrvatski korpus u Crnoj Gori artikulira svoje želje, ostvaruje svoja prava u pitanju nacionalne pripadnosti bez obzira što ona zakonodavno nisu regulirana, uspostavlja vezu sa svojom matičnom državom Hrvatskom, konzumira dio kulturne baštine Hrvatske preko nastupa glazbenih, kazališnih i umjetnika iz drugih oblasti. Možemo bez pretjerivanja kazati da je kroz proteklo razdoblje naše Društvo uspjelo ponovo uspostaviti pokidane veze između Crne Gore i Hrvatske, što je i bila jedna od proklamiranih zadaća prigodom osnivanja HGDCG-a. Podugačka bi bila lista ako bi nabrojali sve što je realizirano za proteklo razdoblje. Ovo je prigoda čitatelje još jednom podsjetiti kako su realizirani određeni programi i projekti koji se mogu smatrati kapitalnim, kao što su: tiskanje „Hrvatskog glasnika“, organiziranje dopunske nastave na hrvatskom jeziku, za našu djecu budućih studenata na hrvatskim sveučilištima, možda perspektivnim znanstvenicima, a vjerojatno i budućim aktivistima Društva. Uz to, stvorena je takva infrastruktura i logistika koja će biti okosnica formiranja Hrvatskog nacionalnog Savjeta kad se usvoji Zakon o pravima i slobodama nacionalnih manjina u Republici Crnoj Gori.

Materijalna komponenta se rijetko pojavljivala kao prepreka za realizaciju određenih projekata. Ali, mali je broj onih koji hoće, koji mogu, te koji i znaju i hoće dragovoljno pristupiti radu Društva. Da je više aktivnih pojedinaca uključeno u proces rada, došlo bi do povezanosti naše regije i s ostalim gradovima i regijama hrvatske države. Činjenica je da smo se u dosadašnjem radu najviše oslanjali na grad Zagreb, Split i Omiš, manje Dubrovnik i Rijeku, a izostala je u potpunosti suradnja sa nama tako bliskim gradom, Zadrom, pa zatim Šibenikom, Varaždinom i drugima. Isto tako, suradnja s hrvatskim zajednicama u državama EU i izvan nje, do sada nije ostvarena, iako se s njihovim predstavnicima svake godine susrećemo na tjednu manjina u Zagrebu i obostrano izražavamo želju za početak suradnje na pojedinim zajedničkim projektima.

To znači da su oblasti rada neiscrpne, a jedini je faktor čovjek – aktivan član Društva.

Međutim, sve lijepe trenutke koje smo doživjeli i uspjehe Društva pokvarila je jedna manja grupica članova Društva na izmaku četvrte godine rada, koji su se počeli baviti drugima, izgledno zbog osobnih ambicija, a možda i neostvarenih vlastitih planova ili čak posebnih interesa: pokušalo se na svaki način obezvrijediti sve ono što je stvoreno u Društvu, ne birajući sredstva, način izražavanja, služeći se lažima i klevetama i metodama koji nisu primjerne ni najnemoralnijim osobama. Najnovija metoda koju koriste jest zlouporaba web stranice HGDCG-a, koja je otvorena sredstvima hrvatske Vlade i putem koje našim vjernim članovima i simpatizerima širom svijeta šalju mnoštvo laži i neargumentiranih neistina o našem Društvu i pojedincima. To su isti oni Hrvati iz Kotora, Tivta, Bara i Podgorice koji su pokušali nasilnim i nestatutarnim putem promijeniti ustrojstvo našeg Društva i pučistički smijeniti vodstvo.

Članstvo je to prepoznalo i osujetilo na Skupštini davajući plebisitarnu podršku aktualnom vodstvu.

VD glavni urednik

Prednja strana korica: **Obitelj Radoničić – palače, jedrenjak AVE i portreti Karla i Ivana**
Zadnja strana korica: **Kolaž fotografija sa proslava u Dubrovniku, Splitu i Omišu**

Usvojen program aktivnosti i financijski plan HGDCG-a za 2005. godinu

OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA PREKO NACIONALNIH SAVJETA

Program aktivnosti Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore za 2005. god. je vrlo ambiciozan, sveobuhvatan i zahtjeva veliku angažiranost, kako Predsjedništva, tako i svih podružnica. Obrazovna komponenta i izdavačka djelatnost s regijama i gradovima Hrvatske, glavne su okosnice Programa. Omasovljenje Društva jeste važna obveza, ali s imperativom na većoj kvaliteti i angažiranosti članstva.

Na ovogodišnjoj Skupštini HGDCG-a održanoj u Kotoru 17. travnja 2005. god. usvojen je program aktivnosti i financijski plan za 2005. godinu.

On je, po ocjenama mnogih okupljenih, vrlo opsežan, sadržajan i raznovrstan, ali i ostvarljiv uz sve-srdnu suradnju svih koji sudjeluju u njegovoj realizaciji. Može se dogoditi ne-ulazak nekog od planiranih zadataka u realizaciju, ali razlog može biti ili nemo-gućnost osiguranja odgovara-jućih sredstava ili pojava nepredviđenih teškoća kod druge strane.

Program je podijeljen na dva dijela. U prvom su predviđeni permanentni zadaci Društva, bez obzira na vrijeme, realizaciju, kao što su:

- razvijati kod građana hrvatskog podrijetla u državi Crnoj Gori, svijest o pripadnosti svom matičnom narodu u Republici Hrvat-skoj;

- proučavati i promicati saznanja o kulturnim, znanstvenim, pomorskim, gradi-teljskim, ekonomskim, vje-rskim, tradicionalnim i dru-gim vrijednostima i dosti-gnućima Hrvata u Crnoj Gori kroz stoljeća;

- usavršavati i razvijati program educiranja najmla-đih kroz škole na hrvat-skom jeziku;

- organizirati edukativne seminare za lokalnu po-pulaciju, posebno za mlade, radi sticanja znanja iz ob-lasti hrvatskog identiteta;

- u suradnji s udrugama, nevladinim organizacijama i dr. raditi na izdavačkoj djelatnosti, koja će obra-

đivati djela i materijale ve-zane za hrvatski korpus;

- raditi na povezivanju s udrugama sličnog karaktera u zemlji i inozemstvu u

organizacijama u Republici Crnoj Gori;

- u suradnji s regijama Zagreba, Splita i Dubrov-nika, gospodarskim subjek-

veza, kao i uključivanju u rad postojećeg članstva;

- rad na prikupljanju gra-de za kontinuirano izlaže-nje „Hrvatskog glasnika“ i „Bokeškog ljetopisa“;

- aktivnosti oko stvaranja organizacijskih i drugih preduvjeta za početak vjer-skog turizma iz Hrvatske i dijela Hercegovine prema Boki i obrnuto;

- proširivanje suradnje sa svim hrvatskim zajednica-ma u susjednim državama i dijela Europe;

- realizaciju humanitarnog programa;

- suradnju škole na hrvat-skom jeziku iz Kotora i Tivta sa školama u Hrva-tskoj;

- obavljanje neophodnih aktivnosti oko osiguranja kadrovskih i materijalnih uvjeta za osnivanje mando-linskog sastava u Kotoru.

Od posebnih aktivnosti Društva treba istaknuti:

- puno angažiranje naših predstavnika u izradi nacrtu Zakona o zaštiti nacional-nih manjina i formiranja na-cionalnog savjeta;

- osiguranje prostora za rad i aktivnosti Društva;

- upis završenih srednjo-školaca na sveučilišta u Hr-vatskoj.

Najzad, programom rada su predviđene određene aktivnosti po mjesecima. U proteklom razdoblju reali-zirane su programom pred-viđene sljedeće aktivnosti i manifestacije: Tripundanska večer, Hrvatska priča u za-ljevu svetaca, Uskrsnji kon-cert; završene su pripreme na tiskanju „Bokeškog lje-topisa“; obavljene su pri-premne radnje za nabavku pelena za odrasle; tiskana su dva broja Glasnika; za-

Sa zasjedanja Skupštine u Kotoru

svrhu razmjene mišljenja, iskustava, kulture i dr.;

- pomagati članovima Društva u ostvarivanju svo-jih prava i interesa, u skla-du sa europskim poveljama i Zakonom o zaštiti ljud-skih prava i sloboda;

- uspostavljati i razvijati

tima, raditi na stvaranju uvjeta zapošljavanja.

Drugi dio programa obu-hvaća aktivnosti tijekom cijele 2005. god, zatim po-sebne aktivnosti i aktivnosti po mjesecima. Od cjelogo-dišnjih aktivnosti treba po-sebno izdvojiti:

Zbor pučkih pjevača „Kamen“ – Split

kulturne, znanstvene, hu-manitarne i druge odnose s odgovarajućim nevladinim

- obvezu o omasovljenju članstva ali vodeći računa o ispunjavanju njihovih ob-

počet je rad na izradi elaborata o profesionalizaciji Uredništva „Hrvatskog glasnika“.

U mjesecu svibnju izaslanstvo našeg Društva je bilo nazočno na svetkovinama povodom Dana Dubrovačko-neretvanske županije, Dana Grada Splita i Omiša. Krajem mjeseca gostovalo je kazalište „Lecturium“ iz Zagreba s komedijom „Juhica“ u Kotoru i Herceg-Novom. Polaznici škole dopunske nastave sudjelovali su na kvizu „Volim Hrvatsku“ u Koprivnici.

U mjesecu lipnju planira se realizacija dijela aktivnosti koje su bile predviđene u travnju i svibnju, kao što su: predstavljanje knjiga **Milenka Pasinovića** i **Tomislava Grgurevića**, tiskanje godišnjaka „Bokeški ljetopis“, realizacija humanitarne akcije, pomoć sta-

rima i nemoćnima, posjeta polaznika dopunske nastave Dubrovniku i Splitu, rasprava o profesionalizaciji uredništva „Hrvatskog glasnika“, sudjelovanje ženske klape „Bisernice Boke“ na „Prigorskim danima“ u Zagrebu.

U srpnju se planira predstavljanje druge knjige „Život i djelo Vladislava Brajkovića“. S obzirom na kadrovske promjene u ministarstvima Republike Hrvatske nakon parlamentarnih izbora prošle godine, planirana je radna posjeta izaslanstva Predsjedništva Zagrebu. Od tih razgovora ovisit će u mnogome realizacija nekih zacrtanih permanentnih zadatak Društva.

U kolovozu će naša djeca, kao i svake godine ljetovati u Zagrebu u organizaciji Turističke zajednice Grada Zagreba. Mažoretke Zagreba su prvakinje Europe, te

bi njihov susret s mažoretka Boke bila prava atrakcija, tim prije što bi se taj susret organizirao u mjesecu ljetnog karnevala i tradicionalne „Bokeške noći“.

Odavno se planira postavljanje biste Frana Alfrevića u Perastu. To bi bila prilika za organiziranje jedne večeri poezije Alfrevića u zajedni s Nacionalnom zajednicom Crnogoraca Hrvatske.

U rujnu će naše Društvo sudjelovati na „Tjednu nacionalnih manjina“ u Zagrebu uz prezentaciju izdavačke djelatnosti.

U listopadu će biti organizirana multimedijalna izložba „Hrvatska narodna glazbala u vremenu i prostoru“ u sklopu programa HMI Zagreb.

U studenome se planira organiziranje „Tjedna filмова hrvatske kinoteke“ u

gradovima Crne Gore u suradnji s kinotekom iz Podgorice i nacionalnom zajednicom Crnogoraca Hrvatske u Zagrebu.

U prosincu, kao i svake godine, organizirat će se Božićni koncert nastupom zbora „Brodosplit“ u suradnji s podružnicom HMI-ja Split.

Za sve ove predviđene aktivnosti biti će potrebno osigurati značajna financijska sredstva. Na temelju usvojenog financijskog plana predviđeno je da se za ukupan rad Društva osigura 53.887 €.

Na temelju već dogovorenih financijskih aranžmana, kao i nekih koji su u tijeku, sredstva bi se osigurala iz institucija Republike Crne Gore i Republike Hrvatske, gradova s kojima Društvo surađuje, od donacija reklama i sponzorstva, kao i od članarine.

Naša nova web adresa: www.hgdcg-kotor.org

Dragi čitatelji,

Ponovno počinjemo s prezentacijom Hrvatskoga građanskog društva Crne Gore na web stranicama Interneta, ali ovog puta konačno s pravom i našom adresom.

Skupina i njihovi mentori, koja sebe smatra „**pravim Hrvatima**“, a koja je pokušala neargumentiranim činjenicama i lažima rušiti Društvo na posljednjoj Skupštini u ožujku ove godine, nastavlja svoje podmuklo rušilačko djelovanje, ali ovog puta koristi moćan medij - internet.

Naime, „potparol“ ove grupe **Zlatko Vučinović**, vlasnik informatičke tvrtke IDK-Computers, bivši član Društva i bivši predsjednik podružnice Tivat, korisnik je novca koji je dobio prošle godine na natječaju Vlade Republike Hrvatske (70.000 kn) za informatičko educiranje pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori. U okviru tog programa, a s nama u dogovoru, otvorio je web stranicu našem Društvu (**www.hgdcg.org**), koju je i servisirao. Sve je funkcioniralo dobro do trenutka kad je krenula kampanja rušenja Društva, a kojoj je jedan od autora bio i Vučinović. Pošto kao vlasnik naše web stranice ima pravo i mogućnost njezinim raspolaganjem, on to koristi i zatvara našu stranicu prezentiranja Društva javnosti (koja je otvorena novcem Vlade Republike Hrvatske) i otvara svoju (**www.hrvatiucg.info**). Na nju usmjerava posjetitelje preko naše adrese, i to nečuvenom i neprimjernom kampanjom blaćenja našeg Društva i pojedinaca. Naravno, nije sam jer su s njime svi oni njegovi i **Jurilinini** istomišljenici i mentori koji su podržavali i dalje podržavaju kampanju rušenja HGDCG-a. Naš ponovni pokušaj otvaranja web stranice, najavljen u prošlom broju (br. 14), na adresi **www.hgdcg.com** ponovno je osujetio Vučinović.

Međutim ovog puta, a uz pomoć informatičke tvrtke „Tricen“ iz Kotora, s kojom imamo dugogodišnju poslovnu suradnju, konačno smo uspjeli doći do svoje adrese na Internetu, na kojoj ćete nas moći ponovno posjećivati i informirati se o našem radu.

Dobro došli na novu web stranicu Društva: www.hgdcg-kotor.org

Priopćenje Predsjedništva HGDCG-a

ARGUMENTIMA PROTIV KLEVETA

Djelovanje skupine rušitelja Društva se nastavlja • Optužbe, laži i uvrede se ponavljaju
Govor mržnje prisutan u svim napisima • Umjesto pohvala za četvorogodišnji uspješan rad
Društva i volonterski uloženi veliki trud, članovi rukovodstva se razapinju na križ.

Nezavisni dnevnik „Vijesti“ je u nastavcima objavljivao optužbe **Pavla Jurline** (bivšeg člana Predsjedništva) prema starom i novom Predsjedništvu, koje obiluju netočnostima i neistinom. On je vjerojatno mislio kako će više puta ponovljena laž postati istinom.

Zapravo, on je veliki gubitnik u svemu ovome, pa očigledno moralnu satisfakciju pronalazi u kontinuiranom publiciranju „svoje priče“, s dobrim izgledima da postane i „ozbiljan analitičar“ izvorne autentičnosti naših prezimena, jer na jednom mjestu u članku konstatira „ako malo bolje razmislimo – Schubert i ne zvuči kao hrvatsko prezime.“

Zar se pripadnost hrvatskoj narodnosti prepoznaje po prezimenu ?

Mjesecima pred Izbornu Skupštinu Jurlina je sebe vidio na mjestu predsjednika Društva, imao je vjernog zagovaratelja, izabrao je najbliže suradnike i koncipirao program aktivnosti čiji je osnovni moto bio – nepoštovanje i nezakonite izmjene Statuta Društva, te financijske malverzacije.

Statut Društva je legitimno mijenjan glasovanjem svih prisutnih na godišnjim Skupštinama, a pri tome nisu mijenjani osnovni članci Statuta, kao što su djelatnost Društva, sjedište, osobe koje zastupaju Društvo i sl. To što promjene nisu pravovremeno prijavljivane resornom Ministarstvu po važećem Zakonu o NVO, ne proizvodi nikakve pravne posljedice po Društvu, jer se radi o fakultativnoj obvezi, budući ne postoje ni podzakonski akti u ovoj zakonskoj oblasti koji bi drugačije ukazivali.

Optužbe za financijske malverzacije Društva priča su za sebe. Nadzorni odbor Društva pregledom financijske dokumentacije nije našao nikave nepravilnosti, ali zbog optužbi u prvom dijelu Skupštine, poslovne knjige za 2003. i 2004. god. predane su ovlaštenoj računovodstvenoj tvrtki čije je izvješće potvrdilo nalaz Nadzornog odbora. No, to očito nije bilo dovoljno, pa je na kraju Jurlina doveo republičku financijsku policiju, koja je pregledala istu poslovnu dokumentaciju, ali ni ona nije našla nikave manjkavosti u poslovanju.

U nastavku Skupštine, kada se glasovalo o financijskom izvješću, glasovalo je 111 nazočnih članova „ZA“, 8 je bilo protiv, a 4 su bila uzdržana. Mislili smo kako će ga ovakav uvjerljiv poraz razumjeti, međutim, on kontinuirano preko medija nastavlja ponavljati svoje tvrdnje „milijama“ udaljene od stvarnosti. U jednom članku se pita „gdje je razlika od 20.000 € između knjigovodstvenoga prikaza Prihoda i rashoda u izvješću o financijskom poslovanju iznesenog na Skupštini ?“

Čudi nas njegovo osnovno nepoznavanje vođenja knjiga i iskazivanja rezultata poslovanja, a on je, uzgred budi rečeno, privatni poduzetnik, vlasnik tvrtke, koja u svojem sustavu ima dvije ljekarne. Mora postojati razlika između iskazanih brojki u bilanci uspjeha od brojki navedenih u izvješću o financijskom poslovanju, a koji su prikazani u materijalima za Skupštinu. Ta razlika proizilazi iz notorne činjenice što Društvo uz poslovanje preko žiroračuna kod crnogorskih banaka, značajan promet ima i preko interne blagajne, mimo žiroračuna, kao i promet koji je evidentiran na žiroračunu Društva kod Zagrebačke banke, što ne može biti predmet vođenja knjigovodstva u ovoj državi. Kad se usporede te brojke onda se pojavljuje ta famozna razlika od oko 20.000 €, ali to nisu nikako pronevjereni novci, kako Jurlina misli i želi prikazati, već novac s kojim je Društvo legalno poslovalo. Da je Jurlina dobronamjeran čovjek i kad bi želio dobro Društvu i uopće Hrvatima u Crnoj Gori, potrudio bi se do ovog saznanja doći. I ne bi izokretao činjenice.

U zadnjem novinskom članku u „igru“ uvlači i nove osobe, mašući neusvojenim zapisnikom s jednog našeg sastanka nakon prekida Skupštine, kada smo analizirali protekle događaje i opet obmanjuje javnost, jer ne navodi završni dio teksta koji mu ne odgovara.

Naime, u pojedinim članovima Društva pojavila se sumnja u način kako su neki službenici iz konzulata RH i Crkve popratili prvi dio Skupštine, a koja je neslavno završila. Upravo zbog toga je odlučeno o posjetu Konzulatu RH. Primio nas je konzul Ivan Škarić sa suradnicima, gdje je, u otvorenom razgovoru, kategorično odbačena i primisao po kojoj bi netko iz Konzulata bio uključen u scenarij koji je doveo do prekida rada Skupštine. Čudi nas kako to ne zna i Jurlina, koji je čest gost Konzulata. Isto tako, posjetili smo i kotorskog biskupa mons. Iliju Janjića, gdje je potvrđena dosadašnja dobra suradnja.

Jurlinin „kompanjon“ **Zlatko Vučinović** je otišao mnogo dalje u blaćenju našeg Društva, rukovodstva i uopće Hrvata na ovim prostorima. On je, koristeći našu prezentaciju na internetu, a čiji je baš on bio vlasnik i kreator, iskoristio za svoje niske pobude i osobne koristi. S interneta je skinuo našu prezentaciju tako što je usmjerio posjetitelje s naše adrese na njegovu novu web stranicu „Hrvati u Crnoj Gori“, koju opslužuje klevetama, uvredljivim prilozima i neistinama, iznoseći ih preko anonimnih posjetitelja te stranice.

U tim njegovim niskim pobudama ide toliko daleko da je čak postavio i anketu „Ima li HGDCG legitimitet?“ Zar je normalno takvu anketu provoditi nakon uspješnog četvorogodišnjeg rada Društva i nakon čitanja na svečanom djelu ovogodišnje Skupštine, kao i prethodnih, brojnih pisama i brzojava podrške i pohvala našem Društvu od najviših državnika i institucija Crne Gore i Hrvatske? Zar mu ništa ne znači što nam je počasni član Predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić i mnoge druge istaknute osobe iz političkog, kulturnog i javnog života? S druge strane, zar bi Društvo i njegovi programi mogli biti financirani od jedne i druge države, kad ono ne bi imalo legitimitet?

Druga anketa je još i antihrvatska, jer se kroz nju pita „Je li Tripo Schubert (dojučerašnji prvi čovjek HGDCG) Hrvat ili nije, pa čak i je li German?“

To su fašistoidne ideje i pokušaj vraćanja u mračno doba povijesti.

Ostali dio web stranice posvećen je raznim pripodjenjima iz dnevnog tiska i sastanaka podružnica, od strane Zlatka Vučinovića, Pavla Jurline, Vladimira Medovića i nekih njihovih istomišljenika. U tom smo dijelu vrlo iznenađeni količinom iskazane mržnje prema pojedincima i cijelom Društvu, a posebno smo zgroženi kakve sve fraze autori upotrebljavaju, kada je u pitanju bivše i sadašnje vodstvo HGDCG-a, kao: „Vatikansko-kominternovska zavjera u liku i djelu Tripa Schuberta“, „Udarila braća komunisti po konzulu i po Crkvi“, „Staljinističke čistke u HGD-u“, „Zar je očajni Schubert još na slobodi?“ i mnogo drugih „interesantnih“ naslova.

Treći „ortak“ Vladimir Medović iz Bara kroz „Otvoreno pismo barskih Hrvata Hrvatskom saboru“, naslovljeno na Zdenku Babić Petričević, elaborira hrvatstvo u Baru. Medović navodi „kako od 136 članova svega nešto preko 20% čine Hrvati, a ostali članovi su regrutirani po vjerskom principu tj. od katoličkih Albanaca“, za današnjeg predsjednika Podružnice navodi „on je Šestan (dio Barske općine) a oni su podrijetlom Albanci, materinji jezik im je albanski, izjašnjavaju se kao Crnogorci, a kao Hrvati počeli su se izjašnjavati u vrlo malom tj. neznatnom postotku“.... Od Hrvatskog sabora Medović traži „podršku i razumijevanje da smo mi u stvari dijaspora tj. iseljena Hrvatska“.... U potpisu pisma su samo dvije osobe koje sebe nazivaju „pravim Hrvatima“.

Ove i mnoge druge grube neistine izrečene u pismu štete svima nama, a pogotovo autohtonim Hrvatima Bara. Povijesne činjenice suprotne su riječima potpisnika – „pravih Hrvata“ a o njima je puno pisano, a u posljednje vrijeme i govoreno osobito u emisiji HRT-a „Korijeni“.

Sve to je ispod svake ljudske, civilizacijske i moralne razine.

Nismo se do sada htjeli oglašavati, ali kako vrijeme odmiče, a mjere koje smo poduzeli da mirnim i civilizacijskim putem prekinemo kolanje neistina i kleveta nisu još urodile plodom, odlučili smo o svemu ovome obavijestiti Konzulat Republike Hrvatske u Kotoru i očekujemo njihovu pomoć kako bi se ova medijska hajka na naše Društvo prekinula, tim više što su (im) akteri dobro poznati.

Predsjedništvo HGDCG-a

subota, 9. april 2005. **13**
Vijesti

BIVŠI ČELNIK TIVATSKOG HDG ODGOVARA NA OPTUŽBE PREDSEDNIKA

Vučinović: Zar je očajni Šubert još na slobodi

Kotor - Bivši predsjednik tivatske podružnice Hrvatskog građanskog društva Crne Gore Zlatko Vučinović kazao je da postupci i izjave predsjednika HGDCG Tripa Šuberta "pokazuju bijes očajnika koji je svojim djelovanjem uzdrmao HGD, čiji je predsjednik bio, i upravo on i uzak krug ljudi oko njega nanio veliku štetu društvu i Hrvatima uopšte".
Vučinovića je inače, UO tivatske pod-

an puč, odnosno na sjednici UO su glasali gosti koji nisu članovi UO i nemaju pravo glasa. Tako je prekršen Statut društva i to član 21 stav 4 koji kaže da UO ima tri do pet članova, a glasalo ih je devet ili 10. Isti član je prekršen u stavu šest jer je pučistički klan oko Šuberta donio poslovnik podružnice koji je protivstatutaran - navodi se u reagova-

aktivnost podržavaju".
- Umjesto da se opravda pred članstvom i javnošću tako što će odgovoriti na otvorena pitanja na Skupštini, Šubert pokušava jeftinim manipulacijama skrenuti pažnju javnosti. Zloupotrebljavajući poziciju dokazali su da nisu više dostojni zastupati nas. Mi koji to tvrdimo nismo u poziciji da se branimo

Jedan od naslova u „Vijestima“ koji mnogo više govori o napadaču nego o napadnutom

Novosti iz Hrvatske

LOKALNI IZBORI U HRVATSKOJ

Lokalni izbori u Hrvatskoj održani su 15. svibnja 2005. Velika apstinencija birača, koju je ipak teško pripisati sličnosti hrvatske zrelih EU demokracijama, bit će prije već dosta odlučna biračka pljuska cjelini hrvatske političke klase. Na izbore je izašlo manje od 40 posto birača. Gledajući na razini Hrvatske HDZ je dobila 26 vijećnika manje nego na prošlim lokalnim izborima, SDP 6 vijećnika manje, a najviše, čak 45 vijećnika izgubio je HSS, dok je HNS na razini Hrvatske dobio 18 županijskih vijećnika više, ali je izgubio vlast u Zagrebu. Najveći uspjeh ostvarile su HSP i HSU.

No, jedan drugi trend morao bi zabrinuti HDZ. Zbroje li se glasovi po županijama i pretoče na nacionalnu razinu, vladajuća stranka godinu i pol od parlamentarnih izbora izgubila je 7,5 posto potpore birača. Oporbeni blok vođen SDP-om u ovom trenutku uživa potporu 41 posto birača. Pravaši također, suprotno očekivanjima svojih vođa, u prosjeku imaju samo 9 postotnu potporu.

Sigurno je da su najveći dobitnici ovih izbora jake političke osobnosti. **Zvonimir Mršić** u Koprivnici, **Đurđa Adlešić** u Bjelovaru, **Stipe Gabrić Jambu** u Metkoviću i **Ivan Čehok** u Varaždinu, pomeli su svoje političke suparnike, kao i **Milan Bandić** u Zagrebu, koji je s nešto više od 100 tisuća glasova osigurao mjesto gradonačelnika i upravljanje s oko 6 milijardi kuna gradskog novca. To je 25 zastupničkih mjesta SDP-HSS-HSU-a u ovom sazivu Zagrebačke skupštine.

Na ovim izborima u Hrvatskoj došlo je do određenih političkih osvježenja. To su ovaj put nadasve go-

spodarstvenici, poduzetnici i manageri koji su se odlučili na politički angažman. „Lista Veloga Mista“ nekadašnjega zlatnog jugoslavenskog košarkaškog centra, a danas zlatnog splitskog poduzetnika **Željka Jerkova**, te u manjoj njeri Zagrebačka nezavisna lista višestruko uspješne managerice slavnog prezimena

stava: Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstva europskih integracija, Ministarstva kulture, Ministarstva obitelji, branitelja i

biti sve informacije o potencijalnim projektima namijenjenim vašim osobnim interesima.

Vladini poticajni projekti mogu se primijeniti u poduzetništvu, turizmu, obrtu, poljoprivredi, edukaciji i znanosti, umjetnosti i kulturi, za socijalne usluge i skrb, kao izvozni poticaji, za poticajnu stanogradnju ili infrastrukturne investicije u lokalnim upravama. U posebnom izborniku svi zainteresirani mogu odabrati namjenu poticajnih sredstava; kapitalne investicije, kredite ili subvencije, kredite kao jamstvo, nepovratna sredstva ili jednokratnu pomoć.

Nakon što se svi zainteresirani registruju i ostave svoje osobne podatke na vlastiti e-mail dobivat će mjesečni newsletter s novim informacijama i promjenama na portalu www.otvorena-vrata.hr. Svi mogu odabrati i područje koje ih posebno zanima, odnosno detaljnije se informirati o poljoprivredi, turizmu, poduzetništvu, obrtu, edukaciji i savjetovanju, stanogradnji, kreditima i jamstvima, obitelji ili izvoznim potporama. Ukoliko netko ne želi, može odbiti primanje newslettera, no ako netko želi vlastiti CD-ROM s projektima, iz Vlade ga šalju na kućnu adresu.

U posebnom poglavlju navedene su adrese ministarstva i institucija u spomenutim Vladinim projektima te linkovi na njihove stranice na kojima se mogu pronaći detaljnije informacije o poticajima. Na ovoj se stranici nalazi i imenik svih institucija državnog i javnog sektora u sklopu projekta „Otvorena vrata“, poredanih po abecednom i poimnom redoslijedu. Sve nejasnoće u vezi određenog projekta i pitanja zainteresirani mogu napisati u poglavlju Pitanja, a odgovori iz Vlade prosljeđuju se

Milan Bandić, novi gradonačelnik Zagreba

Tatjane Holjevac, već su osvježile javnost svojim za mnoge neočekivanim izbornim rezultatima.

POTICAJ ZA PODUZETNIŠTVO

Hrvatska vlada pokrenula je portal www.otvorena-vrata.hr na kojem poduzetnici, obrtnici, poljoprivrednici, ali i studenti, branitelji i svi zainteresirani ulagači u Hrvatsku prvi put na jednom mjesu mogu pronaći sve Vladine projekte s poticajnim (novčanim) sredstvima.

Ovaj portal prvi je korak u realizaciji projekta „One-stop-shop“, odnosno, agencije koja bi trebala umrežiti tijela državne uprave i svim zainteresiranim poslovnim osobama omogućiti dostupnost svih traženih informacija te istodobno pružiti uslugu otvaranja subjekta maloga gospodarstva.

Projekti na web portalu www.otvorena-vrata.hr su projekti sljedećih ministar-

međugeneracijske solidarnosti, Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, Hrvatske agencije za malo gospodarstvo te Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Svi zainteresirani za Vladine poticajne programe na ovoj stranici mogu pogledati i „skinuti“ programe i obrasce potrebne za natjecanje za dodjelu sredstava. Projekti se mogu pogledati po abecednom redu ili matičnoj instituciji, dok zainteresirani sami odabiru kategoriju koja najbliže opisuje njihov položaj. Primjerice, ako ste umjetnik ili radite u kulturnoj ustanovi, na odabir ove kategorije izlistat će vam se svi poticajni programi raznih ministarstava, koji spadaju u tu kategoriju. Bilo da spadate u preduzetnike početnike, iskusne preduzetnike, branitelje, obrtnike, zadrugare, zanima vas žensko poduzetništvo ili ste nezaposleni, klikom na određenu kategoriju u trenutku ćete do-

na e-mail adresu. Zanimljiva pitanja i odgovori istodobno se objavljuju na stranici Pitanja i odgovori. Ako je suditi prema objavljenim pitanjima i odgovorima na portalu, najviše je zainteresiranih za poticajne projekte koje nudi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. U cilju što jače interakcije sa svim subjektima, Vlada je otvorena i za sve sugestije, prijedloge, kritike i mišljenja svih zainteresiranih za njezine projekte. Stoga se na ovim stranicama često mogu pronaći i razne sugestije poduzetnika koji već koriste neke od Vladinih projekata te koji su, na osnovi vlastitog iskustva, mjerodavni

ma. Velika sredstva iz proračuna izdvojena su u ovu svrhu, ali to je tek prvi korak". Sanader poziva sve zainteresirane za Vladine poticajne projekte, da budu „snaga koja će osigurana financijska sredstva oploditi i pretvoriti ih u nova radna mjesta i gospodarski razvitak naše domovine“. To je posebno važno u trenutku kada je Hrvatska dobila pozitivno svjetlo i datum početka pregovora s Europskom unijom, jer Hrvatska mora pokrenuti i razvijati korisne projekte u svim područjima društvenog života. Naime, pristupni fondovi Europske unije otvoreni su samo za ostvarene projekte s mjerljivim učinkom.

je do pokretanja portala bilo prilično teško pronaći na stranicama raznih ministarstava. No cijeli projekt još uvijek nije aživio kako bi trebao jer još uvijek ne nudi mogućnost uvida u proračunska sredstva, zemljišne knjige, mogućnost aplikacija za osobne dokumente i sve ostale javne usluge, tako da je pred Vladom još velik dio posla koji mora završiti.

16. SVJETSKE KORPORACIJSKE IGRE Zagreb, 30.9.–2.10.2005.

Svjetske korporacijske igre predstavljaju najznačajnije i najveće svjetsko sportsko događanje namijenjeno zaposlenicima, sportašima amaterima iz velikih i

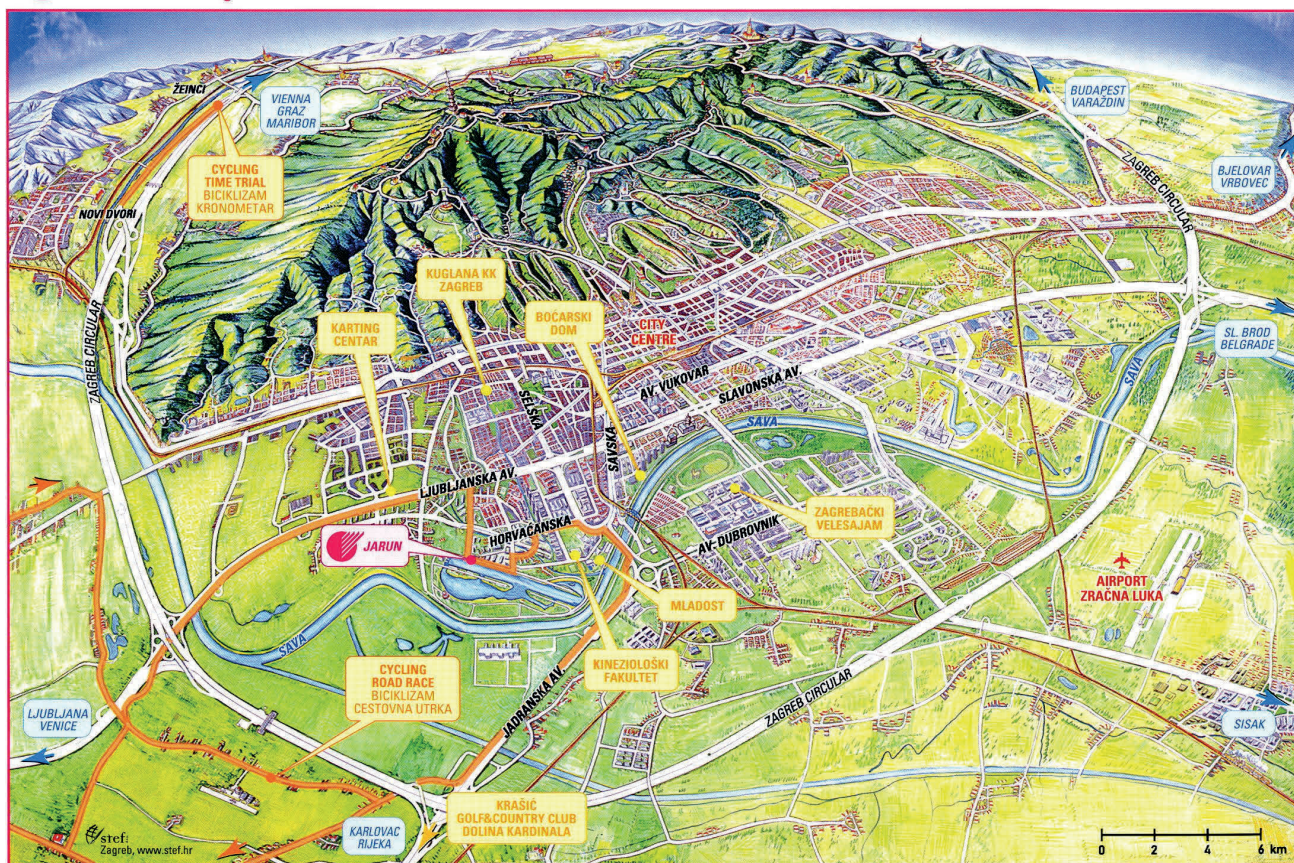
Korporacijske igre okupljaju u pravilu broj sudionika, a u Zagrebu očekujemo od 3000 do 5000 sudionika koji će se natjecati u 22 sporta na terenima Jaruna, Sportskog parka Mladost, Boćarskog doma, Zagrebačkog velesajma, kao i na nekim drugim terenima i sportskim dvoranama u Zagrebu i okolici.

Svjetske korporacijske igre osnovala je dr. **Maureen Johnston** 1986. u Kaliforniji, SAD.

Prema dosadašnjim iskustvima, na Igrama svake godine sudjeluju natjecatelji iz više od 60 zemalja predstavljajući u prosjeku 255 kompanija kao što su: Siemens, IBM, Exxon, Bosch, AGFA, AMOCO, BP, Ca-

16th World Corporate Games
Zagreb Croatia 2005

ORIENTATION MAP • ORIJENTACIJSKA KARTA

Orijentacijska karta Svjetskih korporacijskih igara – Zagreb, 30.9.–2.10.2005.

za pohvalu ili kritiku određenog projekta.

Sam premijer dr. **Ivo Sanader** na naslovnoj stranici portala ističe da Vlada „čini veliki napredak kako bi osigurala uvjete za razvoj poduzetništva u svim oblici-

U hrvatskim medijima ovaj je portal predstavljen kao začetak prvog pravog e-governmenta u Hrvatskoj. Pohvaljena je inicijativa da se prvi put na jednom mjestu objedine svi Vladini poticajni programi, a koje

malih tvrtki i korporacija.

Svjetske korporacijske igre povezuju ljude sa svih kontinenata i svih zanimanja i kultura kako bi uživali u sportu, poslovnim kontaktima i putovanju, a posebno radi druženja i zabave.

terpilar, Fujitsu, Agfa, Shell, Coca Cola, Mobil, Hewlett Packard, Vodafone, Deutsche Telekom, Ericsson, ali očekujemo i odziv velikog broja hrvatskih tvrtki.

Prve su Igre održane 1988. u San Francisku. Na-

kon toga su Igre dobivale sve više na važnosti i popularnosti širom svijeta pa su pokrovitelji Igara bili gradonačelnici, guverneri, predsjednici vlada ili poglavari država primjerice, predsjednik Južnoafričke Republike **Nelson Mandela**, premijer Malezije dr. **Ma-hathir Mohamad**, predsjednik Urugvaja dr. **San-guinetti**, predsjednik Francuske **Francois Mitterand**, predsjednik Njemačke dr. **Roman Herzog**, predsjednik Europske komisije **Jacques Delors**, kao i mnogi drugi uglednici iz svijeta sporta – sir **Bobby Robson**, sir **Alex Ferguson**, **Ron Clarke** i **Fred Perry**.

16. Svjetske korporacijske igre u Zagrebu održavaju se pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske **Stjepana Mesića**. Suorganizatori Igara su Poglavarstvo grada Zagreba, Turistička zajednica grada Zagreba i Hrvatski olimpijski odbor.

Posebna prilika za ostvarivanje poslovnih kontakata bit će za vrijeme održavanja poslovno-turističkog dana (workshopa) u petak 30.9.2005.

Ostvareni poslovni kontakti za vrijeme održavanje korporacijskih igara, kao i sklopljena prijateljstva, zasigurno će donijeti velike koristi svim sponzorima i tvrtkama sudionicama, gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj u cjelini.

Dr. Maureen Johnston, osnivačica World Corporate Games i predsjednica Worldwide Corporate Games Community, izjavila je: „Svjetske korporacijske igre u Zagrebu na najboljem su putu da budu najveće i najuspješnije u 16-godišnjoj povijesti korporacijskih igara. Sportski tereni su među najboljima koje je ovo sportsko natjecanje koristilo, a Zagreb je doista uzbudljiv, prekrasan grad, idealan domaćin najvećeg međunarodnog događaja u svijetu korporacijskog sporta. Sigurna sam da će Igre biti veliki uspjeh“.

Dr **Ken O'Bryan**, glavni direktor tvrtke Sport For Life, koja je vlasnik licence Corporate Games, istaknuo je da je Zagreb na savršenom položaju da na Igre privuče sudionike iz cijele Europe, kao i mnogih drugih dijelova svijeta. „Hrvatska je sama po sebi jedno od najprivlačnijih svjetskih turističkih odredišta i imat će veliku korist od publike koja će Igre donose. Mnogi sudionici će produžiti svoj boravak kako bi posjetili druge dijelove ove fascinantne zemlje – i bit će oduševljeni onime što nađu“, dodao je dr. O'Bryan.

HRVATSKE SVJETSKE IGRE Zadar, srpanj 2006.

S velikom vam radošću predstavljamo Hrvatske svjetske igre koje će svoju premijeru doživjeti u srpnju 2006. u gradu Zadru i Zadarskoj županiji. Na samom početku – odgovor

protiv reprezentacija država hrvatskoga izvandomovinstva (Argentina, Njemačka, Švedska, Australija, Kanada, SAD...) i nacionalne reprezentacije Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Natjecanja su predviđena u 15-tak ljetnih disciplina u razdoblju od tjedan dana nakon svečanog otvorenja u samom središtu Zadra. Gotovo da nije potrebno trošiti riječi na pomisao kakav će prizor predstavljati više od tisuću športaša pod različitim zastavama u središtu povijesnoga grada Zadra.

Hrvatski svjetski kongres kao organizator igara sa zadovoljstvom može računati na pokroviteljstva Vlade Republike Hrvatske, grada Zadra, Zadarske županije, Nadbiskupije zadarske, Hrvatske matice iseljenika i supokroviteljstva Hrvatskoga olimpijskoga odbora.

Naša je vizija da kroz Hrvatske svjetske igre pro-

benim stranicama našeg projekta www.zadar2006.com.

Web-stranice prije svega služe kao portal za prijavu (natjecatelja, sudaca, volontera i delegata), ali će s vremenom – kako se bude približavao datum otvorenja – sve više postati izvor informacija o samim igrama. Vrlo je važno naglasiti da se sve prijave vrše pojedinačno, neovisno o sportskim klubovima i kulturnim udrugama po svijetu.

U razdoblju od veljače do srpnja 2005. naša će promocijska ekipa obići veliki broj hrvatskih centara u svijetu da bi promovirala ovaj jedinstveni projekat. Pozivamo Vas da nam pomognete u širenju riječi i da uputite Vaše prijatelje i poznanike na ove stranice ili na jedan od promocijskih termina u Vašoj blizini.

Na samom kraju preostala je jedino želja da nas do-

HRVATSKE
SVJETSKE
IGRE

Zadar 15.7. - 21.7. 2006

Atletika Judo Australia
Nogomet
Odbojka Argentina USA
Plivanje
Maraton Njemačka
Taekwondo
Kanada Košarka
Tenis Karate Švedska
Rukomet

Vrijeme preostalo do otvorenja igara
390 dana 14h 13m 12s

na najvažnije pitanje: Što su zapravo Hrvatske svjetske igre?

Hrvatske svjetske igre su prvo globalno sportsko natjecanje u Hrvata. „Globalno“ znači da će se jedna domaća hrvatska reprezentacija športaša natjecati

moviramo bogatstvo hrvatskog anacionalnog bića, grad i županiju domaćina, hrvatski turizam, ali i šport kao oblik zdravog života, a time ujedno i borbu protiv droge.

Svi zainteresirani pobježe se mogu informirati na služ-

vedete u „neugodnu situaciju“ prevelikim brojem prijava. Vjerujemo da će s vašom pomoći Hrvatske svjetske igre postati tradicija za buduće naraštaje.

Doviđenja u Zadru!
Jure Strika,
ravnatelj Igara

U Kotoru konstituiran Opštinski savjet Pokreta za europsku, nezavisnu Crnu Goru

SIGURNI SMO – CRNA GORA ĆE PONOVO BITI SAMOSTALNA!

Pokret želi da bude u najvećoj mjeri pokret mladih generacija Crne Gore i da demokratska i europska Crna Gora bude prepoznata kao njihova životna šansa i onaj politički okvir koji obezbjeđuje profesionalni napredak i prihvatljiv društveni status.

Svečanom sjednicom u do posljednjeg mjesta ispunjenoj velikoj sali Kulturnog centra u Kotoru, 10. lipnja 2005. godine konstituiran je opštinski Savjet Kotora – Pokreta za europsku, nezavisnu Crnu Goru.

Opštinski Savjet broji 320 ljudi a koordinacioni tim 25 članova čiji je predsjednik do referenduma za nezavisnu, evropsku Crnu Goru mr. **Vesna Vičević**.

U drevnom i vječnom gradu „od poja i soja, od kičme i od riječi, od čela i obraza“ ovim činom do-

dent kotorskog Fakulteta za pomorstvo **Igor Stanišić** i **Iva Čizek**, student Fakulteta za turizam i hotelijerstvo.

Govorili su još i uspješni privrednik iz Grblja **Labud Mihović**, novinar **Sabrija Vulić**, vrsni ljekar i humanista **Ivan Lalić**, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr. **Ivan Ilić**, penzioner, predsjednik društva prijatelja Kotora **Božidar Mašo Marković**, akademik **Rajko Vujičić**, **Rade Mijanović** iz Prčanja, koji dugo živi i radi u Švedskoj, i koordinatore Po-

ško **Vuković**, član Savjeta Pokreta, **Marko Špadijer**, sekretar Matice crnogorske i također član Savjeta Pokreta.

Skupu se na kraju sjednice obratila novoizabrani koordinatore pokreta za Opštinu Kotor mr. Vesna Vičević: „Prije tri godine kazala sam u ovoj sali sljedeće: referenduma će biti. Samo nam je odložen na 3 godine. Imamo riječ Evrope. Vjerujemo na riječ staroj dami Evropi, takve stare dame drže do svoje riječi, ne varaju. Plemstvo obavezuje.

I vjerujemo na riječ našim političarima koji su to potpisali i referendum narodu obećali. U Crnoj Gori čovstvo još obavezuje.

I evo nas danas okupljenih u istoj sali u Pokretu za evropsku nezavisnu Crnu Goru u predreferendumskom periodu. Ostalo nam je još samo da vjerujemo da će dan Referenduma biti uskoro utvrđen.

A da će Crna Gora poslije Referenduma biti nezavisna, – to davno već nema više što da vjerujemo, – u to smo davno već sasvim sigurni!

Mora Crna Gora konačno da se vrati tamo gdje pripada, a to je: prvo sebi samoj, pa tek onda Evropi.

Sigurni, jer mi ne tražimo više od onoga na što već imamo pravo, a to je, – da na demokratski organizovanom referendumu uz pomoć, prisustvo i nadgledanje odgovarajućih tijela Evropske unije, – odlučimo buduću državno pravni status Crne Gore.

Vesna Vičević za govornicom

Sigurni, – jer mi ne želimo podjele. Naprotiv. Mi želimo upravo da po evropskim standardima budemo svoji na svome, da zaokružimo jasno cjeloviti svoj istorijski identitet i državni subjektivitet, – i da, kao takvi, jasno i precizno preduzimamo akcije ujedinjenja. Dakle, ništa manje, ništa više i ništa drugačije, – već upravo onako, kako su se sve dosadašnje članice pojedinačno učlanjivale, tj. ujedinjavale u postojeću Evropsku uniju.

I sigurni smo da će Crna Gora biti samostalna zato, što će naš Pokret u cjelini, i siv mi njegovi pripadnici iz Kotora, raditi za referendum do referenduma, – isključivo rukovođeni pozitivnom energijom, tolerancijom, u duhu saradnje i bez i jedne jedine teške ili negativne riječi upućene prema neistomišljenicima.

Naprotiv: naša ruka srdačno će biti ispružena za dijalog, dobar savremeni građanski, – i korektan ljudski odnos prema svima. Crna Gora je naša zajednička domovina!

I najviše smo sigurni, da će poslije referenduma naša Crna Gora biti samostalna i zato, – što mi imamo najjače, jedino nepobjedivo „oružje“ u svojim rukama, a to je: iskrena ljubav prema svojoj staroj hiljadugodišnjoj državi čiju državnost hoćemo da povratimo, naša upornost,

Svečarski izgled bine u velikoj sali Kulturnog centra

bijena je dodatna snaga za ljubav i toleranciju među ljudima, ne samo na ovom moru, već u cijeloj Crnoj Gori, za dobro nas i Crne Gore, čulo se na početku svečane sjednice uz oficijelni dio njenog rada.

Na početku radnog dijela sjednice uz svoje poruke goste i domaćine pozdravili su mladi Kotorani: sportski as **Damjan Danilović**, vaterpolista kotorskog VK „Primorac“, uspješan stu-

kreta za nezavisnu Crnu Goru Vesna Vičević.

U ime Pokreta Kotorane je pozdravio **Dragan Kujović**, potpredsjednik crnogorskog parlamenta i član koordinacionog tima Pokreta.

Sjednici su prisustvovali i **Marija Čatović**, gradonačelnica Kotora, **Andrija Lompar**, ministar pomorstva i turizma u Vladi RCG, **Branko Lukovac**, koordinator Pokreta, **Miodrag Mi-**

strpljivost, tolerantnost, demokracija i bratski ispružena ruka prema neistomišljenicima.

Toga, ko bi to pobijedio sigurni smo da nema ni u našem okruženju, ni u Evropi ni u svijetu. Nema, jer to su najljepši i najvrijedniji principi na kojima se zasniva civilizovani svijet.

I to ćemo postići na demokratski organizovanom referendumu, neotuđivom pravu svih naroda na svijetu koje garantuju mnogi međunarodni dokumenti i Povelja Ujedinjenih nacija.

I kada na referendumu mi sigurno budemo odlučujuća većina, – mi nećemo tada reći da smo pobjednici.

Nećemo reći da smo pobjednici, jer bi to značilo da su oni drugi poraženi. I nećemo biti pobjednici, jer će na referendumu pobjednica biti Crna Gora. A kad je Crna Gora pobjednica u Crnoj Gori, u njoj nema i ne može biti poraženih. I neka to bude prva poruka sa osnivanja Savjeta Kotor Pokreta za evropsku nezavisnu Crnu Goru: Kad je Crna Gora pobjednica u Crnoj Gori, u njoj nema poraženih“, poručila je Vesna Vičević.

Performansom „Gorski pelin morskoj struji“ uz pjesmu pitome Boke i njenih vala u izvođenju klape „Alkima“ i igru KUD „Njegaš“ sa Cetinja, muziciranjem pijanistkinje **Sede Vukašinović** i akordima „Bokeljske noći“ uz koju se „čude vali kako zanos nosi ljude“, glasom operne pjevačice **Marine Cuće**, te pozicijom koju su govorili **Dragan M. Đurović** i **Dubravka Jovanović**, svečana sjednica je nastavljena kulturno-umjetničkim programom.

„Ova je strana svijeta na dugu raspeta, na um propeeta, od osvita, raskršća i ušća, zorišta i sidrišta, ovo je nebo za lijek a ovaj grad je čovjek“ – poruka je s kraja skupa u Kotoru koji je davno u Evropi i Evropa u njemu.

D. Jovanović

Našem počasnom članu uručena papina povelja za oltar na splitskoj rivi

MIJO ADŽIĆ DOBIO PRIZNANJE VATIKANA

Za blagdan splitskog patrona Adžić je izradio oltar-pozornicu, do sada najveći projekt takvog tipa u Hrvatskoj.

Splitski scenograf i slikar Mijo Adžić koji je lani proslavio četrdeset godina umjetničkog rada provedenog uglavnom u HNK Split, dobio je krajem prošle godine izuzetno priznanje – povelju s apostolskim blagoslovom pape **Ivana Pavla II.** za projekt svečanog oltara postavljene na rivi prošle godine u povodu obilježavanja 1700. obljetnice mučeničke smrti sv. Dujma. Za blagdan splitskog patrona Adžić je izradio oltar-pozornicu, do sada najveći projekt takvog tipa u Hrvatskoj, a papino priznanje i blagoslov umjetniku i njegovoj obitelji ispisano je na pergameni. Priznanje je potpisao nadbiskup **Oscar Rizzato**, šef ureda pri Svetoj Stolicu za izdavanje bula i pergamen.

Prošle godine Mijo Adžić, dipl. akad. scenograf i slikar je proslavio 40 godina svog umjetničkog rada, kazališne scenografije. Rođen je 25.6.1938. god. na Cetinju. U Splitu je završio srednju školu primijenjenih umjetnosti. Kao stipendist grada Splita diplomirao je na Umjetničkoj akademiji u Beogradu 1967. god. na odjelu kazališne scenografije i slikarstva u klasi prof. M. Šerbana.

Mijo Adžić

Poslije završetka studija boravi u Parizu kao državni stipendist na specijalizaciji scenografije. Impresije Pariza i svekolikog kazališnog i umjetničkog svijeta evropske metropole ostavile su trajan trag u stvaralaštvu Mije Adžića do današnjih dana i sklonost prema francuskim autorima. Po povratku iz Pariza dolazi na dužnost stalnog scenografa drame, opere i baleta HNK Split, gdje radi i danas.

Postavio je na pozornici splitskog HNK-a i diljem Hrvatske preko 200 kazališnih, televizijskih i filmskih scenografija. Autor je velikog broja kazališnih plakata, kostimografskih rješenja, likovnih dekoracija, te je projektovao veći broj ekskluzivnih interijera.

Pored scenografije i arhitekture, intenzivno se bavi slikarstvom. Izlagao je skoro na svim kolektivnim izložbama Udruge likovnih umjetnika Hrvatske, te je imao 4 samostalne izložbe. Član je Udruge primjenjenih i likovnih umjetnika Hrvatske od 1964. god. Dobitnik je većeg broja državnih nagrada i odličja za scenografiju. Povodom Dana državnosti 25. lipnja 2003. predsjednik Mesić dodjeljuje mu visoko državno odličje reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića.

Na kazališnim daskama koje život znače, iskusni maestro se nikad svoje umjetnosti nije umorio. S božicom Talijom se zasnaga oženio. Radost teatra s kolegama i gradom Splitom je uvijek dijelio. U svom teatru uvijek je vjeran bio. Mijo-Miodrag Adžić i danas odgovara punom umjetničkom i radnom spremnošću koja još uvijek ima svoj prepoznatljiv i uspješan izraz na pozornici Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu.

Pripremio: Dario Musić

(Korišteni materijali iz retrospektive „Mijo Adžić“ – 40 godina kazališne scenografije i hrvatskog tiska)

Adžićevo idejno rješenje oltara postavljenog na splitskoj rivi u povodu prošlogodišnje proslave jubileja sv. Dujma

Naš intervju: dr. Miloš Milošević

DIVNO JE OSJEĆANJE DA JOŠ NEKOME TREBATE

„Boraveći arhivama Kotora i po svijetu, radeći na brojnim materijalima, ispisivao sam svoju bibliografiju, pa dobrim dijelom i biografiju. Još uvijek sam pun planova, koje, realistički gledano, sasvim sigurno neću moći ostaviti.“ (dr. Miloš Milošević).

H.G.: Čini li Vam se danas, kada se više aktivno ne bavite arhivskim radom, kako je taj posao predstavljao ipak preveliko životno opterećenje?

M. M.: Tu ste, zapravo, ujedno spojili jednu konstataciju i jedno pitanje. Konstatacija je da sam na kraju arhivskog bavljenja. A ja to još nikako ne osjećam. Nakon 1985. godine kada sam s funkcije direktora Historijskog arhiva u Kotoru umirovljen s punim radnim stažom, pa do danas kada sam na pragu osamdesete godine, nastavio sam raditi. Redovito posjećujem arhiv. Još uvijek sam pun planova, koje, realno gledano, sasvim sigurno neću moći ostvariti. A obveze i rokovi tekućih radova me pritišću. Ali to je, ipak, divno osjećanje pune životne aktivnosti i radosti življenja, uz osjećaj kako još nekome trebate. Rano sam sreo i upamtio jednu veoma lijepu misao, koju ću sada reći u sasvim pojednostavljenom obliku: Onaj tko je uspio u životu u potpunosti ostvariti sve svoje životne planove, zamislio ih je u previše skromnom i nesuvislom obliku.

A što se tiče pitanja jesam li arhivski rad osjećao kao prevelik teret, odgovor je decizivno negativan. Naprotiv, tko jednom osjeti ljepotu ploidbe po tom velikom i opasnom moru dokumenata, taj se je teško odriče. Povezivanje razno-
bojnih i raznoznačnih koc-
kica iz naših i stranih ar-
hiva, oko neke krupnije te-
me, i na kraju dobivanje
suvislog i cjelovitog moza-
ika, predstavlja neizmjer-
nu

radost i bogatu naknadu za raniji dugotrajni trud i prolaz kroz neizbježni tunel sumnji i nesigurnosti. Sjećam se kako sam na početku rada postavljao sebi pitanje što će biti kada otvorenih pitanja više ne bude. To je bilo sasvim naivno, jer nijedan znanstveni problem i nijedna znanost nemaju kraja. Rješavanje određenih problema otvara-
ju nova pitanja i samo šire
nove horizonte.

H.G.: Arhiv Vam je pružio sve mogućnosti znanstvenoga razvitka?

M. M.: To nikako ne bih mogao reći, niti je uostalom to moguće. Jer arhiv, ipak, nije znanstvena ustanova i on postavlja čitav niz vrlo ozbiljnih stručnih dužnosti. Ako je netko pošten i ispravan arhivist, on ih mora obavljati i znatno vrijeme posvećivati struci, bilo praktično, bilo teoretski. A kad već nešto praktično radim, onda me privuče i teorijska podloga svega toga. Zato sam i u Parizu 1970. završio arhivsku specijalizaciju „Stage technique“, a u bibliografiji imam oko 70-tak teorijskih arhivističkih radova. S druge strane, u kontaktu s istraživačima, arhivist mora biti svestrano zainteresiran i u mogućnosti znati uputiti gdje se određeni materijal nalazi, kao i raspravljati o najraznovrsnijim znanstvenim problemima.

Međutim, ako se ne gubi vrijeme u tričavim razgovorima, sujetnim sukobljavanjima, ispijanju kava i sličnim „razbibrigama“, sve se može postići. A to arhivističko bavljenje, poput sre-

đivanja građe, izrade znanstveno-obavijestajnih sredstava, ili kontakti sa znanstvenicima raznih profila i sl. mogu odlično pomoći otkrivanju i povezivanju raznih novih znanstvenih problema i pravilnom prilazu njima. Potpuno i mudro korištenje vremena, i puna osobna koncentracija na tematiku koja se proučava, prava je tajna uspješnog rada i s najraznovrsnijom tematikom.

Ipak, ja nikako ne mogu reći da sam zadovoljan svojim proteklom čisto istraživačkim i znanstvenim radom. Taj rad je, mojim zaposlenjem u arhivu, morao često i zadugo biti prekidano, a nije uvijek mogao biti ni produbljivan do kraja, koliko sam osobno želio. Pogotovo nisu bila moguća potrebna studijska putovanja, osim rijetkim stjecajem povoljnih okolnosti. Ali ja sam odlično znao da ne može biti drukčije, pa me sve to nije dublje mučilo.

H. G.: Koliko je arhivistima omogućeno balansiranje između stručnoga i znanstvenog rada?

M. M.: To je ozbiljan i važan problem kojem sam, naročito u svojstvu predsjednika Saveza društava arhivskih radnika Jugoslavije (1976.–1980.), posvetio dosta vremena, kako na našim kongresima, tako i u teoretskim radovima. Sretao sam izvjestan broj direktora arhiva koji su bili odlučno protiv bilo kakvog dopuštanja arhivistima neke vremenske kvote za znanstveni rad. A to je sasvim pogrešno, jer u tom

slučaju arhiv sigurno gubi one kvalitetne arhiviste koji imaju smisla i za znanost. Naravno, takav rad u arhivu ne može biti obavezan za sve, jer svi arhivisti nemaju afiniteta za njega. Ali u svakom arhivu treba biti jedan broj arhivista kojima se odobrava taka rad, jer imaju za to smisla, a on je često iznimno koristan za ustanovu, koja se u mnogim svojim poslovima nalazi na granici struke i znanosti. Modeli rješenja tih problema koje sam sretao u svjetskim arhivima, bili su mi vrlo indikativni i mi smo ih preko kontakata i kongresnih rezolucija dijelom prihvaćali i kod nas.

H.G.: Što se, glede toga, može kazati za Historijski arhiv u Kotoru?

M. M.: U kotorskom arhivu bila je veoma povoljna situacija iz više razloga. Dobivanjem 1952. god. dogovorom Republike Hrvatske i Republike Crne Gore, iz Zadra u Kotor značajne količine od 305 fascikala stare arhivske građe od 1684. do 1826. godine i posjedovanjem velikog blaga notarskih knjiga od 1326. godine, što je sve bilo relativno već dobro sredeno, postala je vrlo akutna potreba što prije saznati što se sve važno u toj građi krije. A kako je ta građa većinom pisana na latinskom i talijanskom jeziku, okupljena je grupa arhivista koji su bili većinom romanisti i koji su mogli obrađivati takvu građu. Uz to, za registre su korišteni još i brojni honorarni radnici iz Kotora, koji su poznavali spomenute jezike. U takvoj situaciji di-

rektori Kotorskog arhiva su rado poticali svaki rad koji je pokazivao smisla i interesa i za znanstvenu obradu tema iz građe koja se otvarala. Svi jugoslavenski časopisi, a naročito iz Crne Gore, vrlo rado su nam objavljivali izvorne radove. Tu je utrošena ogromna energija kako bi se, s jedne strane sačuvao čisto arhivski rad i na domaćem i na međunarodnom planu, a istovremeno omogućilo i znanstveno djelovanje.

H.G.: *Sigurno je od takvog rada stvoreno nešto i trajne vrijednosti?*

M. M.: Uvjeran sam kako od toga ostaje zaista vrlo mnogo. Ali to ne zato što pretendiram kako je svaki napisani rad iz kruga arhivista nužno visoke vrijednosti. Naprotiv, ja sam dosta kritičan i prema sebi i prema dragim kolegama starije generacije, koji su nas, na žalost, skoro svi napustili. Od velike je važnosti što radovi arhivista najčešće imaju obilne navode izvornih dokumenata, uz citiranje signatura. To znači kako je svakome na dohvat ruke mogućnost „vaganja“ izvedenih zaključaka pisca i iznošenje svojih rezona. Zato je vrlo važno znati kompletnu bibliografiju radova arhivista. Iskreno me raduje što je mlađa generacija arhivista, koja sada radi u Historijskom arhivu u Kotoru, to dobro uočila. Ovdje možemo sasvim sažeto reći kako je iz Arhiva napisano više od tisuću članaka i studija, redigirano 5 velikih zbirki dokumenata, i napisano više od 20 knjiga sa različitim tematikom. To nije ništa smetalo Arhivu kako bi stručno-arhivski pripremio opširan Vodič kroz svoju građu crkvenih i muzejskih ustanova sa svoga područja, od 500 stranica, svojevrsnu antologiju odabranih dokumenata (Arhiv i znanost), i sudjeluje u brojnim krupnim potхватima jugoslavenske arhivistike (Rječnik stručne terminologije, Priručnik iz arhivistike i dr.), kao i svim

proslavama Kotora i regije sa posebnim publikacijama i izložbama dokumenata.

H.G.: *Bili ste sudionik i mnogih međunarodnih skupova arhivistike?*

M. M.: Da, tome sam posvetio mnogo energije i vremena, a nije bio dovoljan broj kolega iz svih republika, koji su to htjeli i mogli raditi. Bio sam sudionik na brojnim međunarodnim kongresima od 1964. do 1984. god. (Bruxelles, Madrid, Moskva, Washington, London i Bonn), bilo kao diskutant, panelist, ili koautor plenumskih referata. Na međunarodnom kongresu u Londonu 1980. izabran sam za predsjednika Sekcije profesionalnih društava Međunarodnog arhivskog vijeća pri UNESCO-u za četiri godine i izdavali smo posebni Bilten Sekcije. To je moćna organizacija vrsnih intelektualaca i tu sam se uvjerio koliko se u svijetu cijeni arhiv i arhivistika i koliko se darovitih pojedinaca i velikih stručnjaka bavi s tim. U cjelokupnom mom radu bio mi je cilj prenijeti sve značajno i korisno na naš teren. Svakako o rezultatima tog rada u svijetu, bili su svi kod nas iscrpno obaviješteni. Prevodili su se udžbenici, materijali sa međunarodnih kongresa objavljeni su u „Arhivistu“, a dosta je od tog zrelog i korisnog bilo prihvaćeno i u našem radu. Danas sam, međutim, često iznenađen što tu bogatu literaturu i često odličnu elaboraciju određenih problema, ne nalazim ni navedenu u nekim suvremenim radovima. Mladi pisci, ili nemaju vremena i volje čitati, ili se više vole osjećati kao Kolumbo kada sam, na vlastitom jedrenjaku otkriva Ameriku.

H. G.: *Po čemu je značajan Vaš rad u arhivima Venecije i Vatikana?*

M. M.: Možda je interesantno podsjetiti se na zaista iznenađujuću žetvu prigodom mog nedavnog rada u arhivima Venecije i Vatikana povodom 500-godišnjice starog tiskarstva. Iz

toga rada su proizašle dvije knjige (monografija o Paltašiću i kritičko izdanje oporuke Đurđa Crnojevića), i dvije opširne studije (o Vukovićima i o nepoznatim pismima Marka Marulića). Pritom treba imati na umu kako su nade, kod istraživanja krupnih tema, čime su se i ranije bavile čitave plejade istraživača, vrlo skromne. Tu čovjek mora biti zadovoljan i s najmanjom novinom. Sjećam se kako sam zato dosta nerado ušao u projekt. Pa kada vas neočekivano prevrtljiva stara boginja arhiva najedanput prosto zaspe novom dokumentacijom, sa nevjericom ostajete zapanjeni.

Bio sam upućen od strane CANU za sinhronizirano istraživanje cijelog bloka starog tiskarstva, što znači Makarija, Paltašića i Vukovića. Ni nakon dužeg traganja nisam mogao sigurno utvrditi Makarijev boravak u Veneciji, niti njegove eventualne kontakte sa Paltašićem, niti ćirilski original oporuke Đurđa Crnojevića, ali sam zato pronašao dragocjeni koncept Paskvalijevog prijevoda na talijanski jezik Đurđeve oporuke, koji je notar unio u svoju službenu knjigu. Kako je ranije poznata Kukuljevićeva varijanta oporuke bila sasvim nesigurna, trebalo je temeljem toga nalaza, prići izradi kritičkog izdanja oporuke (Cetinje, 1994.). Drugo otkriće je bilo u svezi kotorskog tiskara Andrije Paltašića, koji je imao svoju radionicu u Veneciji. O tom prvom tiskaru među južnim Slavenima po vremenu javljanja, koji je svoju prvu knjigu tiskao 17 godina ranije od Makarija, nije postojao niti jedan neposredni dokument. On je, jedino, na svakoj tiskanoj knjizi u kolofonima isticao kako je Kotoranin, ali se ništa drugo nije znalo. Sada sam u Veneciji došao do sudskog spora koji je Andrija poveo protiv svog ortaka oko financiranja tiskanja knjige Diodora Sicilijanca i Tacita 1477. godine. Tako se sada

moglo utvrditi mnogo novih pouzdanih činjenica iz života Paltašića. Do neočekivano brojnih otkrića došao sam u svezi tiskara Božidara i Vicka (Vičenca) Vukovića. Najviše ih je bilo u Kotoru (15), pa u Veneciji (14) i u Vatikanској biblioteci 11 pisama. Iako je bilo dosta ranijih i vrlo kvalificiranih istraživača, oni se nisu dosjetili kako se Božidar Vuković u stranoj sredini često koristio prijevodom svog imena i prezimenom svoje supruge. Tako je trebalo znati kako se je pod Dionisio della Vecchia u stvari „krio“ Božidar Vuković. A što se tiče Vatikana, tamo se trebalo poslužiti „detektivskim traganjem“. Jer u literaturi je prof. Jorjo Tadić bio zabilježio kako mu je još davno prof. Ciro Gianelli pričao da je otkrio 11 pisama Božidara Vukovića. Pa kada su svi oni pomrlili trebalo je tragati gdje bi se ta pisma mogla naći. Prvo sam bezuspješno tražio u rodnom mjestu prof. Gianellija, a zatim sam se obratio njegovom nasljedniku na katedri grčke paleografije na Paleografskoj školi pri Vatikanu. Poslije kratkog razgovora, on mi je iz ranije Gianellijevog kabineta donio pisma, pročitana, ali bez ikakve obrade! Ovdje ne ulazim ni u kakve detalje, jer je opširan rad o Vukoviću na više od 100 stranica objavljen u Zborniku CANU iz 1986. godine.

Na poslijetku, pukim slučajem venecijski notar vezan za Đurđa Crnojevića, bio je i osobni prijatelj velikoga hrvatskog pjesnika Marka Marulića. Listajući notarsku knjigu, iz nje je ispao omot sa 7 nepoznatih Marulićevih pisama. Kako je Split, stjecajem okolnosti, bio grad moga rođenja i tamo sam proveo prvih 12 godina života, s velikim sam zadovoljstvom obradio taj materijal, koji je i za najpoznatije „marulologe“ po značaju građe, prava poslastica. („Mogućnosti“ Split, 11-12/1991).

Razgovarao: **T. Schubert**

Gostovanje kazališne grupe „Lectirum“ iz Zagreba u Herceg-Novom i Kotoru

NOVLJANI I KOTORANI ODUŠEVLJENI „JUHICOM“

Glumci Ksenija Pajić, Mara Petrin i Pero Juričić pod vodstvom redatelja Vladimira Gerića dva dana su zabavljali naše gledatelje komedijom „Juhica“ splitskog autora Milana Grgića, koja obrađuje vječito zanimljivu temu braka između starijeg muškarca i mlađe žene.

Tijekom mjeseca travnja na preporuku Hrvatske matice iseljenika iz Zagreba kazališna grupa „Lectirum“ iz Zagreba s osnivačem i umjetničkim voditeljem **Mladom Čuturom** ponudila nam je gostovanje s komedijom „Juhica“. Sa zadovoljstvom smo prihvatili organiziranje dolaska kazališne grupe čiji su glumci već poznati ovdašnjem gledateljstvu TV serije „Villa Marija“ Hrvatske televizije. Voditelji kulturnog centra u Kotoru i Herceg-Novom sa zadovoljstvom su prihvatili našu ponudu za gostovanje zagrebačkih glumaca u njihovim gradovima.

Ksenija Pajić, Maja Petrin i Pero Juričić, predvođeni gosp. Čuturom, stigli su svojim automobilom i rekvizitima 27. svibnja u Kotor. Idući dan ujutro na jutarnjoj kavici u kafiću „San Giovanni“ ispod kotorskog gradskog sata predstavnici Društva, **Schubert, Vičević i Musić** sreli su se s članovima kazališne grupe „Lectirum“ i zaželjeli im dobrodošlicu i ugodan boravak u Boki. Razgovaralo se o očekivanom nastupu kazališne predstave u Herceg-Novom i Kotoru. Kako je toga jutra bio zakazan skup hrvatskih udruga u Gornjoj Lastvi radi uređivanja mjesta za proslavu Dana državnosti Republike Hrvatske, pozvali smo goste da nam se pridruže. S oduševljenjem je prihvaćen prijedlog i prije podne se krenulo za Gornju Lastvu. Maja Petrin, mlada glumica iz Zagreba ipak nije mogla odoljeti izlozima kotorskih butiga i izrazila je želju da će ona ipak razgledati izlo-

Detalj iz kazališne predstave „Juhica“ na pozornici Kulturnog centra u Kotoru

ge, a čuli smo da je napravila i veću kupovicu.

Ksenija, Pero i Mladen odlaze s nama u Gornju Lastvu. Naši prijatelji iz „Napretka“ i HGI-ja su već bili na radnoj akciji uređivanja mjesta. S njima je bio i Generalni konzul Republike Hrvatske u Kotoru **Ivan Škarić**. Našim dolaskom iznenadili smo i obradovali sve okupljene, jer nisu očekivali tako drage i poznate goste, glumce iz Zagreba. Ubrzo upoznavanje postaje u uzajamno druženje, svi žele ugostiti drage nam goste i pokazati naše „malo misto“. Neizbježno je bilo slikanje za uspomenu, a kada je došlo vrijeme ručku, zapjevalo se uz vino i pečenje. Zbog ograničenog vremena jer su gosti trebali poslije podne ići u Herceg-Novi održati predstavu, svi prisutni srdačno su pozdravili goste iz Zagreba i poželjeli se opet što prije ponovno sresti.

Tog dana u večernjim satima u hercegnovskoj dvo-

rani „Park“ održana je premijera komedije „Juhica“ kazališne grupe „Lectirum“. Gledateljstvo u Herceg-Novom i Kotoru imalo je privilegiju premijerno gledati predstavu autora **Milana Grgića**, Splićanina, pisca libreta, scenarija i TV drama.

Poznati redatelj i scenograf **Vladimir Gerić** postavkom ove komedije oduševio je gledateljstvo u Boki. Glumci Ksenija Pajić, Maja Petrin i Pero Juričić, izvrsni i poznati glumci zagrebačkog glumišta pod vodstvom umjetničkog voditelja i osnivača kazališne grupe „Lectirum“ dva dana zabavljali su gledateljstvo u Herceg-Novom i Kotoru.

Komedija „Juhica“, životna je priča koja je prenesena na scenu a prikazuje književno i kazališno vječno zanimljivu temu braka između starijeg muškarca i mlađe žene. U zanimljivim i duhovnim obratima komedije situacije, konverze i zabune nižu se scene koje

smiješno podižu na razinu komedije. Predstave su bile vrlo dobro posjećene kako u Herceg-Novom tako i u Kotoru.

Boravak u našem gradu gostima smo htjeli učiniti još ugodnijim, pa smo im organizirali izlet u Gornju Lastvu.

Uz obvezno slikanje za uspomenu gosti su se oprostili od domaćina iz Gornje Lastve. Još jedan veoma dojmljiv i zanimljiv izlet bio je i obilazak Perasta te otočica Gospe od Škrpjela. U nedjelju uvečer, nakon održane predstave u Kotoru, rastavili smo se od glumaca, sada naših dobrih prijatelja uz šalicu kave i uz lijepu želju za sretan put i ponovno viđenje. Ponedjeljak prije podne stigla nam je obavijest od Mladena Čuture da su sretno stigli u Zagreb. Hvala vam, dragi prijatelji na prekrasnoj priredbi, srdačnosti i prijateljstvu koje ste iskazali svima nama.

Dario Musić

*Zahvaljujući Društvu prijatelja grada Perasta drevni peraški običaji
i dalje se brižljivo čuvaju*

TRADICIJA KOJA TRAJE

Perast, mali barokni gradić na samoj obali bokeljskog mora, ljubomorno njeguje i čuva drevne običaje, koje iz stoljeća u stoljeće prenosi na nove generacije. Tradicionalne svečanosti u mjesecu svibnju „Pozdrav mađu“ i „Gađanje kokota“, čiji je organizator Društvo prijatelja grada Perasta, iz godine u godinu privlače sve više posjetitelja.

Postavljanje mađa

POZDRAV MAĐU

Jedan od drevnih peraških običaja je „kićenje mađa“, očuvan do današnjih dana, iako zabranjivan od poslijeratnih vlasti „jer je poganjski običaj“, a zapravo je riječ o pozdravu proljeću, najljepšem godišnjem dobu u Boki. U tu čast se na peraškoj pjaci – trgu kiti stablo hrasta – duba. To stablo po tradiciji bere posljednji ženik u gradu i donosi ga na trg gdje ga mladež kiti uz sviranje tamburica, pjesmu i veselje. Stablo se kiti sa šest bočica vina, šest bočica mlijeka, i šest koromana – suhih kolača, kao i trobojnim trakama. Nakon toga ga ženik podigne uz plotun oružja. Ove godine to je uradio rođeni Peraštanin **Dejo Petković**. Ovom događaju na-

zočio je veliki broj građana, i ne samo iz Perasta, uz brojne goste.

Zatim su se, po utvrđenom protokolu prije više stoljeća, svi prisutni uputili u obilazak grada uz zvuke tamburica i prigodnih pjesama. Ritual se nastavlja čašćenjem svih prisutnih u konobi „Školji“ bijelom kavom i koromanima. Nakon toga mladež je nastavila druženje uz glazbeni program instrumentalno-vokalnog sastava „Akordi Boke“ iz Škaljara, koji to uspješno radi već nekoliko godina.

Okićeno stablo ostaje na trgu do 14. svibnja kada ga u poslijepodnevnim satima, skida ženik koji ga je i podigao.

GAĐANJE KOKOTA

U znak sjećanja na veliku pobjedu Peraštana nad Tur-

cima 15. svibnja 1654. god. svake godine se na taj dan organizira tradicionalna fešta. U čast ove pobjede, za koju Peraštani vjeruju da je izvojevana zagovorom Gospe od Škrpjela, priređena je zavjetna ophodnja, koja se odvijala, kako je uobičajeno, vrlo svečano, a u crkvi sv. Nikole služila se sveta misa.

Nakon mise u procesiji Perastom, članovi Bokeljske mornarice nosili su Gospinu sliku uz sve počasti kako slijede Njoj – za navijek Blaženoj! Odred Bokeljske mornarice uz pratnju puhačke glazbe iz Kotora odigrao je tradicionalno kolo na trgu sv. Nikole ispred crkve izloženi su peraški trofeji na sjećanje na slavu pobjedu: mač zmaja ognjenog Vuka, poklon Petra Zrinjskog Peraštanima uz znak zahvalnosti na ovu veliku pobjedu i dževedar (starinski pištolj) Muhameda Age Rizvanagića, komandanta Tur-

*„Potle uzetja Risna
miesta od Mlečanina
Neostade već u Risnu
jednoga Turčina
Neg u klobuk ercegovski
svi se prinieše
I osvetu prot Perastu s
sobom ponieše....“*

U znak ove pobjede, u smiraj sunca, svečanost se završava natjecanjem u streljaštvu – gađanjem kokota, koji je postavljen na jednoj daski na određenoj udaljenosti od obale. Najbolji strijelac dobije na poklon „šukaman“ (ručnik) na kojem izvezena godina peraškog boja i godina u kojoj se održava ova svetkovina, kao i ustrijeljenog kokota. Pobjednik u tu čast čašćava sve prisutne vinom. Ove godine to je bio časnik Bokeljske mornarice **Zlatko Mračević** iz Kotora.

Na ovoj svečanosti bili su je nazočni i predstavnici Helsinškog odbora za ljudska prava Republike Hrvatske. Oduševljeni ovom izuzetnom tradicijom i uz že-

Zlatko Mračević, ovogodišnji pobjednik u gađanju kokota

ske vojske, koji je u ovom napadu na Perast poginuo. Ivan Krusula, opat – misnik peraški po povratku sa školovanja u Padovi spjevao je ovaj događaj. U njemu se između ostalog kaže:

lju da se ona očuva, sugerirali su da se u buduću ipak ne gađa živi kokot, što će organizator razmotriti, jer su takve zamjerke i ranije upućivane.

Stanka Montan

Po uzoru na neke gradove istočne obale Jadrana

KOTOR SE POBRATIMIO S VENECIJOM

Na svečanosti bratimljenja, održanoj u sklopu ovogodišnje tradicionalne proslave duždevog vjenčanja s morem, zapaženu rolu imala je i „Bokeljska mornarica“, koja je otplesala svoje čuveno kolo na Trgu svetog Marka i sudjelovala u postavljanju lovorovog vijenca na ploči na Slavenskom trgu.

U okviru blagdana Spasova, odnosno Uzašašća Isusova (u mletačkom dijalektu „Festa della Sensa“, talijanski „Festa dell' Ascensione“) u Veneciji se proslavlja tradicionalno duždevovo vjenčanje s morem. Taj iznimno slikoviti spektakl na moru s mnogobrojnim okićenim brodićima i velikim gondolama na vesla, privlači brojne gledatelje iz zemlje i svijeta. A to će, svakako, biti još više kada se dovrši rekonstrukcija originalne goleme duždeve galijske, zvane „Bucintoro“, čija je izrada baš sada u tijeku. Takva privlačna povijesno-turistička manifestacija danas se povezuje i sa suvremenim tekućim kulturno-političkim događajima koji se smatraju od posebnog značaja.

Takav je slučaj ove godine bio i bratimljenje Venecije sa Kotorom, pa je na glavnom brodu, u središtu pozornosti, bila i gradonačelnica Kotora **Marija Čatović**, kojoj je kasnije uručen duždev prsten i barjak, da se tijekom 2005. godine čuvaju u Kotoru. To nije prvi slučaj bratimljenja sa gradovima istočne obale Jadrana (npr. Rijeka i Dubrovnik su se već bratimili s Venecijom), a u prigodnim govorima jasno je naglašeno kako bi Venecija u suvremenim političkim tijelovima, posebno željela postati glavni posrednik u razvoju ekonomskih i kulturnih kontakata Ujedinjene Europe i balkanskog područja.

Osobito inicijativom i nizom neposrednih kontakata s organizatorima u Veneciji, Zajednica crnogorsko-talijanskog prijateljstva pregovarala je, posebno preko svog predstavnika **Andrije Saulačića**, da na takvoj

svečanosti bude prisutna i drevna „Bokeljska mornarica“, kao kreator i simbol pomorskog razvoja Kotora i Boke kroz stoljeća. Tim prije što se Mornarica i u naše vrijeme tradicionalno pojavljuje na određenim datumima u narodnoj nošnji i s Kolom sv. Tripuna, s ri-

posredno pred padom Republike sv. Marka, o znatnoj koncentraciji vojske iz Dalmacije i Boke u Veneciji, koja je bila spremna pružiti oružani otpor Napoleonovim oružanim snagama. Međutim, Mletački Senat je ocijenio kako u rat sa Napoleonom ne treba ula-

alla Repubblica Veneta. 1797-1997 Scuola Dalmata dei SS Giorgio e Trifone“)

Nešto kasnije, poslije 17. sati, u Biblioteci Arsenala održala se javna svečanost, na kojoj gradonačelnik Venecije predao gradonačelnici Kotora duždev prsten i zastavu, a još jednom je i

Bokeljska mornarica pleše kolo na Trgu sv. Marka

jetkim i iznimno zanimljivim srednjovjekovnim elementima. Ta inicijativa je prihvaćena, pa je 7. svibnja oko 11 sati, po blistavom sunčanom danu i pred mnogobrojnom publikom, prvi put otplesano Kolo na, po mom mišljenju umjetnički najraskošnijem i najljepšem trgu svijeta, Trgu sv. Marka u Veneciji.

Istoga dana je, oko 16. sati, Mornarica sudjelovala u postavljanju lovorovog vijenca na ploči na Slavenskom trgu („Piazza degli Schiavoni“), koju je 1997. god. Prigodom dvjestogodišnjice pada Venecije, postavila Dalmatinska bratovština sv. Jurja i Tripuna („Scuola Dalmata dei SS Giorgio e Trifone 1797-1997“). Radilo se tada, ne-

ziti, pa je proglasio neutralnost Venecije, pokušavši izbjeći svaku vojnu konfrontaciju i realnu opasnost po opstanak države. Zato je Senat prihvatio i poseban Napoleonov zahtjev kako bi se kopnena vojska iz Venecije brodovima prebacila u Zadar i tako izbjeglo krvoproljeće. Tako se i postupilo. Zato se na spomenutoj ploči odaje priznanje kako su na tom Trgu „hrabri vojnici Slaveni bili odlučni braniti Veneciju...“, ali su prisiljeni napustiti grad („Su questa riva i valorosi soldati Schiavoni decisi a difendere Venezia, costretti da ingiunzione straniera ad abbandonare la città, espressero pubblicamente i plurisecolari legami di fedeltà che univano la Dalmazia

općini Kotor darovana reprodukcija slike Giuseppe Lallicha, na kojoj je prikazan trenutak ljubljenja mletačke zastave, prije nego što će u metalnoj kutiji biti pohranjena ispod oltara u crkvi sv. Nikole u Perastu. Ta slika i zastava je, naime, već ranije bila darovana Muzeju grada Perasta. Na kraju svečanosti je jedna glumica, na krajnje neuobičajen, patetičan način, oduševljeno pozdravljena, pročitala govor na mletačkom dijalektu, kako ga je, tobože, konte Josip (Jozo) Visković, tadašnji gradonačelnik Perasta, izrekao nad zastavom, pred svojim suradnicima u općini Perast.

U večernjim satima održan je u crkvi sv. Martina

izvanredno uspjeli koncert na orguljama Egona Mihajlovića, s manje poznatim, ali biranim mletačkim autorima XVI. i XVII. stoljeća

U nedjelju, 8. svibnja, nešto poslije 9 sati okupili su se, po prekrasnom sunčanom jutru, deseci gondola i

su, kako to stoji na novo-otkrivenoj ploči „*pobjedonosno uzvratili na francusku pomorsku provokaciju, svjedočeci vjernost Dalmatinaca i Venecije u posljednjem oružanom sukobu Serenissime Ti sa nama – Mi sa tobom*“ (11 20 aprile

dućnosti i stavljen u okvire napora oko izgradnje zajedničke Europe. Na takav način su javno govorili i gradonačelnik Venecije i gradonačelnica Kotora u Biblioteci Arsenala, kao i admiral Bokeljske mornarice, kada se prilikom jed-

se na glavnoj svečanosti u Biblioteci Arsenala, ključni kratki uvodni referat povjerio nekom profesionalnom povjesničaru, koji bi s arhivskom dokumentacijom iznio i protumačio složene činjenice. Tim prije što je takav povjesničar tu bio u osobi Nina Agostinettija, čija je prigodna, ali arhivski fundirana knjiga o pomorskom sukobu na Lidu („*Alvise Viscovich e gli ultimi difensori di Venezia*“), podijeljena sudionicima proslave. Umjesto toga, euforična poanta dana je ljubljenju mletačke zastave i govoru načelnika Perasta Joza Viskovića navodno izgovorenim na mletačkom dijalektu. A tu, u stvari, nema nikakvih dilema, jer je arhivsku građu Perasta o tom događaju, još krajem XIX. st. točno 1898. god. objavio na talijanskom jeziku u Trstu konte Frano Visković u svojoj poznatoj knjizi „*Storia di Perasto*“. Tu se na str. 48. jasno kaže kako je originalni govor izgovoren „in lingua slava“, a da je njegov prijevod na talijanski jezik objavljen u talijanskoj knjižici prepozita V. Balovića posvećenoj Gospi od Škrpjela. Na

Smotra počasnog odreda Bokeljske mornarice u Veneciji

raznih čamaca okićeni raznobojnim barjacima, i tada se obavio spektakularni drevni ritual duždevog vjenčanja sa morem. Zatim se, prije Mise u crkvi sv. Nikole, na kamenom postamentu za barjak ispred crkve, otkrila jedna nova ploča, isto posvećena Peraštanima. Ali dok je prva spomenuta spomen-ploča evocirala uspomenu na zapovijed o povlačenju kopnene vojske i mirni kraj moguće ratne konfrontacije, ovdje je na moru stvarno došlo do manjeg krvavog obračuna peraškog broda Alviza Viskovića i Francuza. Pri tom treba istaknuti kako, objektivno, tadašnja Serenissima s kopnenom vojskom zaista nije imala nikakve šanse u okršaju s francuskom vojskom, iako je mletačka flota, realno, bila u prednosti. Iako se i tu, na ulazu u luku Lido, u stvari radilo samo o manjem, ali ipak krvavom okršaju, povodom toga se „mornarima iz Boke Kotorske pod zapovjedništvom Alviza Viskovića“, odaje posebno priznanje. Jer oni

1797 all' entrata del Porto del Lido, marinai delle Bocche di Cattaro, comandati dal capitano Alvise Viscovich, reagirono vittoriosamente alla provocazione navale francese, testimoniando la fedeltà dei Dalmati e Venezia. L' ultimo fatto d' arme della Serenissima. Ti con nu – Nu con ti.“)

Svečanosti su završile u crkvi Sv. Nikole na Lidu u 21 sat, u organizaciji venecijanske Vivaldijeve akademije, kada su vrlo uspješno izvedene sve kamernе sonate Baldassarrea Galupija.

Odajući visoko priznanje gostoljubivosti domaćina i brojnih sponzora, ipak nam se nameću i još neki zanimljivi dojmovi. Prije svega, što je, uostalom, i prirodno za jednu demokratsku zemlju, osjetili smo nekoliko slojeva u pristupu i tumačenju povijesnih događaja koji su komemorirani u vezi bratimljenja gradova. Naravno da je najvažnije to što je prvi i temeljni pristup svih glavnih protagonista proslave bio okrenut bu-

nog izvođenja Kola, javno obratio nazočnima na Slavenskom trgu i dao nekoliko komentara o srednjo-

Duždev prsten i barjak – Kotoru

vjekovnoj organizaciji Mornarice i njezinu Kolu. Ali uz to, tu su bila i neka nacionalna društva Dalmatinaca, među čijim članovima se još, više ili manje, naziru tragovi poznatih ideja XIX. st. Nikole Tomazea o tobožnjoj „dalmatinskoj naciji“ i njezinoj punoj nacionalnoj privrženosti Veneciji. U stvari, propustila se prilika kako bi

ovom mjestu nije moguće opširnije izložiti sve podatke o brizi Peraštana za svoj „slavjanski jezik“, nošnju i običaje, kao ni zapažanja o povijesnom i ekonomskom vidu razumijevanja stvarne odanosti prema Veneciji, a kasnije Austriji, kao jednim realnim osnovama života i razvoja za vrijeme stranih vladavina.

Dr. Miloš Milošević

DOKAZIMA VRAĆENO POVJERENJE ČLANSTVA

4.5.2005.

Sastanak novog Nadzornog odbora

Nadzorni odbor HGDCG-a u novom sastavu: **Ivica Biskupović, Marija Radimir i Slavko Dabinović**, održao je svoj prvi radni sastanak. Tom prilikom, uz asistenciju tajnice Društva, **Vivijan Božović**, pregledane su sve knjige i poslovanje Društva za proteklih 4 mjeseca tj. od početka ove godine. Nakon višesatnog pregleda novoizabrani Nadzorni odbor je konstatirao da je sva dokumentacija Društva u periodu od početka ove godine do vremena pregleda vođena ispravno i u načelima knjigovodstvenih normi.

5.5.2005.

Sastanak s gradonačelnicom Kotora Majom Čatović

Nakon održane skupštine Društva 17.4.2005 i formiranja novog Predsjedništva, izaslanstvo u sastavu: **Tripo Schubert, Dario Musić i Slobodan Vičević** posjetilo je gradonačelnicu Kotora **Mariju-Maju Čatović**. U podužem razgo-

Kod gradonačelnice Kotora

voru Gradonačelnica je upoznata s nedavnim nemilim događanjima u Društvu od strane neodgovornih članova, razrješenju nastale krize, rezultatima održane Izborne skupštine Društva kao i o izboru novih člano-

va Predsjedništva. Iznesene su joj smjernice rada Društva u ovoj godini i razgovaralo se o mogućim zajedničkim projektima.

Nezaobilazan je bio i razgovor oko mogućnosti rješenja pitanja prostora za Hrvatski kulturni centar. Gradonačelnica je obećala svu svoju potporu tamo gdje je njen uticaj moguć.

6.5.2005.

Druga sjednica novog Predsjedništva

Održana je druga redovna sjednica novog saziva Predsjedništva. Raspravljalo se o financijskoj problematiki Društva kao i o mogućnosti sastanka s resursnim Ministarstvima u RCG i R. Hrvatskoj koji su od interesa za rad Društva.

Diskutiralo se o tekućim problemima Društva. Glasnik br. 15 uskoro izlazi iz tiska, do zakašnjenja je došlo zbog roka nastavka Izborne Skupštine Društva. U tijeku je nabavka pelena za odrasle i u svezi time treba riješavati oslobađanje od plaćanja carine kod Ministarstva financija u Vladi RCG. **Marija Nikolić** kao

štvu „Hrvatskog glasnika“ i dogovoreno da se na nekom o slijedećih sastanaka samo o tome raspravlja i pronade povoljno rješenje. Tajnica Vivijan je zadužena za sve aktivnosti oko upisa završenih srednjoškolaca na fakultete u Hrvatskoj. Tijekom predstojeće posjete Splitu i Omišu trebalo bi

Branka Bezić Filipović pozdravlja izaslanstvo HGDCG-a

dogovoriti izložbu slika i predstavljanje dosadašnjih izdanja knjiga koje je tiskao naše Društvo. Odlučeno je da proslavi Dana grada Splita nazoče dr. **Ivan Ilić i Tripo Schubert**. Dogovoreno je vodjenje knjigovodstva povjeriti agenciji „Jokić“ iz Kotora. Odobrena je kupovina računala za potrebe redakcije „Hrvatskog glasnika“ i dogovoreno je otvaranje novog portala Društva na internetu. Dosadašnja suradnja s tvrtkom IDK Computers i njenim vlasnikom **Zlatkom Vučinićem** je prekinuta i pregovara se s tvrtkom „Tricen“ iz Kotora.

Treba poslati pisma isprike za nemile događaje na posljednjoj skupštini Društva, svim viđenijim gostima. Poslati svim medijima priopćenje za javnost u svezi kadrovskih promjena u Društvu. Uz popratni akt poslate potpisane peticije građana za ostanak konzulata u Kotoru, Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske.

09.5.2005.

Donatorski koncert u Splitu

U povodu Dana grada Splita i Dana Europe koji se ove godine održavao u Splitu, voditeljica podružnice HMI-ja Split, **Branka Bezić Filipović**, organizirala je donatorski koncert za

naše Društvo pod nazivom „Sveti Duje grada Splita Hrvatima cilog sveta“. Koncert je organiziran u svrhu donacije za nabavku instrumenata za obnovu mandolinskog sastava u Kotoru a tom koncertu su nazočili kao gosti dr. **Ivan Ilić, Tripo Schubert i Andrija Krstović**. Više o tome u posebnoj prilogi Glasnika na str. 24.

Susret u Dubrovniku

Upriličen je susret u Dubrovniku između dr. sc **Lovorke Čoralić**, znanstvenice Hrvatskog instituta za povijest iz Zagreba, inače našeg počasnog člana, i **Vlada Marvučića, Sava Markovića i Darija Musića**. Dr. Čoralić je bila u Dubrovniku na poslovnom sastanku te smo tu prigodu iskoristili kako bismo s njom razgovarali o nastavku vrlo dobre suradnje na kulturnom polju i nekim aspektima povijesnih istraživanja o dolasku Hrvata na područja Barske nadbiskupije.

Boravak u Dubrovniku iskoristili smo za susret s voditeljicom HMI-ja – podružnica Dubrovnik **Majom Mozarom** i s novinarima **Božom Vodopijom** i **An- tunom Švagom**. Razgovaralo se o proširenju dosadašnje suradnje.

12.5.2005.

Dan Dubrovačko-neretvanske županije

Protokol Dubrovačko-neretvanske županije uputio nam je poziv na svečanost proslave Dana županije u Dubrovniku. U Predsjedništvu je dogovoreno da svečanosti nazoče Tripo Schubert i Dario Musić, iz razloga što imaju već dugogodišnji kontakt s odgovornim osobama u Županiji a i zbog slobodnog vremena, drugi su bili zauzeti svojim poslovnim obvezama. Opširnije o tome u prilogu Glasnika.

16.5.2005.

Dan grada Omiša

Iz Poglavarstva grada Omiša dobili smo poziv nazočiti svečanosti Dana grada Omiša. Predsjedništvo je odlučilo kako će u izaslanstvu biti Dario Musić i **Ljubinko Biskupović**, koji su u Omiš otputovali dan prije jer je svečanost počela već u jutro. Opširnije u prilogu Glasnika.

17.5.2005.

Posjet dogradonačelniku Splita Ljubomiru Urliću

Boravak u Omišu iskoristili smo za posjetu dogra-

donačelniku grada Splita, **Ljubomiru Urliću**, kao i voditeljici splitske podružnice HMI-ja, Branki Bezić Filipović. Tijekom boravka u Splitu bilo je nemoguće je mimoići i našeg prijatelja scenografa HNK-a **Mija Adžića**. Razgovaralo se o lokalnim izborima u Splitu i o nastavku suradnje našeg Društva sa Splitom. Detaljnije na str. 24 Glasnika.

20.5.2005.

Posjet Biskupu kotorskom Iliji Janjiću

Na zahtjev novog Predsjedništva upriličen je sastanak s kotorskim biskupom msgr. **Ilijom Janjićem**. Sastanku su prisu-

njevim svećenicima na suradnji koja je ostvarena za vrijeme njihovog mandata. Aktualni Predsjednik dr. Ivan Ilić i nova tajnica Marija Nikolić izrazili su nadu i želju da se nastavi sa dobrom suradnjom i međusobnim uvažavanjem. Predloženi su i neki konkretni projekti oko mogućnosti organiziranja religioznog turizma odnosno dovođenja turista iz Hrvatske u obilazak značajnih vjerskih znamenitosti kotorske biskupije te izrada promidžbenih materijala i osiguranje stručnih vodiča. Biskup Janjić je istakao da biskupija već u tom smislu radi ali da bi na tu temu trebalo organizirati poseban sasta-

U posjetu biskupu Janjiću

stvovali predstavnici Društva: dr. Ivan Ilić predsjednik, Tripo Schubert potpredsjednik, Marija Nikolić tajnica, i član Predsjedništva Dario Musić.

Razgovaralo se o dosadašnjoj suradnji. Predhodni Predsjednik i tajnik Društva, Schubert i Musić, zahvalili su se Biskupu i

nak i izviditi organizacionu mogućnost ostvarivanja tog zajedničkog projekta.

Kako je Društvo poslalo Biskupu obavijest o održanoj Izornoj skupštini Društva i promjenama u rukovodstvu, biskup Janjić nam je uručio pripremljeno pismo koje iznosimo u cjelosti:

Poštovani,

Ovom ste Ordinarijatu uputili dopis Ur. broj. 298/05 od 9.05.2005 u kojem nas obavještavate o završetku rada Skupštine vašeg Društva koja je nažalost bila prekinuta 5 ožujka ove godine. Kažem nažalost, jer kod samog prekida rada Skupštine bili su prisutni mediji, koji su vijest nepovratno „bacili“ u eter.

Drago mi je, da ste dokazima vratili poljuljano

povjerenje članstva i da ste iz svega izašli čistog ob- raza, kako sami napomi- njete u vašem Dopisu, što nije tako jednostavno jer će uvijek kod nekih psihološki ostati doza sumnje. Uvjeren sam da će Društvo iz do- kazane objektivne čistote biti sposobno očistiti i sve sumnje izvan samog Dru- štva i to istim medijskim sredstvima kojima je i ona negativna vijest bila raši- rena.

Vaš budući kvalitetan rad na dobrobit svih Hrvata koji žive u republici Crnoj Gori biti će najbolji dokaz da H. G. Društvo ima svoj smisao opstanka i djelova- nja na ovim prostorima gdje žive autohtoni Hrvati i u ovom vremenu otvorenom ka demokraciji.

Različitost mišljenja ne smije biti kočnica napretku i zajedničkom radu za do- bro svih u bilo kojoj us- tanovi, pa tako i u Društvu koje bi trebalo biti ponos Hrvata u Crnoj Gori a po- sebno nas na teritoriji Ko- torske biskupije.

Ovom prigodom čestitam novom predsjedniku Dru- štva dr. Ivanu Iliću i svim članovima Predsjedništva. Uspješan rad uz pozdrav želi vam

*Ilija Janjić
biskup kotorski*

22.5.2005.

Izišao Glasnik br. 14

Izišao je iz tiska „Hrvat- ski glasnik“ br. 14. Ispri- čavamo se čitateljima i čla- novima zbog kašnjenja. Uzrok je bio produženje rada Izborne skupštine Dru- štva, jer je materijal sa Skupštine trebao ući u ovaj broj.

Apeliramo na sve čla- nove Društva i sve zainte- resirane da nam se svojim priložima u časopisu pri- druže i obogate njegov sa- držaj i raznovrsnost.

23.5.2005.

Treća sjednica Predsjedništva

Podnijeti su izvještaji o posjetima Dubrovniku, Spli- tu i Omišu. Posjet biskupu

Lj. Urlić, B. Bezić Filipović i D. Musić

Ilija Janjiću značajan je za daljnju suradnju. Zaključeno je kako se neće javno reagirati na uvredljive i neargumentirane članke **Pavla Jurline** u dnevnom tisku „Vijesti“. Dogovorene su pojedinosti oko pripreme gostovanja kazališne grupe „Lectirum“ iz Zagreba. Poslate su isprike o nemilim događanjima s posljednje Skupštine sudionicima – gostima te čestitke novoizabranim županima i gradonačelnicima gradova i županija s kojima surađujemo. Dogovoreno da se zakáže sastanak s generalnim konzulom **Ivanom Škarićem** i HGI-jem i „Napretkom“ iz Tivta. **Selma Krstović** treba pripremiti radnu grupu pravnika za dopunu i izmjenu Statuta i normativnih akata Društva.

Ocijenjeno je da treba prisustvovati u što većem broju dogovorenom druženju hrvatskih udruga u Gornjoj Lastvi na pripremi mjesta za proslavu Dana državnosti R. Hrvatske. Na osnovu ranije odluke o podršci Pokretu za nezavisnu Crnu Goru, donesena je odluka da se Slobodan Vičević predloži za člana Savjeta a da dr. Ilić bude član Koordinacionog odbora i da pozdravi skup.

24.5.2005.

Sastanak Urediivačkog odbora „Bokeškog ljetopisa“

Kako su pripreme za tiskanje „Bokeškog ljetopisa“ privedene kraju, na Urediivačkom odboru u sastavu: **Tomislav Grgurević**, glavni urednik, **Tripo Schubert**, **Dario Musić**, **Joško Katelan** i **Jovan Martinović** (Milenko Pasinović je opravdano osustvovao), dogovoreni su tehnički detalji oko pripreme za tisak. Dogovoreno je da Jovan Martinović još jednom kao stručna osoba pregleda sve priloge i izvrši eventualne ispravke Za tiskanje Ljetopisa u pregovorima smo s Omišom i Splitom.

Sastanak Školskog odbora hrvatske dopunske nastave

Novoosnovani Školski odbor za potrebe dopunske

nastave na hrvatskom jeziku u sastavu: Marija Nikolić, predsjednik, **Ljubinko Biskupović** (HGDCG – Kotor), **Darinka Đurano- vić** (HKD „Napredak“ – Tivat), **Miro Franović** i **Branko Pean** (HGI – Tivat), **Ilija Bijelić** i **Pavle Pasković** (HGI – Kotor) održao je svoj prvi sastanak. Razgovaralo se o završetku ove školske godine i upisu novih polaznika za sljedeću školsku godinu. Učiteljica Maja Širola obavijestila je skup o pozivu područne škole iz Bakovčice kraj Koprivnice da se sudjeluje na kvizu „Volim Hrvatsku“ Odabrane su tri učenice koje će ići na kviz, dvije iz Tivta i jedna iz Kotora. Razgovaralo se o mogućnosti uvođenja hrvatskog jezika kao dopunske nastave u redovnu nastavu za sljedeću školsku godinu.

25.5.2005.

Predsjedništvo HGDCG-a u posjetu generalnom konzulu R. Hrvatske Ivanu Škariću

Razgovaralo se o budućoj suradnji. Generalni konzul je tom prilikom izrazio negodovanje izjavama o njegovoj umiješanosti u nesuglasicama koje su se do-

budućim projektima.

Predsjednik Društva dr. Ivan Ilić je obrazložio da HGDCG ne plasira negativne stavove prema konzulu i objavljivanje u pojedinim medijima jer isti pomalo imaju ignoranski stav prema Društvu, a senzacionalistički u odnosu na negativne glasine. Također, naglasio je želju za suradnjom i uručio konzulu plan rada

gle biti od koristi hrvatskom puku u Boki odnosno Crnoj Gori – pokretanje redovnih autobusnih linija na realacijama između Crne Gore i Hrvatske; o ostvarenju dogovora između RCG i R. Hrvatske o pokrivenosti područja Boke sa hrvatskim televizijskim programima i o mjestu i vremenu proslave Dana državnosti...

Sa „Juhicom“ na kavici ispred „San Giovannija“

Društva za 2005. s finansijskim pokazateljima, uz nadu kako će Konzul pomoći u dobivanju novčane potpore iz Republike Hrvatske.

Predhodni Predsjednik Tripo Schubert je obrazložio svoje ranije izrečene stavove koji su uslijedili ra-

Susret je završen uz obostrano zadovoljstvo i dogovorom o budućoj suradnji.

27.5.2005.

Gostovanje kazališne grupe „Lectirum“ iz Zagreba

U dogovoru s našim Društvom organizirano je gostovanje kazališne grupe „Lectirum“ iz Zagreba Predvođena **Mladenom Čutur-rom**, asistentom režije i dramaturgom, kazališna grupa sastavljena od poznatih glumaca **Ksenije Pajić**, **Maje Petrin** i **Pera Jurčića**, stigla je kasno na večer u Kotor kako bi drugog dana održala svoju kazališnu predstavu, komediju „Juhica“ u Hreceg-Novom, a sljedećeg dana (nedjelja) u Kotoru.

28.5.2005.

Susret hrvatskih udruga u Gornjoj Lastvi

U sklopu odluke Generalnog konzulata R. Hrvatske u Kotoru o proslavi Dana državnosti R. Hrvatske ove godine u Gornjoj Lastvi, na inicijativu predsjednika KZU-a „Napredak“ **Zorana Nikolića**, čla-

U posjetu konzulu Škariću

gađale u Društvu prije, za vrijeme i nakon izborne Skupštine. Energично je opovrgao takve priče i izrazio svoju sasvim drukčiju ulogu u odnosu prema svim hrvatskim udrugama u Boki. Istakao je svoju otvorenost i želju za suradnjom i pomaganjem u radu i

di loše klime stvorene brojnim neistinama na njegov račun. Naglasio je dobru suradnju sa Konzulatom i predhodnim konzulom P. Poljanićem i izrazio želju neka tako bude i nadalje.

Konzul Ivan Škarić je informirao nazočne o nekim aktualnostima koje bi mo-

Andrija, Ksenija i Ljubo na radnoj akciji u G. Lastvi

Uz dobar ručak i vino, pala je i pjesma

Grupna fotografija sa druženja u G. Lastvi

Mato Nikolić, meštar od kužine

novi svih hrvatskih Udruga i političke stranke sakupili su se toga jutra, 28. svibnja, zajednički urediti okoliš i pripremiti Gornju Lastvu za proslavu Dana državnosti. Nazočio je i generalni konzul Ivan Škarić.

Uz pjesmu, veselje i druženje prisutni su kosilicama, krampovima i lopatama uređivali okoliš. Kako su nam predhodnog dana u Kotor stigli članovi hrvatske kazališne grupe „Lecturum“, Ksenija Pajić, Pero

Jurčić i Mladen Čutura, pridružili su se uz veliko oduševljenje našem druženju u Gornjoj Lastvi. Neizbježno je bilo da se za učesnike „radnike i promatrače kao i savjetnika“ pripremi i prigodan ručak nakon „napornog“ rada.

Vrijedne domaćice i članice udruga prionule su poslu i pripremile da se svi osjećamo ugodno za stolom. **Mato Nikolić**, glavni meštar za roštilj, vodio je računa da se žrtvovani koz-

lići dobro ispeku.

Uz dobar ručak i vino u lijepom živopisnom mjestu Gornja Lastva, druženje naših ljudi i dragih nam gostiju iz Zagreba, nastavilo se do kasno poslijepodne uz pjesmu i veselje.

10.6.2005.

Posjet izaslanstva HGDCG ministarstvima RCG

Ministrica kulture RCG **Vesna Kilibarda** primila je 10.6.2005. godine u rad-

ni posjet predsjednika HGDCG-a dr. Ivana Ilića i potpredsjednika Tripa Schuberta.

Oni su ministricu upoznali s programom rada Društva za 2005. god. i zahvalili joj na dosadašnjoj suradnji i financijskoj potpori. Kilibarda se pohvalno izjasnila glede prezentacije dijela crnogorske kulture, odnosno one koju baštini naša zajednica, na manifestaciji „Tjedna Hrvata Crne Gore“ u Zagrebu, kao i

Ilić i Schubert kod ministricе Vesne Kilibarde

Tripo Schubert kod ministra Hajdinage

predstavljanja hrvatske kulture u sklopu manifestacija „Hrvatski dani u Boki“ i „Hrvatska priča u Zaljevu svetaca“. Ovakvi susreti upotpunjuju vrlo dobre odnose naših dviju država, istakla je Kilibarda. Ona se posebno osvrnula na grad Kotor, kulturni i povijesni biser Crne Gore, koji je pod zaštitom UNESCO-a. Međutim, to nikako ne treba shvatiti kao trajnu privilegiju, već treba puno raditi na njegovom uređenju, posebno čistoći, kao i što broj izdavaštva i kulturnih manifestacija.

Ministrica Kilibarda je našem Društvu obećala financijsku potporu i u ovoj godini, posebno u dijelu izdavaštva i kulturnih manifestacija.

Potpredsjednik HGDCG-a Tripo Schubert posjetio je 10.6.2005. god. Ministarstvo manjina i u kraćem razgovoru s ministrom **Gzimom Hajdinagom** informirao ga o aktivnostima i projektima našeg Društva. (Predsjednik dr. Ilić, zbog ranije prihvaćenih obveza u tom terminu nije mogao biti nazočan razgovoru). Posebna tema razgovora je bila Zakon o ostvarenju prava i sloboda nacionalnih i etničkih manjina, koji je već dobio završnu formu i

pozitivnu ocjenu relevantnih međunarodnih asocijacija i Vijeća Europe. Međutim, svijesni smo da u daljnjem usuglašavanju Zakona na sjednici Vlade i skupštinskoj raspravi može doći do nekih korekcija, posebno u članku 28. koji predviđa da Republika u izborom zakonu mora osigurati dodatnih 12 mandata za zastupnike nacionalnih manjina, istakao je Hajdinaga. Razgovaralo se i o članku 35. Zakona koji regulira formiranje Vijeća nacionalnih manjina, a koja se biraju na neposrednim izborima, s posebnih izbornih lista. Moramo podsjetiti čitatelje kako je ranijom verzijom zakona u članku 35. bilo predviđeno formiranje Vijeća i izbor članova „dirigiranim“ putem, tj. unaprijed definirano tko može biti član Vijeća. Zadovoljni smo što je radna skupina prihvatila te izmjene, jer je na njima ustrajavalo i naše Društvo.

Što se tiče financijske potpore Ministarstva našem Društvu, ono će biti u visini prošlogodišnje, iako je Hajdinaga napomenuo kako su ukupna sredstva koja se usmjeravaju, bilo preko Vlade, ili preko Ministarstva, za oba hrvatska društva značajna, čak i veća od drugih entiteta.

U Kotoru osnovan opštinski Savjet Pokreta za nezavisnu Crnu Goru

U Centru za kulturu Kotor 10.6.2005. god. održan je skup za osnivanje opštinskog Savjeta Pokreta za nezavisnu Crnu Goru. Na skupu je govorio i Predsjednik HGDCG-a dr. Ivan Ilić, čiji govor prenosimo u cjelosti:

nog kontinuiteta, a u duhu skladnog života s ostalim nacijama koje žive u Crnoj Gori. Sam nastanak i rad Društva je vezan za razvoj građanske svijesti i sloboda u Crnoj Gori, koja teži svom putu ka nezavisnoj, na zakonima Evropske unije uređenoj državi. Prava i zaštita nacionalnih manjina su jedno od najznačajnijih

Dr. Ivan Ilić pozdravlja skup

Poštovani učesnici skupa! Predstavljam HGDCG, nevladinu organizaciju koja je osnovana 2001. god. i koja okuplja državljane Crne Gore koji se nacionalno osjećaju Hrvatima i sada broji oko 1400 članova.

Cilj Društva je promicanje osjećaja nacionalne svijesti na temeljima povijes-

atributa takve države.

U našem Društvu su članovi različitih političkih opcija, ali jedno je nesumljivo, sve objavljene ankete o budućnosti Crne Gore, pokazuju da su Hrvati Crne Gore gotovo plebiscitno za nezavisnu Crneu Goru. I zato smo ovdje da je zajedno stvaramo. Hvala!

Dragi i poštovani Dr Ilić,

U ime Velikog vijeća Bratovštine i svoje osobno čestitam, u prvom redu Vama, gospodinu Tripu Schubertu, gospođi Mariji Nikilić, kao i svim izabranim članovima Predsjedništva HGDCG na izboru za tu časnu i odgovornu dužnost, toliko značajnu ne samo za nacionalni identitet Hrvata u Crnoj Gori, nego i za društvenu afirmaciju povijesnih vrijednosti i kulturnih dobara, koje su naši preci stvorili kroz stoljeća, prvenstveno u Boki Kotorskoj. Svi bi Bokelji trebali održavati i dalje razvijati svoje specifične vrednote i mediteransku fizionomiju, kao dio europskog prostora u kojem je Boka uvijek bila i opet će biti prisutna u nadolazećim europskim integracijama.

Aktivno djelovanje u tom smislu se ne odnosi samo na Hrvate u Boki i dijaspori nego na sve njene društveno svijesne žitelje, kao i na programe lokalne i državne društvene orijentacije. Mislim da HGD u tome danas ima ne malu ulogu, a i bolju poziciju nakon prvog uspješnog perioda vlastite afirmacije. Za to treba uključiti što više pozitivnih snaga, a izbjegavati raslojavanja, gubitak energije i rušenje stvorene reputacije, prvenstveno dobrim radom i organizacijom te demokratskom praksom. Sretni smo da ste uspješno prebrodili nemila zbivanja na izornoj skupštini, koja su ovdje u gledanom TV prenosu izazvala nelagodu i razočarenja. Vaše izvješće smo shvatili s olakšanjem i razumijevanjem, te Vam od srca želimo puno uspjeha i elana u daljnjem radu.

(Izvod iz pisma koje je HGDCG-u uputio dr. Josip Gjurović, predsjednik Hrvatske bratovštine „Bokeljske mornarice 809“ iz Zagreba).

Izaslanstva HGDCG-a na svetkovinama u Splitu, Dubrovniku i Omišu

NASTAVAK PLODNE SURADNJE

Bratimljenje Splita i Kotora moguće već tijekom 2005. godine. Počela realizacija projekta „Obnova mendolinskog sastava u Kotoru“. Izdavačka djelatnost Društva dobit će potporu iz Splita i Omiša. Uskoro počinje suradnja sa Dubrovačkom regijom.

9. svibanj 2005.

„Sveti Duje grada Splita Hrvatima cilog svita“

Blagdan sv. Dujma, zaštitnika Splita, i 17. stoljeća toga grada proslavljen je 7. svibnja 2005. procesijom i misnim slavljem na splitskoj rivi uz mnoštvo građana.

Ilić i Schubert s Brankom Bezić Filipović

U sklopu proslave Dana grada Splita i blagdana sv. Dujma, odvijala se i proslava Dana Europe. Pod nazivom „Split za Hrvatsku u Europi“ Riva je od jutra do mraka bila sva u kulturnim manifestacijama, informativnim štandovima i degustacijama.

Iseljenika i njene voditeljice Branke Bezić Filipović, čiji su gosti bili naše izaslanstvo, predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore dr Ivan Ilić, potpredsjednik Tripo Schubert i potpredsjednik UO podružnice Tivat Andrija Krstović.

Sa posjeta direktoru SSM-a Ratku Božiću

9. svibnja događanja na Rivi otvorili su, na pozornici ispred sv. Frane, učesnici

Nastupili su dječiji zbor „Srdelice“, plesna skupina „Sirene“, mandolinski sa-

stav „Sanctus Domnio“ i skupina pučkih pjevača Kamen. Neki od njih nastupali su u Kotoru, Tivtu i Baru.

Koncert je imao donatorsku namjenu, animiranje potencijalni donatora za kupovicu glazbala za osnivanje – obnavljanje madolinskog sastava u sklopu HGDCG-a – Kotor.

Tijekom boravka u Splitu naše izaslanstvo imalo je susret s kandidatom za gradonačelnika Splita, Ljubomir Urličem, dosadašnjim dogradonačelnikom, našim prijateljem. Na prigodnom ručku razgovaralo se o nastavku plodne suradnje i o realizaciji ideje bratimljenja Splita i Kotora. Branka Bezić Filipović, voditeljica podružnice HMI-ja Split, upoznala nas je o donatorskoj akciji koju je pokrenula, a u svrhu nabavke instrumenata za buduću mandolinsku skupinu, koji se namjerava ostvariti u sklopu projekta našeg Društva, te o promidžbi naše izdavačke djelatnosti i organizaciji izložbe u Splitu.

Izaslanstvo je posjetilo i direktora tvrtke Split Shipping Management Ratka Božića, našeg sponzora „Hrvatskog glasnika“, te u srdačnom razgovoru dogovorena je suradnja u 2005. god. Boravak u Splitu nezamisliv je bez susreta s legendarnim Mijom Adžićem, našim počasnim članom i čuvenim scenografom i slikarom HNK-a. Pružanjem ruku pozdrava među prijateljima, uz kavu i sok, razgovaralo se s Mijom o mogućnostima tiskanja našeg godišnjaka „Bokeljski ljetopis“ i letka za promociju sanacije crkve sv. Kuzma i Damjana na Muo kao i mogućnostima

gostovanja jedne kazališne predstave HNK-a, prilikom najavljenog bratimljenja naših gradova.

Nakon prijatnog razgovora oprostili smo se od našeg prijatelja Mija i Splita i istog dana puni lijepih dojmova i zadovoljni uspješnim razgovorima vratili se doma da bi, sljedeći dan započeli svakodnevnim obvezama na poslu.

12. svibanj 2005.

Dan Dubrovačko-neretvanske županije i blagdan sv. Leopolda Bogdana Mandića

Svečarske zastave

Nekoliko dana prije održavanja svečanosti Dana županije, obavješteni smo od strane voditeljice podružnice HMI-ja Dubrovnik Maje Mozare kako ćemo biti pozvani na svečanost. Očekivani i željni poziva uskoro je stigao na našu adresu u Kotor.

Dogovorom u Predsjedništvu odlučeno je da toj svečanosti budu nazočni Tripo Schubert, potpredsjednik, i Dario Musić, član Predsjedništva. U jutarnjim satima, automobilom kre-

nuli smo u Dubrovnik. Pri-
bližavajući se graničnom
prijelazu Debeli brijeg pre-
ma Hrvatskoj nailazimo na
veliko gradilište. U tijeku je
izgradnja graničnog prije-
laza na strani Republike
Crne Gore. Susrećemo ko-
lonu kamiona – šlepera koji
čekaju dopuštenje za prolaz
u Crnu Goru. Uz običajnu
proceduru pregleda doku-

sjećamo se vremena kada
ovdje nije bilo granice, ka-
da smo do Dubrovnika pu-
tovali bez putovnica. Ne-
mila događanja i rat na
ovim prostorima utvrdila su
granice između dva naroda,
nužne su putovnice za pri-
jelaz granica. Nešto što je
nekada bilo nezamislivo i
danas nam se čini još ne-
stvarno, ali je to ipak

Stradunu razgovaramo o
današnjoj svetkovini i na-
šim uzajamnim poslovima
oko suradnje. Kako se pri-
bližavalo vrijeme svečane
sjednice županijske skup-
štine na koju smo i mi bili
pozvani, pozdravili smo se
sa Krunom i otišli u kaza-
lište Marina Držića gdje se
trebala održati svečana sjed-
nica. Tu se srećemo s dosta

cije, sudstva, vjerskih za-
jednica, udruga proisteklih
iz Domovinskog rata, nazo-
čili su i predsjednik Repub-
like Hrvatske Stjepan Me-
sić, zastupnici Hrvatskog
sabora, vijećnici i članovi
Poglavarstva Dubrovačko-
neretvanske županije, dub-
rovačka gradonačelnica **Du-
bravka Šuica**, gradonačel-
nici i načelnici gradova i

Predsjednik Stjepan Mesić, gradonačelnica Dubravka Šuica i nagradena dr. Nela Sršen pozdravljaju skup

Sa svečane dodjele nagrada

menata uz sretan put osta-
vljamo granični prijelaz na
crnogorskoj strani i pribli-
žavamo se graničnom pri-
jelazu Karasovići na hrvat-
skoj strani. Uz ugodan
osmijeh djelatnice hrvatske
granične policije i uobičaj-
no pitanje carinskog djelat-
nika – imate li što prijaviti,
ulazimo u Hrvatsku. I na
hrvatskoj strani niče mo-
derno zdanje graničnog pri-
jelaza Karasovići koje će
uskoro biti u funkciji. Pri-

stvarnost i realnost. Put
kroz poznate nam i lijepe
Konavle prošli smo brzo.
Pred nama je predivan i
lijep Dubrovnik. Dolazimo
na parkiralište na Pilama,
ostavljamo automobil i ula-
zimo u nama tako dragi
grad Dubrovnik. Na Stra-
dunu se susrećemo sa na-
šom dragom Majom, vodi-
teljicom podružnice HMI
Dubrovnik i našim povjere-
nikom za Hrvatsku Krunom
Težakom. Uz kavicu na

naših poznanika i prijatelja
iz Poglavarstva i Županije.
**Branka Martinović Vuko-
vić**, pomoćnik pročelnika
za zaštitu okoliša, naš du-
gogodišnji prijatelj i sura-
dnik srdačno se pozdravlja
sa nama i upoznaje nas s
programom proslave. U
predviđeno vrijeme počinje
svečana sjednica. Svečar-
skom ugođaju, uz ovogo-
dišnje dobitnike županijs-
kih javnih priznanja te
predstavnike vojske, poli-

općina i brojni drugi gosti,
među kojima smo se na-
lazili i mi.

U prigodnim govorima
župana **Ivana Šprlje**, te
gradonačelnice Dubravke
Šuice i predsjednika Hrvat-
ske Stjepana Mesića, na-
glašena je dobra suradnja,
ostvarenje nekoliko znač-
ajnih projekata i naglašena
je temeljna odrednica raz-
vika turizma visoke klase.
Povodom Dana Županije
i blagdana sv. Leopolda

16. svibanj 2005.

**Dan grada Omiša,
sv. Ivan Nepomuk**

Iz Ureda gradonačelnika grada Omiša primili smo poziv na svečanost Dana grada Omiša 16. svibnja. Toga dana obilježava se dan zaštitnika grada, sv. Ivana Nepomuka.

snim predjelima dalmatinske obale za nekoliko sati ugodne vožnje po dobrim i ne previše prometnim cestama stigli smo u Omiš. Grad smješten na ušću rijeke Cetine uz dobrodošlicu go spođe Ivanke iz Protokola grada, dočekaao je naše izaslanstvo. Pogled na okolna brda podsjeća nas na naš

boravak iskoristili smo za obilazak tog vrlo zanimljivog i prekrasnog gradića. Upoznajemo se s poviješću toga grada i njegovog zaštitnika sv. Ivana Nepomuka.

Na mnogim mostovima, osobito srednje Europe, pa i u našim krajevima, nalazi se često svetački kip. Prika-

Bogdana Mandića, dubrovačko-neretvanski župan Ivan Šprlje uručio je i nagrade Županije. Počasnom građankom Dubrovačko-neretvanske županije proglašena je dr. **Nela Sršen**, a nagrada za životno djelo uručena je magistru znanosti agronomu **Pavlu Bakaricu**. Za doprinos ugledu i promociju Županije u zemlji i svijetu nagrađeno je Društvo logoraša srpsko-crnogorskih koncentracijskih logora Dubrovačko-neretvanske županije. Dodijeljene su i županijske nagrade za iznimna postignuća u proteklom jednogodišnjem razdoblju i to voditeljici Udruge „Rina Mašera“ **Darling Učović**, te učeničkoj udruzi srednje škole iz Blata na Korčuli „Korkyra company“. Nakon završetka svečane sjednice, u palači Sponza Zajednica športova županije dodijelila je nagrade najuspješnijim i najperspektivnijim sportašima.

Najuspješnijim sportašima u 2004. proglašeni su: **Sanja Jovanović** (plivanje), **Ivano Balić** (rukomet) PGM Ragusa (košarka – žene) i Jug Croatia-osiguranje (vaterpolo). Najperspektivniji športša je Ivan Bilić (plivanje), nagradu za iznimne rezultate dobili su Mihovil Španja (plivanje) i KK „Dubrovnik“ (košarka). Najbolja trenerica je Klara Šiljeg (plivanje). Nakon dodijele nagrada priređen je svečani objed u tvrđavi Revelin. Tom prigodom u međusobnim susretima s pojedinim dužnosnicima Županije i grada Dubrovnika razgovaralo se o budućim mogućim kontaktima našeg Društva i suradnje dviju regija. Nakon svečanog objeda uz srdačne pozdrave i želje za skorašnji susret i suradnju pozdravili smo se s domaćinima i krenuli put Kotora. Istim putem napustili smo Hrvatsku puni nadahnuća i nađe za bolju suradnju. Uvjereni smo kako je i naše Društvo dalo svoj doprinos zbližavanju i suradnji ovih gradova i regija i popuštanju tenzija nastalih ratnim događajima. A to nam je i dalje cilj.

Gradonačelnik Škaričić sa uzvanicama

Predsjedništvo je odlučilo da naše Društvo na toj svečanosti predstavljaju Dario Musić i Ljubinko Biskupović, članovi Predsjedništva.

Kotor. Povoljan položaj omogućio mu je obranu u prošlosti, a danas je jedinstvena zanimljivost na hrvatskoj obali. Velebna ka-

zuje svećenika u reverendi, roketi, s biretom na glavi, koji drži prst na ustima... Kao da sebi i prolaznicima želi naglasiti vrijednost

Tivatski odred Bokeljske mornarice pleše kolo

15. svibnja poslijepodne krećemo za Omiš kako bi u jutarnjim satima na Dan grada Omiša nazočili početku svečanosti.

Prelazimo granicu Debeli brijeg – Karasovići. Prekra-

mena vrata, kroz koja se bistra Cetina ulijeva u more – predstavlja geološki simbol ovog starog grada, a rijeke ujedno stvara jedini put u zaleđe od rijeke Jadro do Vrulje. Poslijepodnevni

šutnje, dužnost čuvanja povjerene tajne. To je kip sveca mostova i mučenika isповjedne tajne svetog Ivana Nepomuka, koji je po svojim kipovima postao jedan od najpoznatijih svetaca.

Sveti Ivan se rodio u Pomuku, staro ime za današnji Nepomuk, u zapadnoj Češkoj, negdje između 1340. i 1350. godine. Osim Omiša sv. Ivan Nepomuk je zaštitnik gradova Anykšćial u Litvi, Hukvaldy u Češkoj, Krupina u Slovačkoj, Swamen u Nizozemskoj i Wisla u Poljskoj.

Kako je Grad Omiš prošle godine u rujnu mjesecu bio u trodnevnoj posjeti gradu Kotoru a u organizaciji našeg Društva, sreli smo se s sudionicima, poznanicima, našim prijateljima. Uz srdačnu dobrodošlicu, osvježili smo sjećanja na lijepi prošlogodišnji susret u Kotoru i upoznali se

nulim hrvatskim braniteljima kod Spomenika poginulim braniteljima Domovinskog rata

Slijedom programa, nazočili smo svečanoj dodjeli javnih priznanja Grada Omiša u Ilirskom sjemeništu Priko. Čitani su pozdravni brzojavi i čestitke Gradu Omišu među kojima je bila i čestitka našeg Društva. Tom prilikom je pozdravljeno i naše izaslanstvo.

Svečana misa koju je predvodio nadbiskup mons. **Marin Barišić** u prepunoj župnoj crkvi sv. Mihovila u središnjem dijelu starog grada Omiša, bila je vrhunac svečanosti. Prije počet-

ma našem izaslanstvu iskazano je dužno poštovanje dodjelom mjesta do gradonačelnika **Škaričića** i nadbiskupa Barišića. Svečanom ručku nazočio je i Generalni konzul Republike Hrvatske u Crnoj Gori, Ivan Škarić, predsjednik općine Tivat, **Dragan Kanakaraš** i potpredsjednik **Kiko Bošković** kao i svi uzvanici iz Tivta s odredom Bokeljske mornarice. Uz pjesmu, veselje i ples, svečanost Dana Omiša ušla je u popodnevne sate i nakon tradicionalne janjetine ispod peke otišlo se na tako potreban odmor kako bi se pripremila završna priredba na trgu sv. Mihovila.

zom i čestitkama ispratili kraj tako lijepog i veličanstvenog prikaza.

Svečanost se nastavila druženjima s građanima grada Omiša do kasno u noć.

Naš boravak u Omišu iskoristili smo razgovorima s gradonačelnikom Ivanom Škaričićem i ravnateljem Centra za kulturu **Mihovinom Popovcem** o nastavku naše plodne suradnje.

Drugog dana otišli smo u Split na dogovoreni sastanak s voditeljicom Podružnice HMI-a, Brankom Bezic Filipović s kojom smo posjetili dogradonačelnika Splita Ljubomira Urlića, našeg prijatelja i počasnog člana Društva.

D. Musić kod dogradonačelnika Splita Lj. Urlića

značajnostima ovog lijepog grada i srdačnošću njegovih stanovnika.

Dan grad Omiša uveličali su svojom nazočnošću i predstavnici grada Tivta, s članovima Bokeljske mornarice podružnice Tivat, koji su svojim živopisnim tradicionalnim odorama Bokeljske mornarice pobudili pozornost i znatiželju stanovnika Omiša

16. srpanj, osvanuo je vedar i svjež. Po protokolu svečanosti okupili smo se ispred općinske zgrade u središtu grada i uz pratnju dužnosnika grada, uzvanika i stanovnika otišli na gradsko groblje Vrisovci, gdje su položeni vijenci u spomen na sve poginule za Domovinu. Nakon održane komemoracije, otišli smo na obalu grada Omiša, pokraj općinske zgrade, odati počast minutom šutnje pogi-

ka svečane mise, procesijom ulicama grada, uz sudjelovanje mnoštva građana, dužnosnika i svih sudionika svečanosti, odana je počast zaštitniku grada sv. Ivanu Nepomuku. Propovijed nadbiskupa Barišića duboko je dojmila sve okupljene. Uz blagoslov i oproštaj grijeha i prekrasno pjevanje crkvenog zbora, dekan i župnik Omiša, don. **Ljubo Bodrožić**, pozdravljajući dužnosnike Omiša i goste završio je misno slavlje.

Odlaskom na svečani ručak u restoran-izletišta Radmanove mlinice, jedan prekrasan predio u kanjonu rijeke Cetine nedaleko od Omiša, nastavilo se slavlje i međusobno druženje.

Uz budno oko voditeljice protokola, **Ivanke Galić**, cijeli program svečanosti se besprijekorno odvijao. Pre-

Sa posjeta HMI-ju u podružnici Split

Najavljeno kolo Bokeljske mornarice u večernjim satima pobudilo je pažnju i znatiželju građana Omiša. Trg sv. Mihovila bio je mali da primi sve znatiželjnike. U svojim tradicionalnim odorama odred Bokeljske mornarice, Podružnice Tivat, predvođena majorom **Josipom Ribicom** uz pratnju Gradskog puhačkog orkestra prošao je ulicama Omiša do trga sv. Mihovila uz zvuke kola Bokeljske mornarice.

Pred postrojenim odredom Ribica je predao prijavak gradonačelniku Ivanu Škaričiću nakon čega je odred uz zvuke Gradskog puhačkog orkestra odplesao tradicionalno kolo Bokeljske mornarice.

Nazočni su, očarani glazbom i plesom kola Bokeljske mornarice dugim aplau-

zom i čestitkama ispratili kraj tako lijepog i veličanstvenog prikaza. Uz kavicu u uredu Urlića, razgovaralo se o rezultatima dosadašnje suradnje i mogućnostima zajedničkog rada na projektima Društva planiranih za ovu godinu. Uz srdačan i topao pozdrav, zaželjeli smo novom gradonačelniku puno uspjeha na novoj dužnosti. Istog dana upriličili je i susret sa Mijom Adžićem, našim počasnim članom, čuvenim splitskim scenografom i slikarom. Razgovarali smo o mogućnostima susreta i bratimljenja dvaju gradova Splita i Kotora te o zajedničkim projektima kulturne suradnje.

Time je naš boravak u Splitu završen i vratili smo se kući zadovoljni prelijepim događanjima i uspješnim razgovorima s našim prijateljima u Omišu i Splitu.

Priradio: **Dario Musić**

Hrvatska dopunska nastava

POČELE LJETNE FERIJJE!

Redovna nastava, ali i hrvatska dopunska nastava, završila se 9. lipnja 2005. god. Učenici koji su od 19. rujna 2004. god., učili hrvatski jezik i kulturu, družili se, razvijali kreativnost i toleranciju, što je i cilj ove nastave, svoje će aktivnosti vezane uz školu „staviti na stranu“ kako bi mogli uživati u ljetu i odmoriti se od obveza.

Da se ukratko podsjetimo kako je sve krenulo. Hrvatska su društva 19. rujna 2004. otvorila vrata svojih prostorija u Kotoru i Tivtu kako bi nastava mogla započeti. Prva generacija učenika hrvatske nastave! Uskoro nam je prostor bio pretijesan jer je učenika bilo sve više. Suradnjom Ministarstva Hrvatske i Crne Gore, a na inicijativu Hrvatskog građanskog društva iz Kotora, omogućeno nam je da nova adresa hrvatske dopunske nastave budu osnovna škola u Kotoru i Tivtu. No, to nije sve. Ljudi iz Hrvatske kojima je stalo da se hrvatski jezik i kultura njeguje na ovim prostorima darovali su čitanke, udžbenike za hrvatski jezik, povijest i zemljopis, koji se koriste u Hrvatskoj. Donirani su TV, DVD i muzička linija. I časopisi Zvrk, Smib, Modra lasta i Oblutak stigli su iz Hrvatske da svojim šarenim stranicama i mnogobrojnim stihovima i pričama razvesele učenike. „Naoružani“ sa tolikom literaturom i pomagalima, učenici su se kroz godinu susretali sa glagoljicom, najstarijim pismom Hrvata, kojom su za Valentinovo pisali poruke. Čitali su pjesme na čakavskom i kajkavskom dijalektu, upoznali regije u Hrvatskoj gdje se priča ovim dijalektima. Hrvatska, zemlja mora, otoka, planina i nizina; bogatstva i raznovrsnosti. Zemlja bogate kulture, tradicije i povijesti. Dočekali smo Uskrs, obilježili Dan planete Zemlje i ispratili proljeće idući u susret ljetu! Prije samoga kraja nastave tri učenice gostovale su u Koprivnici na kvizu „Volim Hrvatsku“, a svi učenici koji su polazili nastavu idu na godišnji odmor u Zagreb, u kolovozu. Zasluženi, jer bili su vrijedni cijele godine.

A vi, dragi čitatelji, koji još niste upisali djecu u hrvatsku dopunsku nastavu nadam se da ćete to učiniti na jesen kada ona nastavlja sa svojim radom. Lijepo je znati da u susjedstvu postoji škola za albansku manjinu i da u Vojvodini postoji hrvatska škola već treću godinu. Vi roditelji, kao domicilno Hrvatsko stanovništvo, trebate biti jedinstveni i težiti tome da Vaša djeca njeguju hrvatski jezik i kulturu. Također, treba težiti da na ovim prostorima uskoro hrvatski jezik bude u obrazovnom sustavu. Jer, kao što znamo, nestankom jezika nestaje i nacija i, sva su djeca dobrodošla!

Do ponovnog susreta na jesen, želim Vam svima ugodno ljetu.

SAŠA, ANJA I MAJA NA KVIZU „VOLIM HRVATSKU“

*„Boko moja mila, nevjesto Jadrana
prekrivena nehom ko od plave svile,
ljepša si od svoje primorkinje vile
i svjetlija od njenog đerdana.“*

Stihovima Alekse Šantića koji je opjevao ljepote Boke, započela je literarni uradak o svom zavičaju i jedna od tri učenica. **Saša Stošić** i **Anja Brkić**, učenice 8. razreda iz Tivta i **Maja Dončić**, učenica 7. razreda iz Kotora, odabrane su da predstavljaju Hrvatsku nastavu Crne Gore jer su najljepše pisale o svom kraju. Literarnim radom koji dočarava Boku učenice su ostvarile sudjelovanje na kvizu „Volim Hrvatsku“, koji se već godinama održava u Bakovčicama, naselju pokraj Koprivnice. Kviz za učenike od 5. do 8. razreda ove se godine održavao 27. svibnja.

Sa zračne luke Čilipi, 26. svibnja poletio je zrakoplov i za nepunih sat vremena bile smo u Zagrebu, glavnom gradu Hrvatske. U zračnoj luci Pleso dočeka nas je simpatični Joža i odveo do odredišta. Bakovčice, nedaleko Koprivnice, smještene na brežuljcima i obroncima Bilogore. Naselje gdje živi naš domaćin, gospodin **Radovan Knežević**, učitelj u područnoj školi Bakovčice, koju polazi trinaest učenika od 1. do 4. razreda. Mala, uredna i ugodna škola, sa vrtom iz kojeg ne želite otići. Ljulačke, klackalice, zelenilo, šareno cvijeće i ukrasni grmovi, a usred toga raja jezero sa slapovima! Tu je i sjenica gdje učitelj za lijepa vremena održava nastavu. Škola u koju bi poželjelo svako dijete. Sve je to sagradio naš domaćin sam proteklih godina.

Maja, Anja, učiteljica Maja i Saša

Prepun energije i entuzijazma, i ove je godine organizirao susret nekoliko škola iz Hrvatske; Vukovar, Varaždin, Virje, Špišić-Bukovica i tri Hrvatske škole koje djeluju izvan domovine: Austrija, Gradišćanski Hrvati, Vojvodina i Crna Gora. Osim po tri učenika iz svake škole u dobi od 5. do 8. razreda, bili su tu i predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa iz Zagreba, veleposlanik Indije i Poljske, čelni ljudi Koprivnice i Bakovčica. Osobita čast bila je upoznati „živu legendu“ hrvatske književnosti **Mladena Kušeca**, književnika i novinara. Točno u podne, 27. svibnja, započeo je kviz. Svi su učenici sa puno žara pričali o svom kraju, svojoj školi, a tri su djevojčice iz Boke iznenadile spojem ljepote, povijesti, kulture i tradicije ovoga kraja te oduševile prisutne spontanošću i osmijehom. Svojim su literarnim radovima približile Zaljev hrvatskih svetaca, prirodne ljepote Boke, kulturu, povijest i ponekom legendom.

Bio je to jedan kviz bez pobjednika jer sva su djeca bila najbolja, a za nagrade se pobrinula „Podravka“, prehrambeni i farmaceutski div Koprivnice, koja nas je svih bogato nagradila. Upoznavanje i druženje u opuštеноj i ugodnoj atmosferi bio je cilj ovog susreta.

Što su rekle učenice:

Anja Brkić: *Svidjelo mi se kako je organiziran kviz. Upoznala sam mnogo djece iz raznih dijelova Hrvatske, kao i Hrvate iz dijaspora. Ovaj kviz nas je zbližio i omogućio da saznamo o kraju iz kojeg su došli naši novi prijatelji.*

Saša Stošić: *Dopala mi se organizacija i gostoprimstvo naših domaćina. Posebno me se dojmio učitelj, čovjek sa mnogo ideja i planova koje je ostvario željom i voljom. Upoznala sam mnogo djece iz Hrvatske. Na ovaj način naučila sam nešto novo o Hrvatskoj.*

Obogaćeni novim iskustvom i poznanstvima, oduševljeni gostoljubivošću vratili smo se iz Bakovčica kojih ćemo se još dugo sjećati.

Učiteljica Maja Širola

Osvrt prof. dr. Milenka Pasinovića na pisanje u „Hrvatskom iseljeničkom Zborniku“

I U CRNOJ GORI ŽIVE AUTOHTONI HRVATI

Europska budućnost manjinskog statusa hrvatskih autohtonih manjina logično se pojavljuje kao bitno pitanje. Ono se zasad pomalo najjasnije može izvoditi ne samo iz Okvirne konvencije Vijeća Europe o zaštiti nacionalnih manjina nego još više iz Europske povelje o regionalnim i manjinskim jezicima.

Hrvatske autohtone manjine iz europskih zemalja, pogotovo one koje su već dio Europske unije, dobile su značajan prostor u ovogodišnjem „Hrvatskom iseljeničkom zborniku“, u izdanju Hrvatske matice iseljenika, Zagreb 2005. Naime, krajem veljače objelodanjen je „Hrvatski iseljenički zbornik“ 2005. koji sadrži 32 samostalna autorska priloga raspoređena u 8 tematskih cjelina na 320 stranica, a u nakladi Hrvatske matice iseljenika.

Autori ovih priloga su „mladi stručnjaci i publicisti koji prate iseljenišvo“.

Nije teško zapaziti da se među zemljama u kojima žive hrvatske nacionalne zajednice nije našla Crna Gora. Zbog čega, nije nam poznato, osim ako činjenica da u njoj živi 6811 Hrvata i 251 u inozemstvu, odnosno svega 1.10 % stanovništva Crne Gore, nije zaslužila pažnju stručnjaka i publicista.

Pripadnici hrvatske nacionalne zajednice naseljavaju čitavu teritoriju Republike Crne Gore od 1 u općini Plužine do 2761 koliko živi u općini Tivat. Hrvati čine više od 1 posto u općinama Herceg Novi, Tivat, Kotor i Budva, što znači kako na području Boke, Hrvati čine 5434 stanovnika ili 7.60 posto njezina ukupnog stanovništva.

Danas Boka broji 524 Hrvata manje u odnosu na 1948. godinu ili 9 posto manje.

Hrvati su na području Crne Gore autohtono stanovništvo o čemu svjedoče mnogi spomenici kulture među kojima pisani dokumenti Biskupskog arhiva u Kotoru, u kojima se počet-

kom XV. stoljeća Hrvati spominju kao vlasnici kuća, poginuli u borbama protiv Turaka, kao prevoditelji za hrvatski jezik, a spominju se i u brojnim putopisima koji se odnose na ove krajeve.

Zaokruživanjem svoga teritorija u sadašnjim grani-

tikulturalnom i multikonfesionalnom karakteru.

Hrvatska nacionalna zajednica na teritoriju današnje Crne Gore tijekom povijesnog razdoblja stalno se smanjivala pod utjecajem raznih čimbenika: ratova, promjena država i granica, ekonomskih razloga, pa u

Trebalo je više od pola stoljeća da se Hrvati na prostoru Crne Gore ponovno organiziraju, najprije u okviru kulturnog društva „Napredak“ Gornja Lastva (1991), „Napredak“ Donja Lastva (1998), „Hrvatsko građansko društvo Crne Gore“, Kotor (2001), a za-

cama, priključenjem Boke Kotorske 1945. godine, Crna Gora je, ne samo povećala svoje stanovništvo hrvatskom etničkom zajednicom već njezinom kulturom obogatila kulturni fond te zemlje, pridonoseći time njezinu multietničkom, mul-

određenim situacijama i prisilnog iseljavanja.

Tijekom povijesti, hrvatska nacionalna zajednica gubila je i dio svog kulturnoga i nacionalnog identiteta, počevši od spomenika kulture, preko jezika do nacionalne pripadnosti.

tim i kao politički subjekt koji predstavlja „Hrvatska građanska inicijativa“ sa sjedištem u Tivtu i općinskim odborom u Kotoru.

Razumije se, navedenim oblicima organiziranja Hrvata u Crnoj Gori, predhodilo je stvaranje povoljnog

političkog ambijenta u ovoj Republici, kao i sve bolja suradnja Republike Crne Gore i Republike Hrvatske.

Hrvati u Crnoj Gori uživaju prava koja im daje Ustav Republike Crne Gore, kao njezini građani, kroz svoja kulturna i politička udruženja, kroz suradnju sa matičnom državom, izdavačku djelatnost i obrazovanje. Tako Hrvatsko građansko društvo Kotor, od 2003. godine izdaje jedino glasilo na hrvatskom jeziku „Hrvatski glasnik“, a od 2004. u organizaciji ovog Društva, pomoć i razumijevanje Ministarstva prosvjete i znanosti Crne Gore i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, organizira dopunsku nastavu na hrvatskom jeziku, kao vid obrazovanja izvan redovite nastave, čija odjeljenja u Kotoru i Tivtu pohađa 75 učenika.

Na popisu stanovništva 2003. godine, prvi put se u novijoj povijesti, 3076 stanovnika Crne Gore izjasnilo kako im je maternji jezik hrvatski.

Hrvati u Crnoj Gori baštine oko 40 posto nepokretnog i oko 60 posto pokretnog spomeničkog fonda. Taj dio kulturne baštine čuvaju kao svoj, a dijele ga sa svima. To potvrđuje značaj nacionalne zajednice Hrvata u Crnoj Gori, koji je nerazmjernan njezinu demografskom udjelu u ukupnom stanovništvu ove republike.

„Ne želimo ni pomisliti koliko bi bila zakinjuta Republika Crna Gora, odnosno njezina ukupna kulturna baština, da mala hrvatska zajednica nije bila, i da nije i danas, tako odgovorna spram svoga nasljeđa. Bila bi to neproporcionalna šteta u odnosu na broj onih koji ga baštine“.

Očuvanju nacionalnog identiteta Hrvata u Crnoj Gori velika zasluga pripada Katoličkoj crkvi čiju vjeru ispovijeda najveći broj pripadnika hrvatske zajednice na ovom prostoru.

Pa ipak, Hrvati u Crnoj Gori očekuju više prava koja će im omogućiti i jamčiti Zakon o nacionalnim manjinama, koji još nije usvojen. S pravom očekuju da budu zastupljeni u zakonodavnom i organima državne uprave i drugim subjektima društvenoga i gospodarskog života Crne Gore, ne kao predstavnici političkih stranaka koje participiraju u vlasti već kao predstavnici hrvatskog korpusa. Hrvati u Crnoj Gori očekuju i svoju nazočnost u programima javnih servisa i glasila, kao što očekuju i omogućivanje praćenja TV i radio programa matične države.

Hrvati u Crnoj Gori očekuju i veći angažman ma-

tične države koja, valjda po inerciji nekadašnje zajedničke države u kojoj Hrvati čine „ravnopravni narod ili narodnost“, još uvijek nije našla odgovarajući način vođenja brige za očuvanje ovog dijela svog naroda. Briga Hrvatske matice iseljenika neće biti dovoljna za očuvanje nacionalnog identiteta ovog dijela hrvatskog naroda.

Uostalom, Hrvati u Crnoj Gori nisu iseljenici već autohtoni živalj koji se, na žalost, samo iseljavao, pa oni mogu biti iseljenici u drugom prostoru, a ne na ovom.

Toliko o Hrvatima na prostoru Republike Crne Gore. Ako su „mladi stručnjaci i publicisti“ pisali o njima, a oni to propustili, neka ne bude zamjereno. Uostalom, zaslužili su da se o njima drugačije piše, ne kao iseljeništvu.

M. Pasinović

KZU „Napredak“ iz Gornje Lastve na međunarodnom skupu u Bugarskoj

NASLJEĐE, KULTURNI TURIZAM I TERITORIJI

Treći regionalni susret jugoistočne Europe održan je od 21. do 23. travnja 2005. godine u gradu Trnovu u Bugarskoj. Organizatori skupa su bili Asocijacija francuskih povijesnih gradova i zaštićenih predjela, grad Veliko Trnovo iz Bugarske i grad Bayonne iz Francuske.

Susret je održan pod patronatom Ministarstva kulture i medija Francuske, Ministarstva kulture i turizma Bugarske, UNESCO-a, ICOMOS-a i Vijeća Europe.

Na skupu su sudjelovali i govorili predstavnici svih institucija koji su ga organizirali naglašavajući značaj stavljanja naslijeđa i zaštićenih gradova i teritorija u funkciju posebne vrste turizma – kulturnog turizma. Zaštita naslijeđa i njegovo stavljanje u funkciju razvoja je jedna od politika Europske Unije koju ona podupire. Povezivanje zemalja jugoistočne Europe razvijanjem kulturnog turizma, stvaranjem „kulturne turističke rute“ od Rumun-

ske do Hrvatske je više puta spomenuto na skupu.

Sudionici, predstavnici raznih institucija i organizacija iz Francuske, Grčke, Rumunjske, Bugarske, Makedonije, Hrvatske, i Srbije su prezentirali realizirane zanimljive projekte kojima se graditeljsko, kulturno i prirodno naslijeđe stavlja u funkciju turizma, odnosno u funkciju razvoja pojedinih krajeva ili zemalja.

Arh. **Marija Nikolić** iz NVO Kulturno zavičajno udruženje „Napredak“ Gornja Lastva je bila na skupu po pozivu Asocijacije francuskih povijesnih gradova i predjela pod zaštitom. U izlaganju pod naslovom „Selo Gornja Lastva – Novi život starom selu“ presenti-

ran je projekat revitalizacije sela Gornja Lastva koji se temelji na razvoju ruralnog turizma. U izlaganju su izložena projektirana nastojanja i očekivanja, iskustvo u realizaciji, prednosti i potrebe... Izlaganje je praćeno prezentacijom urađenom u programu PowerPoint, sa fotografijama koje su ilustrirale ljepote Crne Gore i samoga sela. Sudionicima je također podijeljen izvješan broj turističkih prospektata Crne Gore dobivenih od turističkog centara. Ovi su prospekti pobudili zanimanje kod svih koji su ih vidjeli. Projekt Gornja Lastva je pobudio znatan interes kod drugih sudionika među kojima je važno istaknuti gospodina **Ronconi-**

ja, šefa odsjeka za prirodno i kulturno naslijeđe u Vijeću Europe koji je najavio svoj angažman u promociji toga projekta.

U sklopu skupa je organiziran je i poludnevni izlet eko selu Arbanasi u blizini Velikog Trnova gdje se je na primjeru koji je živ moglo vidjeti kako očuvanje graditeljskog naslijeđa, tradicije u kulturi, običajima i kulinarnstvu može biti vrlo zanimljivo turistima i značajno za očuvanje identiteta domaćina.

Sljedeći skup će biti organiziran u Zagrebu u mjesecu rujnu ove godine i za njega smo načelni poziv dobili već u Velikom Trnovu.

Marija Nikolić, tajnica HGDCG-a

U iščekivanju Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Crnoj Gori

ZAŠTITA MANJINA UVJET OPSTOJNOSTI DRŽAVE

U Podgorici je održana međunarodna konferencija o integraciji i zaštiti prava nacionalnih manjina i etničkih grupa. U Skupštini SiCG ratificiran bilateralni Sporazum između Republike Hrvatske i Državne zajednice SiCG. Zatraženo je 13 mandata za manjine u crnogorskom parlamentu.

U organizaciji Vijeća Europe, Ministarstva za zaštitu prava pripadnika nacionalnih i etničkih grupa i njemačke nevladine neprofitne liberalne fondacije „Friedrich Neumann“, u Podgorici je održana međunarodna konferencija pod nazivom „Politika i integracija manjina i dobra praksa“, na kojoj se okupilo više od 40 visokih dužnosnika međunarodnih institucija te visokih predstavnika vlada zemalja jugoistočne Europe.

Direktor Fondacije za SiCG, Kosovo, Makedoniju, Albaniju i BiH, **Reiner Willert**, istakao je kako nam, uz države, i pojedine regije mogu pomoći promicati pitanje manjinskih zajednica. Čitav proces proširivanja Europske unije tu potrebu zaštite manjinskih zajednica čini još važnijom. SiCG je potpisala okvirne konvencije o zaštiti manjinskih prava te Europsku povelju o pravu na obrazovanje na maternjem jeziku u ožujku ove godine, ali je još nije ratificirala.

Sudionik u raspravi je bio i **Nikola Gegaj**, vijećnik u Skupštini RCG, koji je naglasio: „Crna Gora je i u prošlosti i u sadašnjosti, a tako će biti i u budućnosti, čuvala i njegovala dobre međunarodne i međuvjerske odnose. Snažan pečat tome dale su posebno manjine u Crnoj Gori. Međunarodno povjerenje i međunarodna povezanost ljudi i kultura predstavljaju jednu veliku prednost Crne Gore na putu ka Europskim integracijama jer je dobro poznato da se procesi demokratizacije jednog društva mjere pravima manji-

na u toj državi. Crna Gora je danas postala primjer u regiji, kako mogu živjeti u slozi i miru ljudi različite narodnosti i vjere.“

Na skupu je govorio i ministar za zaštitu prava manjina RCG, **Gzim Hajdinaga**, koji je istakao: „Zaštita prava manjina predstavlja jedno od najsloženijih i najaktualnijih pitanja u suvremenom svijetu. Za Europu, a posebno za njen jugoistočni dio, ovo pitanje je glede ukupne sigurnosti i

problem broj mandata u Skupštini CG. Ministarstvo manjina je predložilo osigurati 13 mandata za predstavnike manjinskih nacionalnih zajednica u Skupštini Crne Gore, koja broji 75 vijećnika. „Crna Gora će uskoro usvojiti Zakon o manjinama jer nema razloga njegovo usvajanje odlagati. Nacrt ovog pravnog akta dobio je pozitivne ocjene od relevantnih međunarodnih organizacija“, dodao je Hajdinaga.

me jeziku, te pravo razvijanja etničkog i kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta.

SiCG i Hrvatska su se obvezale da će u službenu uporabu uvesti jezik i pismo nacionalnih manjina, omogućiti slobodno organiziranje kulturnih manifestacija i sudjelovanje u donošenju odluka koje se odnose na prava o položaju manjina.

Za ratifikaciju sporazuma koji je potpisan u stude-

Sastanak kod ministra Hajdinage

stabilnosti od egzistencijalne važnosti. Danas kada više ne postoje etničke ili nacionalno čiste države, zadovoljavajući položaj manjina je uvjet opstojnosti samih država. A podatak da u svijetu postoji skoro 20 puta više etničkih grupa, nego međunarodno priznatih država, čini manjinsko pitanje aktualnim.“

U svezi s usvajanjem Zakona o manjinama, Hajdinaga je izjavio da je jedini

Skupština SiCG ratificirala Sporazum o manjinama sa Republikom Hrvatskom

Skupština SiCG ratificirala je Sporazum između Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u SiCG i srpske i crnogorske u Republici Hrvatskoj, kojim se garantiraju prava na slobodno korištenje materinjeg jezika i pisma, školovanje po posebnim programima, na javno obavještanje na svo-

nome prošle godine, glasovala su 54 zastupnika iz Srbije i 18 iz Crne Gore. Protiv su bili samo zastupnici Srpske radikalne stranke. Vijećnik s liste vladajuće crnogorske koalicije, **Novak Kilibarda**, rekao je da je vrijeme smanjiti oscilacije u odnosima dviju država. „Schroeder je otišao nasmijan u Moskvu iako su Njemci ratovali s Rusima. Stalno zatezanje znači stalno provociranje. Ako ćemo

stalno nastupati tako što ćemo gledati što je bilo, što ćemo onda raditi s djecom“ rekao je on. Kilibarda je naveo da hrvatski premijer **Ivo Sanader** i predsjednik **Stipe Meseć** zaslužuju svo poštovanje zbog svojih poteza prema srpskoj nacionalnoj manjini, poput onoga, kada je Sanader čestitao Uskrs Srbima riječima „Hristos uskresne“.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća SiCG, **Lazo Vojnić Hajduk**, u svezi ratifikacije sporazuma je pored ostalog rekao: „Dobro je što se bilateralni odnosi između RH i SiCG poboljšavaju i da se to temelji na određenim vrlo konkretnim dokumentima. Time će manjinska prava koja su definirana Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Ustavom, polako doći i do faze njihove konzumacije. Bilateralnim odnosima s međudržavnim sporazumima, takva se prava konkretiziraju i stavljaju u funkciju“.

Ministar za ljudska i manjinska prava SiCG **Rasim Ljajić** je naveo da je sporazumom predviđeno formiranje međuvladine mješovite komisije koja će pratiti sprovođenje sporazuma a u čijem radu će sudjelovati i predstavnici manjina.

HGDCG, u svezi primjene ovog Sporazuma o zaštiti prava hrvatske manjine u Crnoj Gori, obratilo se Ministarstvu za zaštitu prava manjina i Vladi Crne Gore s pitanjem hoće li se odredbe ovog Sporazuma primjenjivati i na hrvatsku manjinu u Crnoj Gori.

Od Ministarstva manjina i generalnog Sekretarijata Vlade je dobijen identičan odgovor, da je ostvarivanje i zaštita manjinskih prava u isključivoj nadležnosti država članica. U odgovoru se dalje navodi da će Crna Gora donijeti svoj zakon o ostvarivanju prava i sloboda nacionalnih i etničkih manjina, u kojemu će se regulirati prava hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori.

Priredio: Tripo Schubert

Nakon što je prije 11 godina objavio da se na spisima Haškog tribunala nalaze i imena 16 novinara iz Crne Gore zbog ratnohućkaških tekstova

OSUĐEN VESELJKO KOPRIVICA

Novinar Veseljko Koprivica je osuđen prvostepenom presudom da, solidarno sa Liberalnim savezom, plati kaznu od deset hiljada eura plus sudske troškove Milanu Stojoviću, bivšem glavnom uredniku Nikšićkih novina, i Miloradu Boškoviću, bivšem uredniku Pobjede na ime duševnih patnji.

aznu je, nakon jedanaest godina suđenja, izrekao sudija Osnovnog suda u Podgorici **Dejan Dragović** još 23. oktobra prošle godine, a presuda je Koprivici uručena 10. juna ove godine.

Koprivica, sada jedan od urednika nedjeljnika *Monitor*, osuđen je kao glavni urednik lista *Liberal* zbog toga što je 1994. godine objavio informaciju da se u spisima Haškog tribunala nalaze i imena 16 novinara iz Crne Gore zbog ratnohućkaških tekstova. Među njima su, kako je navedeno, i **Milan Stojović** i **Milorad Bošković**, koji su potom zajedno tužili Koprivicu i Liberalni savez kao osnivača lista *Liberal*.

Sudija Dragović u presudi navodi da je psihijatar dr **Vladimir Đikanović** utvrdio da su Stojović i Bošković zbog pomenute informacije dozivjeli duševne patnje, „što se ogledalo u raznim organskim smetnjama kroz nesanice, slabljenje volje i raspoloženja, stalne psihičke napetosti, neodređeni strah, pa je došlo do povlačenja iz sredine i izbjegavanja kontakata sa poznatim i nepoznatim ljudima.“ Stojović i Bošković sve su to ispričali dr Đikanoviću i lično potpisali, a sudija uzeo zdravo za gotovo i dosudio astronomsku kaznu. Sudija Dragović pri tom ne samo da nije uvazio nijedan argument tuženog Koprivice da je imao i previše razloga da povjeruje u istinitost informacije, nego ni njega ni vještaka Đikanovića nisu interesovale patnje koje su svojim tekstovima nanijeli brojnim crnogorskim gra-

danima i Stojović i Bošković svojim ratnohućkaškim tekstovima.

Milan Stojović je u vrijeme rata, kao glavni urednik objavljivao uvodnike u Nikšićkim novinama, čiji naslovi dovoljno govore: Crnom Gorom teče Zeta, uskoro će i Neretva; Kad se Srbin puške lati i Hrvat će zapjevati; Kuda ova vojska

Crnogorski novinar i publicista **Veseljko Koprivica** suradnik je našeg časopisa „Hrvatski glasnik“ i autor knjiga: *Prevrat '89* (o antibirokratskoj revoluciji), *Operacija dubrovnik – sve je bilo meta* (zapisi sa dubrovačkog ratišta, dva izdanja u Crnoj Gori i jedno u Hrvatskoj), *Amfilohijeva sabrana nedjela* (dva izdanja) i *Naj Crna Gora* (leksikon zanimljivosti o Crnoj Gori).

kreće tu ustaša ostat neće; Ići ćemo ako treba kroz pobjede do Zagreba; Vukovi slavonske oluje krenuli su iz Nikšića, Puške neće u muzeje, Crnogorac uz Srbina rješavaće muke Knina...

Stojović sada radi u Privrednoj komori Crne Gore.

Milorad Bošković je poznat kao jedan od saradnika čuvenih Pobjedinih brošura *Rat za mir – antologije cr-*

nogorskog ratnohućkačkog novinarstva. Primjera radi, Bošković u jednom svom ratnom izvještaju sa dubrovačkog ratišta piše: „Kod aerodroma Čilipi, neposredno iza zauzeća objekta, snimatelju TV Crne Gore *Danilu Živaljeviću* viknem: ‘Snimaj ovu dvojicu mrtvih Kurda’, a on onako podgorički: ‘Snimio sam ih, ali nijesu mi dali intervju!’“

Milorad Bošković je sada urednik u podgoričkom dnevniku *Republika*.

Nedavno je Veseljka Koprivicu zbog istog teksta objavljenog u *Liberalu* Osnovni sud iz Podgorice osudio na kaznu od pet hiljada eura takođe na ime duševnih patnji po tužbi bivšeg glavnog i odgovornog urednika, a sada savjetnika generalnog direktora Televizije Crne Gore **Božidara Čolovića**.

Kaznu je izrekao sudija **Ranko Vukić** 17. maja 2004. godine, a Koprivici je uručena u aprilu ove godine, skoro deset godina nakon što je Čolović podnio tužbu.

Sudija Vukić takođe nije uvazio nijedan argument odbrane iako je Televizija Crne Gore, matična kuća Božidara Čolovića, u filmu posvećenom svom jubileju Čolovića prikazala kao ratnog hućkača.

Ova informacija je upućena brojnim domaćim i stranim medijima, asocijacijama za zaštitu novinara i ljudskih prava, te političkim partijama kao još jedan dokaz kako u Crnoj Gori, zahvaljujući sudijama kao što su Ranko Vukić i Dejan Dragović, svjedoci zločina postaju žrtve, a krivci dobijaju javnu satisfakciju za svoja nedjela.

Veseljko Koprivica

9. svibnja Europska unija proslavlja svoj praznik – Dan Europe

VIŠE OD POLA STOLJEĆA UJEDINJAVANJA EUROPE

Europska integracija započela je 1951. godine. Danas broji 25 članica. Politika pridruživanja i suradnje osnovni je činitelj vanjskih odnosa EU.

Svake godine, kada dođe 9. svibnja slavi se Dan Europe, odnosno Dan Europske unije. Na taj je dan davne 1950. godine Robert Schuman iznio deklaraciju o kreiranju ujedinjene Europe, što je današnja Europska unija. Istom je zgodom određena i valuta EU, te njezina himna (glazba iz Devete simfonije Ludwiga van Beethovena).

Razvoj unije

Ideje o ujedinjenoj Europi javljale su se u različitim oblicima tijekom povijesti. Moglo bi se reći da je jedan od velikih političkih utjecaja ujedinjavanju Europe pružio Winston Churchill u svom govoru rujna 1946. kada je u Zurrihu pozvao na partnerstvo između Francuske i Njemačke kroz stvaranje Ujedinjenih država Europe. I dok se razvijao politički pristup ujedinjenju, razvijao se i onaj drugi pristup, gospodarski.

Europska unija je nadnacionalna zajednica nastala kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo 1951. godine između šest zemalja (Belgije, Francuske, Njemačke, Italije, Luksemburga i Nizozemske).

Europa je do 1967. godine imala tri zajednice: Europska zajednica za ugljen i čelik (ECSC), Europska ekonomska zajednica (EEZ) i Europska zajednica za atomsku energiju (EURATOM). Ove su tri zajednice napredovale i 1. srpnja 1967. odlučile su se spojiti u jednu Ekonomsku zajednicu (EZ) tj. u Europsku zajednicu. Već sljedeće godine bile su ukinute carine između zemalja članica.

Današnje je ime Europska unija dobila tek 1. studeno-

ga 1993. godine u gradu Maastrichtu, te je time otpočela nova faza moderne integracije. Države članice postale su nova država koja je nosila naziv Europska unija. Ubrzo zatim je i zemljama istočne Europe ponuđeno pravo na priključenje EU.

Nakon više od 50 godina i pet valova proširenja, Europska unija danas broji 25 zemalja članica koje se pripremaju za šesti val proširenja.

Europske integracije

Europske integracije su pojam koji obuhvaća sve procese institucionalne, gospodarske i/ili političke su-

na stupanj i način suradnje među državama članicama te mehanizme i razine odlučivanja u Uniji. Ostale spomenute organizacije međuvladina su karaktera te pružaju okvire za različite oblike suradnje (trgovinu, zaštitu i promociju ljudskih prava, itd.) između europskih država, kojima se stvaraju pretpostavke za moguće puno uključivanje u integracijski proces unutar same unije.

Europska je unija udruženje država koje rade na postizanju zajedničkih ciljeva definiranih u Ugovoru o Europskoj uniji. Neki od tih ciljeva su: promicanje gospodarskog i društvenog

pravne stečevine Zajednice, itd.

Na putu u EU

Da bi neka država postala punopravnom članicom EU, prvo mora Vijeću EU podnijeti molbu za članstvo, koju prati zahtjev za ocjenom usklađenosti u odnosu na Kriterije iz Kopenhagena. Molbi za punopravno članstvo obično prethode sklapanje i provedba ugovora o pridruživanju, kao i pripremna faza. Nakon toga Vijeće EU traži mišljenje Europske komisije. Komisija zatim, o molbi za članstvo izdaje svoje mišljenje koje može biti pozitivno ili negativno. To mišljenje po-

Grad Bruxelles, sjedište EU (Grand Place)

radnje i integracije država na europskom kontinentu. Pod tim pojmom se podrazumijevaju organizacije poput Europske unije, Vijeća Europe, Organizacije za europsku sigurnost i suradnju, Europskog gospodarskog prostora, EFTA-e, CEFTA-e i dr. Od svih navedenih organizacija Europska unija je jedina istinska integracija s obzirom

napretka te visokog stupnja zaposlenosti, postizanje uravnoteženog i održivog razvoja stvaranjem područja bez unutarnjih granica, označavanje gospodarske i društvene povezanosti, uvođenje jedinstvene valute, afirmiranje vlastitog identiteta na međunarodnoj sceni, postupna izgradnja zajedničke obrambene politike, očuvanje cjelokupne

svojoj prirodi nije obvezno. Temeljem usvojenog pozitivnog mišljenja za članstvo, Komisija daje preporuku Vijeću EU da započne pregovore o punopravnom članstvu sa tom državom. Prije otvaranja pregovora između EU i zemlje kandidatkinje provodi se screening tj. postupak tijekom kojeg se unutar zakonodavstva pojedine zemlje kan-

didatkinje utvrđuju područja koja treba prilagoditi zakonodavstvu Unije te do koje je mjere potrebna prilagodba. Screening zajedno provode država kandidatkinja za članstvo i Europska komisija. Vijeće donosi odluku o početku pregovora. Odluka o početku pregovora vezana je uz zaključke međuvladine konferencije vlada zemalja članica Unije, koja se održava svake četiri godine, a na kojoj se razmatraju najvažnija strateška pitanja u Uniji, uključujući i njezino proširenje. Kad konferencija zaključi da je određena zemlja podnositeljica molbe spremna da joj se prizna status kandidata za članstvo, odnosno da se s njom mogu otvoriti pregovori o pristupanju, oni se pokreću u roku od šest mjeseci od završetka međuvladine konferencije. Pregovore vodi Predsjedništvo EU u ime država članica, a u suradnji s Europskom komisijom. Nakon što se završe pregovori, izrađuje se nacrt ugovora o pristupanju između EU i države kandidatkinje, kojega moraju odobriti Vijeće EU i Europski parlament. Nakon toga se navedeni ugovor potpisuje. Da bi stupio na snagu, moraju ga ratificirati države članice EU i zemlja kandidatkinja. Ovisno o ustavnopravnom uređenju države kandidatkinje, u toj se zemlji može provesti i referendum kao jedan od instrumenata ratifikacije. Nakon dovršetka procesa ratifikacije ugovora o pristupanju, država kandidatkinja postaje državom članicom EU.

Koristi i dužnosti

Koristi su država članica EU izravne i mnogobrojne: od ravnopravnog sudjelovanja u radu tijela Unije i oblikovanju zajedničkih odluka i politika, od korištenja prednosti unutarnjeg tržišta i utjecaja EU u međunarodnim odnosima, do suradnje u razvojnim projektima (suradnje koja omogućuje stjecanje znanja i tehnologije, korištenje sredstava EU iz fondova namijenjenih smanjivanju

razlika između regija i država članica u EU, učinkovitoj i ravnopravnoj zaštiti okoliša) te zaštite koju pruža zajednička obrambena i sigurnosna politika Unije, i konačno, do korištenja aranžmana Unije u međunarodnoj trgovini, u sklopu Sporazuma EU i Svjetske trgovinske organizacije. Dužnost je svake članice EU da primjenjuje pravne propise EZ, poznate pod nazivom pravna stečevina Zajednice, te da aktivno pridonosi ispunjavanju ciljeva EU kroz aktivnosti na razini država članica i na razini Europske unije. Također, dužnost je svake članice EU da uplaćuje u proračun Europske unije određen dio prihoda od poreza na dodanu vrijednost koji se u toj državi primjenjuje te izravni doprinosi države članice koji je određen u odnosu na visinu njezinog bruto nacionalnog dohotka.

MANJE POZNATO

Iako su rijetke informativne emisije u kojima se ne spominje neka od aktivnosti najviših tijela EU ili pak njezinih čelnika, za većinu je građana ova nadnacionalna organizacije velika nepoznanica. Ime i simbol nisu nepoznati, ali funkcioniranje institucija i sam proces pridruživanja EU jesu.

Glavni organ EU je Europska komisija koja nadgleda poštovanje prava Zajednice, garantira regularno funkcioniranje i razvoj zajedničkog tržišta, pokretač je integracija i predstavlja izvršnu vlast EU, a odluke donosi većinom glasova svojih članova. Obuhvaća preko 16.000 stalnih radnih mjesta, a od toga otprilike 1.900 samo u prevodilačkoj službi.

Vrlo često se u medijima spominju odluke koje je donijelo Europsko vijeće. Europsko vijeće čine šefovi država ili vlada država članica EU koji se sastaju najmanje dva put godišnje, zajedno s predsjednikom Europske komisije, u državi koja u tom trenutku predsjedava unijom. Europ-

ska je vijeće glavni pokretač važnih političkih inicijativa Unije te pruža mehanizam za donošenje odluka u spornim pitanjima koja nijesu riješena u sklopu Vijeća EU.

Europski parlament je jedini neposredno izabran i time, neposredno legitiman organ EU, te predstavlja narode država članica EU. Maksimalan broj zastupnika je ograničen na 732.

Često spominjani dokument EU-e je Europska konvencija o ljudskim pravima koja je stupila na snagu još u rujnu 1953. godine. Cilj joj je u državama članicama osigurati elementarna ljudska prava, zaštitu osobnih sloboda, itd. Mehanizam sprovođenja Konvencije je jedinstven jer građani putem podnošenja individualne žalbe imaju izravan pristup Stalnom sudu za ljudska prava u Strazburu, koji je neovisan od nacionalnih instanci.

Euro je kao jedinstvena valuta u EU najprije uveden u 11 država članica, i to 1. siječnja 1999. godine. Godinu dana ranije osnovan je i Europska centralna banka, s preko 1000 uposlenika.

Pridruživanje i kandidiranje

Politika pridruživanja i suradnje osnovni je činitelj vanjskih odnosa EU. Europska unija je odgovarajućim sporazumima stvorila gustu mrežu suradnje s različitim državama i regijama svijeta. Intenzivno razvija regionalnu politiku kroz potpore brojnim regionalnim programima i projektima, a u tu svrhu оформljeni su i brojni fondovi za zemlje članice EU, te pristupni fondovi za zemlje kandidatkinje. Postoje i programi povezivanja sadašnjih i budućih članica, te programi podrške općina.

Od lipnja 1999. godine postoji i Pakt za stabilnost jugoistočne Europe čiji je cilj osiguravanje mira u ovoj regiji, te stabilnosti i ekonomski razvoj.

Kada govorimo o regiji, poznato je da je, ako govorimo o zemljama nastalim iz bivše SFRJ, samo

Slovenija članica EU. Hrvatska ima status kandidata, Makedonija je kandidatura za članstvo podijela u ožujku 2004. godine, a u studenome 2003. godine Europska je komisija usvojila Studiju o izvodljivosti BiH. Prošloga je mjeseca Europska komisija pozitivnom ocijenila i studiju izvodljivosti SiCG.

Neke od zemalja ove regije svoj su ulazak u EU usporile nedovoljnom suradnjom s haškim Tribunalom, dok su druge intenziviranjem isporučivanja optuženika (doduše bez onih najtraženijih) nagrađene novim iskorakom na putu europskih integracija. U svim ovim zemljama postoje kako pobornici ulaska u EU, tako i oni koji taj čin smatraju nepotrebnim, tvrdeći kako se gubi vlastiti identitet i mogućnost slobodnog uređivanja vlastitog tržišta. Osim toga što se neki u manjim državama ove regije plaše „utapanja“ u nešto nadnacionalno, drugi taj čin smatraju konačnom zaštitom od tuđih teritorijalnih apetita, te ga tumače kao ulazak u društvo ekonomski i demokratski kvalitetnije uređenih zemalja, tj. u društvo razvijenijih.

Simbol EU

Zastava Europske unije prihvaćena je 1986. Europskim Koncilom i od tada je osnovni simbol EU. Zastavu čini pozadina koja pokazuje plavo nebo i 12 zvjezdica raspoređenih u krug što pokazuje zajedništvo ljudi koji žive u Europi. Inače broj 12 znači savršenost i jedinstvo. Broj e zvjezdica je stalan i one se ne dodiruju.

Europska Unija trenutačno ima 25 zemalja članica. To su: Austrija, Belgija, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Njemačka, Poljska, Portugal, Slovačka, Slovenija, Španjolska, Švetska i Ujedinjeno Kraljevstvo.

Dušica Dulić

(Preuzeto iz „Hrvatske riječi“)

Republika Hrvatska na putu prema punopravnom članstvu Europske unije

BOLJI ŽIVOT U BOLJOJ HRVATSKOJ

Pred nama je zahtjevan proces pristupanja EU i ispunjavanja svih relevantnih kriterijuma koji istovremeno predstavlja i završetak procesa tranzicije. Bit pristupanja Europskoj uniji jeste upravo u tome: iz sebe izvući ono najbolje, takmičiti se sa samim sobom, a ne s drugima.

Članstvo u Europskoj uniji predstavlja nacionalni interes i jedan je od strateških ciljeva politike Vlade Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske ima jasan cilj: do 2007. godine ispuniti sve uvjete za punopravno članstvo u Europskoj uniji, kako bi Hrvatska bila spremna funkcionirati kao „virtualna članica“ Europske unije, budući da stvarno članstvo ne ovisi samo o Hrvatskoj, već i o spremnosti Europske unije

okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i onih koje proizilaze iz pristupanja EU. Primjerice, u zaključcima avisa stoji da je „Hrvatska funkcionalna demokracija sa stabilnim institucijama koje garantiraju vladavinu prava. Hrvatska se može smatrati zemljom s djelotvornom tržišnom ekonomijom. Trebala bi biti u stanju nositi se s pritiscima konkurencije i tržišnih snaga unutar Unije u srednjoročnom razdoblju.“

Stjecanjem statusa države

ma povezanim s politikama Zajednice, kako bi se i na taj način države kandidati upoznale s metodama rada u Uniji te njezinim sektorskim politikama. Riječ je o programima Zajednice u područjima obrazovanja, strukovnog obrazovanja, istraživanja, zaštite okoliša, malog i srednjeg poduzetništva, te javnog zdravstva.

Pregovori za članstvo RH u EU trebali bi se formalno otvoriti početkom 2005. godine na bilateralnoj međuvladinoj konferenciji. Sa-

mariti svoj doprinos stabilnosti i razvoju regije. RH je svjesna da će njezin individualni put prema Europskoj uniji biti usporedan s daljnjim jačanjem regionalne suradnje, koja ostaje jedan od glavnih elemenata politike Europske unije prema jugoistočnoj Europi. S tim u vezi, RH pozdravlja činjenicu da Europska unija kontinuirano naglašava da će biti proširenja i nakon proširenja i da proširenje EU neće biti završeno sve dok u njeno članstvo ne

DALMACIJA – panorama Trogira

za primanje novih članica nakon velikog proširenja 1. svibnja 2004. godine i unutarnjih reformi same Europske unije. Time se želi stvoriti bolji život u boljoj Hrvatskoj, a članstvo u EU postaje katalizator i gotovo usputni proizvod sveobuhvatnih reformskih aktivnosti u zemlji.

Nakon stjecanja statusa države kandidatkinje, kako prije samog otvaranja pregovora za punopravno članstvo, tako i tijekom njih, RH očekuje zahtjevan proces nastavljanja ispunjavanja političkih, gospodarskih, pravnih i administrativnih uvjeta za članstvo. Što se veći dio tih uvjeta ispuni prije otvaranja pregovora, time se stvaraju pretpostavke da sami pregovori traju kraće. Mišljenje Europske komisije (avis) potvrđuje da je RH značajno napredovala u ispunjavanju potrebnih političkih, gospodarskih, pravnih i institucionalnih obveza preuzetih u

kandidatkinje RH se, u procesu ispunjavanja uvjeta za članstvo, otvara mogućnost korišćenja tri pretpostupna fonda. U naredne dvije godine, Hrvatska će putem sredstava pomoći dobiti 245 milijuna €, odnosno 160 milijuna € iz Pharea (cilj: gospodarska i socijalna kohezija), 60 milijuna € putem ISPA-e (projekti vezani uz infrastrukturu i okoliš), te 25 milijuna € putem SAPARD-a (poljoprivrede i ruralni razvitak, priprema za korištenje sredstava iz Zajedničke poljoprivredne politike, ali tek u 2006. godini). Od 2007. godine do ulaska u članstvo predviđeno je korištenje jedinstvenog instrumenta pretpostupne pomoći – IPA-e (Pre-Accession Instrument). Jednako tako, status kandidata Hrvatskoj omogućava sudjelovanje u mnogobrojnim programima Zajednice čiji je cilj promicanje suradnje između država korisnica u različitim područji-

mim pregovorima o 31 poglavlju pravne stečevine EU, *acquis communautaire*, prethodit će tzv. screening, odnosno pregled i ocjena usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU, a na temelju rezultata screeninga utvrđivat će se pregovaračke pozicije za svako od poglavlja. Odvijanjem pregovora, poglavlja će se privremeno zatvarati do potpisivanja ugovora o pristupanju. Ukoliko će pregovori trajati dvije do dvije i pol godine, mogli bi završiti tijekom 2007. godine, kada bi ugovor bio i potpisan. Uslijedilo bi njegovo potvrđivanje u državama članica EU i RH, te bi RH mogla postati punopravna članica EU 2008. ili 2009. godine. Naravno, članstvo ne ovisi samo o Hrvatskoj, već i o spremnosti Europske unije za primanje novih članica.

No, time se RH ne želi odvojiti od regije niti zane-

ću sve države jugoistočne Europe. Pri tome će se načela individualnih zasluga, razlikovanja i mogućnosti međusobnih dostizanja i dalje primjenjivati na ukupni proces proširenja EU.

RH stoga aktivno podupire regionalnu suradnju i podržava približavanje ostalih država jugoistočne Europe EU te je spremna s njima podijeliti sva svoja iskustva u tome procesu.

Pred RH je zahtjevan proces pristupanja EU i ispunjavanja svih relevantnih kriterija koji istovremeno predstavlja i završetak procesa tranzicije. Bit pristupanja Europskoj uniji jest upravo u tome: iz sebe izvući ono najbolje, natjecati se sa samim sobom, a ne s drugima. Stoga Republika Hrvatska nema namjeru natjecati se s bilo kojom drugom državom na njezinom putu prema punopravnom članstvu u EU, već sa samom sobom.

Ivana Crnić

Sv. Leopold Bogdan Mandić bio je preteča i uzor svim građanima ujedinjene Evrope

SLAVLJEN U SVIJETU, A KOD KUĆE NEPODOBAN

Članak kojim se reagira na odluku da se ne dozvoli podizanje spomen-ploče na rodnoj kući sv. Leopolda u Herceg-Novom preuzeli smo iz crnogorskog nezavisnog dnevnog lista „Vijesti“.

Za vrijeme komunističke imperije, dakle u doba jednoulja i bezbožništva, vlasti su dozvolile da se uz sve potrebne vjerske obrede i crkvene ceremonije mošti sv. Leopolda Mandića (dio kosti iz desne ruke, kojom je dijelio oprosteno grijeha) iz Italije prenesu u njegov rodni grad Herceg-Novi za kojim je cijelog života, boraveći u tuđini, žudio. Međutim, danas je, u doba deklariranih demokrata, situacija drugačija. Danas, u doba višepartijskog sistema i „pobožnih“ političara koji rado ljube ruke „aktuelnih“ sveštenika, dakle, u doba partijskih i stranačkih pravaka koji se kunu u demokratsku ispravnost svojih zalaganja i etičnost svojih stremljenja, nije moguće ni najobičniju spomen-ploču na kuću u kojoj se rodio ovaj svetitelj, i pored toga što je Leopold B. Mandić volio sve ljude na zemlji, a pogotovo sve hrišćane. Ovakvo licemjerje donedavno nije bilo svojstveno za građane nijednog kraja Crne Gore. Ni sjevernog, ni srednjeg, a pogotovo ne ovog bokokotorskog. U Crnoj Gori su se odvajkada svi, i Srbi i Crnogorci, i Muslimani, i Albanci i Hrvati međusobno uvažavali i veoma dobro razumijevali i dogovarali po svim osnovama, a pogotovo religijskim. Za to im nikad nijesu bili potrebni savjeti nekoga sa strane, pa ni onih iz bližeg okruženja. A što se to sada zbiva? Da li to građani Crne Gore (pogotovo Boke) nijedan problem ne umiju međusobno sami riješiti bez pomoći novopridošlih umova iz susjednih državnica? Ili to neki drugi ljudi koji tek

odnedavno postaje građani Crne Gore, ne poznajući dovoljno ni mentalitet, niti narav starosjedjelaca (a bez namjere da to ikad i upoznaju) nehotično zamutiše zatone mirnog Jadrana, pogotovo one sitne i pjenušave talaščiće na Skveru po kojima je nekad sv. Leopold Mandić kao dječak sa svojim goluzdravim drugarima gacao.

Leopold Bogdan Mandić se rodio 12. maja 1866. u Herceg-Novom i bio je jedanaesto dijete od dvanaestoro koliko su imali njegovi roditelji koji su inače bili dobrostojeći ljudi. Uvijek je bio slabašnog zdravlja i krhko dijete, tako da su ga roditelji jedva nakon mjesec dana mogli krstiti i tom su mu prilikom nadjenuli ime Bogdan tj. od Boga dan (darovan). I zaista, kako reče apostol Pavle: „Što je slabo pred svijetom, izabra Bog, da posrami jako!“ (1 Kor 1, 27), pa je dječak odrastao kao Bogu drago dijete i od rane je mladosti živio isključivo po Njegovim svetim uredbama. S obzirom na to da je tada u njegovom rodnom mjestu kapucinski

samostan pripadao Venećijskoj provinciji, Bogdan je pošao u sjemenište, u Udine, obukao redovničko odijelo u Basanu i dobio ime fra Leopold.

Poslije završenih studija 1890. godine izrazio je želju da se vrati u Boku i da radi na jedinstvu Istočne i Zapadne Crkve, ali mu ta želja nije mogla biti uslišena i dodijeljena mu je druga služba u Zadru, Rijeci i u Kopru, a kasnije u

Padovi, u kapucinskom samostanu

proglasio 1976. papa Pavle VI., a svetim, papa Jovan Pavle II., 1983. godine.

Dok je bio u Padovi, gdje mu je bila povjerena služba ispovjednika, punih je 40 godina ispovijedao sate sate svakog dana mnoge ljude, i one male sa ulice i ugledne građane, radnike i industrijalce, strudente i profesore, intelektualce i vojne starješine, sveštenike i biskupe. Učinio je zavjet da će svakog pokornika primiti kao „hrišćanskog brata s Istoka“. Tako je ne samo svakome pokorniku posvećivao najveću pažnju i ljubav, nego je i svoju ispovjedaonicu kao mjesto pokajanja učinio sredstvom ličnog posvećenja i ekumenskog apostolata.

Iz rodne Boke je ponio ranu podijeljenosti hrišćana na katolike i pravoslavce i sav se žrtvovao da bi se ta rana zaliječila. A zar je u tome bilo nečeg lošeg? Zar nije prirodnije rane sanirati nego li grabati po njima i raskrvljivati ih? Na osnovu onoga što je sv. Leopold radio može se reći da je upravo on, kao ekumenist i graditelj mostova među narodima, bio preteča i uzor svim građanima ujedinjene Evrope, koja se rađa tek u naše dane. Dakle, u kontekstu sa sv. Leopoldom Mandićem apsolutno je neprikladno svako pominjanje međukonfesionalnih netrpeljivosti i nesporazuma. Njegova popularnost u svijetu je tako velika, da se na svim kontinentima grade crkve ili kapele, njemu u čast. A šta se dešava danas sa njegovom Bokom, pitanje je koje mora da zabrine svakog njenog građanina.

V. Ognjenović

franjevac, gdje je i umro 1942. godine, u jeku Drugog svjetskog rata. Postupak za proglašenje blaženim započeo je već 1946. godine. Tijelo mu je neraspadnuto preneseno s gradskog groblja u kapelicu do crkve, u kojoj je trajno ispovijedao. Blaženim ga je

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

Splitsko-dalmatinska županija prostorno je najveća županija Hrvatske – ukupne površine 14.045 km² (od toga kopno 4.572 km²). Nalazi se u središnjem dijelu južne Hrvatske na prostoru povijesne pokrajine Dalmacije. Na sjeveru se proteže od Vrlike na jugu, do otoka Visa, pa do najudaljenijeg hrvatskog otoka Palagruže, na zapadu do Marine, a na istoku do Vrgorca odnosno Gradaca.

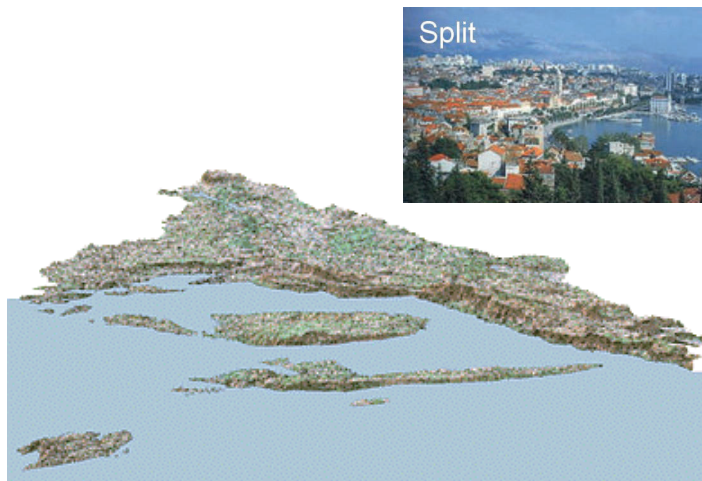
Središte Splitsko-dalmatinske županije je Split, drugi grad po veličini u Hrvatskoj i najveći na istočnoj jadranskoj obali. More i vapnenački kraški reljef temeljne su prirodne odrednice. U zagorskom se dijelu ističu planinski prostori s plodnim dolinama i poljima (Sinjsko, Imotsko), a sredi-

nom dijelu uređene su državne tkaonice, a južni je i dalje ostao rezerviran za boravište članova imperatorskih obitelji.

Počeci srednjovjekovnog Splita datiraju iz prve polovice VII. st., kada je Dioklecijanova palača poslužila kao utočište stanovnicima obližnjeg Spalatuma i dijelu izbjeglih stanovnika

mletačkom pritisku i nastojanju hrvatskih vladara da zavladaju gradovima bizantske Dalmacije. Od 1105. godine grad priznaje suverenitet hrvatsko-ugarskih kraljeva, a posljednji put je pod upravom Bizanta u razdoblju 1165-80. kada je sjedište bizantskog upravitelja za Dalmaciju i Hrvatsku.

i nastojanje Mletaka da ograniče splitsku autonomiju. Kraj XV. i XVI. st. obilježen je jakom humanističkom aktivnošću, istodobno s počecima književnosti na hrvatskom jeziku (Marko Marulić i krug oko njega). Pokušaj Mletačke Republike da, na prijedlog splitskog trgovca Danijela Rodrigueza, učini Split gla-

štem protječe rijeka Cetina (105 km). Otoci, među kojima prednjači Hvar, posebna su vrijednost županije s bujnom mediteranskom makijom, čempresom i borom te ljekovitim biljem.

Split, grad i luka u središnjoj Dalmaciji, gospodarsko je i kulturno središte Splitsko-dalmatinske županije. Leži na poluotoku koji s otokom Čiovom zatvara Kaštelanski zaljev, a u neposrednom zaleđu su Mosor i Kozjak s Kliškim vratima.

Povijest

U blizini ilirskog, poslije i grčkog naselja (Aspalathos, poslije Spalatum), podigao je rimski car Dioklecijan oko 300. godine golemu palaču. Početkom V. stoljeća u njezinom sjever-

iz Salone. U sastavu bizantske Dalmacije Split se razvijao kao posebna gospodarska i upravna jedinica. Kako je uz pomorstvo temelj splitskoga gospodarstva bilo ratarstvo i stočarstvo, to su Splićani težili proširiti svoj posjed na susjedno hrvatsko područje. Kada je bizantski car Bazilije i odredio da Splićani plaćaju hrvatskih vladarima danak od 200 zlatnika, uspostavljene su čvršće gospodarske i etničke veze Splićana s Hrvatima. Uz to je Splitska nadbiskupija na crkvenim saborima postala metropolijom pa su tako bizantska Dalmacija i Hrvatska bile sjedinjene u crkvenom pogledu.

Od početka XI. stoljeća Split je izložen sve jačem

U XIII. stoljeću komuna je na vrhuncu svojega razvoja. Ugovorima o prijateljstvu s jadranskim gradovima Pisom (1169.), Piranom (1192.) i Fermom (potkraj XII. stoljeća) grad se nastojao osamostaliti i ojačati gospodarski. Gradsku vlast drže „priori“ odnosno „comesi“, koje od 1207. građani biraju i između hrvatskih velikaša. Život splitske srednjovjekovne komune često su potresali lokalni sukobi s Cetinjanimi, Omišanima i Trogiranima, unutarnji sporovi između komune i nadbiskupije te prijepori između plemića i pučana.

U XIV. stoljeću Split se nalazi u vlasti Mletaka. Mletačku vladavinu karakterizira kontinuitet kolonata

vnom izvoznom lukom na Balkanu (pretovarište, carinarnica, lazaret, banka 1592.) nije potpuno ostvaren, iako je ekonomski u znatnoj mjeri unaprijedio grad. Jake udarce splitskoj trgovini zadali su Kandijski i Morejski rat, nakon čega se u XVIII. st. grad ponovo pomalo oporavlja.

Nakon pada Venecije (1797) u Splitu je prevladala struja fra A. Dorotića koja se zauzima za pripajanje Dalmacije Hrvatskoj, pa je Veliko vijeće grada donijelo 17. lipnja tu odluku. Te iste godine Split je zaposjela austrijska vojska, a pod Austriju je potpao u kolovozu 1797. na temelju mira u Campoformiju. Požunskim mirom 1805. predan je Francuzima (1805.–

13.), pod čijom je upravom najprije bio u sastavu Napoleonove Kraljevine Italije (1805.–09.), a potom i Ilirskih provincija. Francuzi su ukinuli staru komunalnu upravu grada i srednjovjekovni gradski statut i uveli biranu općinsku upravu imućnoga građanstva. Od 1813. godine ponovno je pod Austrijom.

Zbog jakog utjecaja talijanske kulture na građansku inteligenciju u gradu je slabo razvijena hrvatska nacionalna svijest pa ideje hrvatskoga narodnog preporoda ne nailaze na osobit prijam. Šezdesetih godina Split je glavno dalmatinsko središte u kojemu se vode političke borbe narodnjaka okupljenih oko Narodne slavonske čitaonice (osnovane 1862.) i autonomaša, tj. između pristaša i protivnika ujedinjenja Dalmacije s Hrvatskom. Općinsku upravu (1860.–82.) vode autonomaši (A. Bajamonti), a potom narodnjaci koji u Splitu prvi put uspostavljaju hrvatsku općinsku upravu (Dujam Rendić-Miočević). Godine 1912. austrijska vlast raspušta tu upravu i uvodi komesarijat. Tek slomom Austro-Ugarske 1918. Split je vraćen Hrvatskoj. U Kraljevini SHS sjedište je oblasti, a u Kraljevini Jugoslaviji od 1929. administrativno je središte Primorske banovine.

Od travnja 1941. pod talijanskom je okupacijom sve do kapitulacije Italije 1943. godine. Pod njemačkom okupacijom je od rujna 1943. do listopada 1944., kada u grad ulaze partizanske postrojbe. Tijekom II. svjetskog rata Split je u nekoliko navrata teško bombardiran, kao i tijekom Domovinskog rata 1991. godine. JNA se povukla iz ratne luke Lore tek u siječnju 1992. godine.

Split je grad koji živi usporenim ritmom, na koji ćete se brzo priviknuti. Taj osjećaj da je ovdje svaki dan praznik, trgovali, restorani i kafići prepuni ljudi i nezaobilazna šetnica „riva“, kojom ljeti gospodari

Splitska razglednica

blagi osvježavajući vjetar maestral, a zimi kao zimski kaput mediteransko sunce i palača štite od hladnoće, svet to se može izraziti u jednoj riječi – osjećaš se kao kod kuće.

To je onaj „dejavu“ koji se može doživjeti samo u gradovima u kojima se stoljeća sukobljavaju nudeći u detaljima prepoznatljivost. Car Dioklecijan, sin boga Jupitera, izgradio je na ovom mjestu prije 1700 godina prvu palaču za odmor.

Narod se dugo borio protiv Mlečana, a još duže protiv Turaka. Iz tog doba poznata je tvrđava Klis. Uz bitku za sinjsku tvrđavu vezan je nastanak Sinjske alke, ustanovljenje u znak sjećanja na slavnu pobjedu, i danas zanimljivog kolovoškog natjecanja alkarških vitezova u tradicionalnoj nošnji i opremi. U vrijeme Drugog svjetskog rata dio anektiran od talijanske fašističke vlasti oslobođen je u partizanskom pokretu.

Pučanstvo

Tijekom 2001. obavljen je popis stanovništva Republike Hrvatske. Popis je napravljen prema novootvrđenim administrativno-teritorijalnim jedinicama i osnovni je službeni izvor demografske statistike i analize. Popis stanovništva napravljen je prema međunarodnim preporukama u razdoblju od 10 godina. Popis je dao odgovore na trenutno stanje stanovništva objavljivanjem demografskih, ekonomskih, obrazovnih i socijalnih podataka, posebice u odnosu na moguće promjene broja i strukture stanovnika tijekom desetogodišnjeg razdoblja, moguće promjene uzrokovane Domovinskim ratom (migracije, ratni gubici).

Ukupan broj stanovnika Splitsko-dalmatinske županije je u razdoblju 1991.–2001. opao sa 474.019 na 463.676, tako da je u odnosu prema površini županije od 4.523,64 km² indeks ukupne gustoće 102,50 od-

nosno pad ukupne gustoće za 0,97 indeksna poena.

Analizirajući popisne podatke po prostornim cjelinama uočava se izrazita depopulacija stanovništva otoka Visa (od 4.361 na 3.637), dok pučanstvo ostalih otoka u Županiji nije u desetogodišnjem razdoblju doživjelo značajnije brojčane promjene. Zapaža se manji porast stanovništva splitske konurbacije, uz značajniji rast broja stanovnika gradova susjeda grada Splita (Solin od 15.410 na 19.011, Kaštela sa 29.168 na 34.103). Makarska cjelina bilježi relativni porast (od 23.121 na 26.950). Stanovništvo Vr-

na kvalitetu ljudskog rada znatno povećane. Povoljnija struktura i kretanje od prosjeka Hrvatske dijelom je posljedica razlike u dobnoj strukturi stanovništva, budući da su u stanovništvu Županije manje od prosjeka zastupljene starije dobne skupine od kojih je veća učestalost nepismenosti i niske školske spreme.

Gospodarstvo

Gospodarstvo županije vezano je uz more. Najvažnija gospodarska djelatnost je brodogradnja koja uključuje proizvodnju brodske opreme i popravak plovila. Turistička ponuda (šestina hrvatskog turizma, pet ma-

trirano je na području Makarske rivijere (42,08 %), na otoku Hvaru (23,91 %) te otoku Braču (16,02 %). Najviše privatnih smještajnih kapaciteta raspoređeno je na području Makarske rivijere (47,30 %), na otoku Braču (12,87 %), te na otoku Hvaru (10,60 %). Udio hotela u ukupnoj smještajnoj ponudi relativno je malen i iznosi 10,57 %. Kućanstvo ima udio od 63,1 %, a kampovi čine 7,08 % ukupnog smještajnog kapaciteta Županije. Na otocima se nalazi 31,23 % smještajnih kapaciteta. U strukturi otočne ponude dominira kućanstvo s 61,27 %, dok hoteli sudjeluju sa 11,74 %.

rednih površina koje su se nekada obrađivale (terase po našim otocima i priobalju) pretvorio se godinama u neobrađive površine.

Osnovna značajka zemljišnog posjeda je vrlo visoka usitnjenost, do te mjere da je usitnjenost jedna od temeljnih zapreka racionalnom iskorištenju proizvodnih potencijala. U privatnom je vlasništvu gotovo u cjelosti obrađivo zemljište (više od 95%) i stočni fond. Sukladno vlasničkoj strukturi obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo predstavlja osnovni čimbenik poljoprivredne proizvodnje i njenog razvitka. Obiteljska gospodarstva s posjedom manjim od 1 ha čine oko 50% ukupnog broja gospodarstava.

Pomorski promet

Morsko brodarstvo, luke i lučko gospodarstvo Splitsko-dalmatinske županije, do 1990. godine predstavljalo je vrlo važan čimbenik gospodarskog razvitka cijele Županije pa i Republike Hrvatske. Uslijed promijenjene geopolitičke situacije, rata procesa tranzicije, došlo je do znatne recesije ove značajne gospodarske grane. Oživljavanje gospodarskih aktivnosti rezultiralo je kontinuiranim porastom prometa brodova, putnika i tereta.

Klimatske značajke

Splitsko-dalmatinska županija ima mediteranska prirodna i klimatska obilježja. Prosječna ljetna temperatura iznosi u Splitu 26 °C, a zimska oko 7 °C. Srednja je godišnja temperatura zraka 17,3 °C. Grad Hvar najsunčaniji je grad u Republici.

U svezi klime bilježimo zanimljivosti: 15. siječnja 1510. na otocima i duž obale pao je snijeg, a niske temperature su dugo trajale. Žestoke zime bile su i 1709., 1782., 1788., 1806., 1929., 1941., i 1942., kada su niske temperature nanijele velike štete maslinama, smokvama i zimskim usjevima.

Priradio: **Dario Musić**

Površina:	4.524 km ²
Broj stanovnika:	474.019
Općine:	Baška Voda, Bol, Brela, Cista Provo, Dicmo, Dugi Rat, Dugopolje, Gradac, Hrvace, Jelsa, Klis, Lećevica, Lokvičići, Loreć, Marina, Milna, Muć, Nerežišća, Okrug Gornji, Otok
Gradovi:	Split, Hvar, Imotski, Kaštela, Komiža, Makarska, Omiš, Sinj, Solin, Trogir

goračke prostorne cjeline stagnira, Imotsko i Sinjsko područje doživljava brojčani značajan pad, uz zadržavanje približno istog broja građana grada Sinja (25.373) i Imotskog (10.213).

Na prostoru Splitsko-dalmatinske županije od 4.501 km² (oko 8 % površine Hrvatske) živi 463.676 stanovnika (smanjenje broja stanovnika za 2,18 % u odnosu na popis iz 1991. godine), prema popisu iz 2001. godine, što čini 10,68 % stanovništva Hrvatske, od kojih je oko 18 % zaposleno. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine radni kontingent iznosio je ukupno 296.386 osoba, odnosno čini 63,9 % ukupnog stanovništva, a što je na razini prosjeka Hrvatske. Pokazatelji o obrazovanosti odnosno stupnju školske spreme, govore da su proizvodne mogućnosti s obzirom

rina) vezana je uz otoke Hvar (na listi deset najljepših odredišta), Vis (Modra spilja), Brač (Zlatni rat) te Makarsku rivijeru sa zaleđem Biokova.

Gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj u 2003. godini karakterizirali su pozitivni elementi oživljavanja industrijske proizvodnje, turističkog prometa i drugih djelatnosti. U Splitsko-dalmatinsko županiji najveći značaj imaju tri industrijske djelatnosti: brodogradnja, proizvodnja cementa te opskrba električnom energijom, plinom i vodom.

Turizam

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku na području Splitsko-dalmatinske županije ukupno je na raspolaganju 146.856 smještajnih kapaciteta. Najviše hotelskih kapaciteta koncen-

Od cjelokupnog privatnog smještajnog kapaciteta Županije (92.660) 30,32% se nalazi na otocima.

Poljoprivreda

Ukupne poljoprivredne površine u Županiji iznose 276.182 ha, a oranice, voćnjaci i vinogradi i livade zauzimaju 55.777 ha, što je 9,4 % ukupnih poljoprivrednih površina Republike Hrvatske. Nažalost, struktura korištenja poljoprivrednih površina je takva da obrađive površine, u ukupnim poljoprivrednim površinama čine svega 20,8 %, što značajno odstupa od odnosa ukupnih poljoprivrednih površina i obradivih poljoprivrednih površina na razini države, gdje je taj odnos 61,6 %. Ovo znači da je veliki dio poljoprivrednih površina pod pašnjacima ili što je još i gore veliki dio poljopriv-

Znameniti Bokelji prošlih vijekova

BARSKI I ZADARSKI NADBISKUP VICKO ZMAJEVIĆ (1670.-1745.)

Za perašku obitelj Zmajević zasigurno se može kazati da je tijekom prošlih stoljeća predstavljala jedan od vodećih peraških i bokeljskih rodova. Prisutni u svim sastavnicama javnoga života matičnog grada i Boke, odvjatci roda Zmajević isticali su se i kao vrsni ratnici i vojskovođe, ali i kao umješni diplomatski predstavnici, političari i crkveni dostojanstvenici.

Uz Matiju Zmajevića (1681.–1735.), administrirala na dvoru četiri ruska vladara (Petra I. Velikog, Katarine Velike, Petra II, Ane Ivanovne) i nosioca najviših ruskih vojnih počasti i odlikovanja te uz barskoga nadbiskupa, vizitatora kršćanskih krajeva pod osmanlijskom vlašću i crkvenoga pisca Andriju Zmajevića (1628.–1694.), zaslužno mjesto u povijesti ovoga roda pripada Vicku Zmajeviću, barskom (1701.–1713.) i zadarskom (1713.–1745.) nadbiskupu, istaknutom crkvenom političaru i piscu svoga vremena.

Rođen u Perastu 23. XII. 1670. godine, Vicko je Zmajević svoju bogatu crkvenu karijeru započeo studijem teologije i filozofije pri *Collegium Urbanum* odnosno *Collegium de Propaganda Fide* u Rimu, a potom je djelovao kao opat samostana Sv. Jurja pred Perastom i župnik crkve sv. Nikole u Perastu (1695.–1701.). Godine 1701. papa Klement XI. imenovao ga je barskim nadbiskupom i administratorom Budvanske dijeceze te apostolskim vizitatorom Katoličke crkve za Srbiju, Albaniju, Makedoniju i Bugarsku. Zbog nesigurnih uvjeta života u tada osmanlijskom Baru, povlači se (1706.) u rodnu kuću u Perastu, a odatle 1710. godine odlazi u Kotor. Tri godine potom imenovan je zadarskim nadbi-

skupom, ali je i dalje držao naslov apostolskog vizitatora za balkanske zemlje pod osmanlijskim vrhovništvom (od 1737. njegova su vizitatorska prava proširena i na Bosnu). Nastojanjem Vicka Zmajevića uselilo se 1726.–1733. godine u neposrednu okolicu Zadra više od pet stotina albanskih izbjeglica s područja oko Skadarskog jezera, utemeljivši u zadarskom predgrađu naselje Arbanasi.

Vicko je Zmajević autor niza crkveno-pravnih spisa, iznimno važnih vrela za upoznavanje onovremenih povijesnih prilika na području Zadarske nadbiskupije. Zasigurno je jedno od najpoznatijih spis *Zrcalo istine* (*Specchio della verità*), djelo važno za proučavanje Zmajevićevih crkvenopolitičkih stavova, ali i onovremenih interesa i idejnih strujanja u Katoličkoj crkvi. Od ostalih Zmajevićevih djela ističe se albanska redakcija crkvenog sabora u Mrkinju kraj Lješja (kojem je i sam predsjedao 1703. godine), djelo važno za upoznavanje tadašnjih društvenih prilika na albanskom području. Zmajevićeve teološke rasprave odaju vrsnog poznavatelja latinskog i talijanskog jezika, osobu široke naobrazbe i kulturnih interesa.

Zmajević je tijekom cijeloga svoga nadbiskupo-

vanja u Zadru bio gorljiv pobornik uporabe glagoljice i hrvatskog jezika u crkvenom bogoslužju. Već je 1725. godine pisao o ideji osnivanja sjemeništa koje će biti namijenjeno obrazovanju ilirskog (odnosno hrvatskog) svećenstva. Ta se zamisao počela ispunjavati 1735. godine, kada je sagrađena zgrada naslonjena na biskupsku palaču. Za otvaranje studija nedostajalo je novaca te je Zmajeviću zamisao dovršio njegov nasljednik na nadbiskupskoj katedri, Splićanin Matej Karaman, koji je 1. V. 1748. otvorio zadarsko ilirsko sjemenište.

Zmajevićevim sredstvima financirane su brojne gradnje i dogradnje u Zadru i okolici. Svetište Gospe od Zdravlja, mjesto svojega posljednjeg počivališta, dao je ukrastiti sa dva pobočna oltara posvećena Sv. Filipu Neriju i Sv. Franji Asiškome. Obnovio je krov bazilike Sv. Donata, a zaslužan je i za gradnju župne crkve Gospe od Loreta u Arbanasima. Istaknuti je mecena i podupiratelj književnog rada domaćih pisaca. Novčano je pomogao tiskanje djela „Usdasi Mandaljene pokornice“ Dubrovčanina Ignjata Đurđevića u Mlecima 1728. godine, a zadarskom je nadbiskupu posvećen i prijepis Gundulićeva „Osmana“ što ga je osobno prepisao Peraštanin Marko Balović.

Kao provoditelj tadašnje politike rimske kurije u jugoistočnoj Europi, Zmajević je održavao bogate političke i kulturne veze s istaknutim osobama svoga vremena. Zmajevićeva revnost u provođenju politike Svete Stolice pribavila mu je u Rimu neprijeporan ugled. Osobito uvažavan od papa Klementa XI., Inocenta XIII., Klementa XII. i Benedikta XIV., Zmajević je tijekom 32 godine upravljanja Zadarskom nadbiskupijom predstavljao središnju osobu crkvenog života na cjelokupnom istočnojadranskom prostoru. Njegovo se mišljenje tražilo i uvažavalo, njegovi su savjeti i preporuke bili presudni prigodom imenovanja novih (nad)biskupa u Dalmaciji, Boki i Baru.

Vicko Zmajević umro je u Zadru 11. IX. 1745. godine. Pokopan je u zadarskoj crkvi Gospe od Zdravlja, mjestu koje je svojom oporučnom odredbom odredio kao svoje posljednje počivalište.

Proučavanje njegova života i djela, važnog kako za povijest Boke kotorske, Barske nadbiskupije i Zadra, ali i drugih krajeva i naroda europskog jugoistoka, veoma je zahtjevna istraživačka problematika koja još ni približno dovoljno nije znanstveno obrađena.

Dr. sc. Lovorka Čoralić

Povijesni dokumenti iz riznice kotorskog Historijskog arhiva

PRVI SPOMEN BRODOGRADNJE

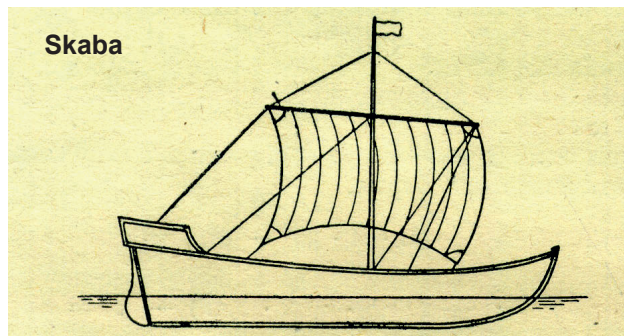
Original dokumenta koji ovdje prikazujemo čuva se u HAZU u Zagrebu, dok se u Povijesnom arhivu Kotora nalaze fotografije ove sudsko-notarske knjige pod signaturom SN I-2.

Temeljem arhivske građe, brodogradnja u Kotorskom zaljevu, točnije u Kotoru i Perastu bila je vrlo živa u razdoblju od 1396.–1455. Brodogradilište u Perastu je bilo starije i veće, iako su se u Kotoru gradili veći brodovi. Kotorsko brodogradilište se nalazilo uz same gradske zidine na sjevernoj strani. U tome ranom razdoblju uglavnom su se gradile četiri vrste manjih brodova: barkozija, barka, skaba i cakora. Najveći je bila barkozija koja je imala nosivost 100 t, a bila je opremljena s dva jedra, bajonskim kormilom, kompasom, što znači kako je mogla ploviti po otvorenom

moru. Ipak, iziskivalo se dosta vještine kako bi se s vladale morske stihije.

Skaba, koja je predmet dokumenta koji je ovdje

imao prilično visoku ogradu, za zaštitu ljudi od vjetra. Bio je opremljen bajonskim kormilom i 4 do 6 vesala, koja su mu služila

obrađen, je „otvoren čamac na vesla, vrlo finog oblika. Za vrijeme povoljnog vjetra upotrebljavalo se križno jedro. Krmeni dio čamca je

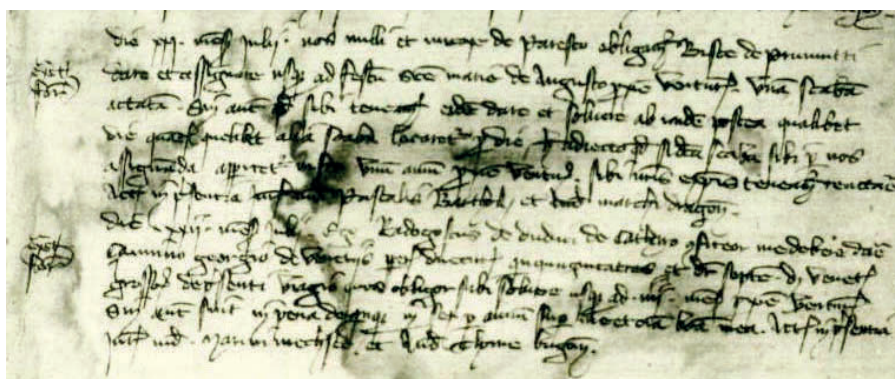
za vožnju po tišini. Izrađivani su od dobre hrastovine, te zakovani dobrim željeznim čavlima“ (Milojko Š. Milošević, *Bokeljski*

jedrenjaci građeni u Kotoru i Perastu u periodu od 1397. do 1455. godine, Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru – IX, str.15) Prema podacima koji se nalaze u raznim dokumentima iz tog razdoblja, to je bila duga i uska brodica, te je vjerojatno služila samo za prijevoz ljudi.

Što se tiče samih brodograditelja, u našem arhivu se u ovom ranom razdoblju spominju uglavnom dva para majstora Mili i Mikoje iz Perasta (1336. god.), te Stojko i Branko iz Kotora (1443. god.). Rok za izradu brodova je obično bio četiri do pet mjeseci uz obvezno određivanje neke kazne za slučaj probijanja rokova. Osim toga, kao što se vidi iz priloženog dokumenta, postojala je i određena vrsta jamstva, to jest, za slučaj nekog propusta prilikom izgradnje ili popravka broda, majstori su se obvezivali platiti najam drugog broda dok ne bi otklonili isti nedostatak.

Prilikom prijevoda dokumenta korišten je Rječnik Srednjovjekovnog latiniteta Jugoslavije *Lexicon Latinitatis Medii Aevi Jugoslaviae*, Zagabriae, Volumen I 1973, Volumen II 1978.

Prof. Joško Katelan

Transkripcija:

die XXI. mensis iulii. nos milli et micoye de paresto obligam[ur] Biste de prumutti dare et assignare usque ad festu[m] s[an]c[t]e mari[a]e de augusto p[ro]xim[us] ventur[um] vna[m] scaba[m] actata[m]. Sibi n[on] aut[em] quod sibi teneam[us] eide[m] dare et soluere ab inde postea qualibet die quant[um] quelibet alia scaba locaret[ur] p[ro] die, h[oc] adiecto quod si d[ic]ta scaba sibi p[er] nos assigna[n]da app[er]iret[ur] infra vnu[m] annu[m] p[ro]xim[us] ventur[um], sibi n[on] t[er]is exp[ens]is teneam[us] reactare. Actum in p[ra]esentia iurati iudicis Pascalis Bartholi et aud[itores] Marchi Dragon[is].

Prijevod:

Dana 21. mjeseca srpnja. Mi, Mili i Mikoje iz Perasta, obvezujemo se Biste de Prumutiju dati i predati, do blagdana svete Marije slijedećeg kolovoza, jednu opremljenu skabu. Ako ne, obvezujemo se njemu dati i namiriti istu za svaki dan od tada nadalje, koliko bi svaku drugu skabu iznajmljivao dnevno; tome dodajemo kako se obvezujemo, ukoliko bi se rečena skaba njemu od nas predana, otvorila unutar jedne godine, istu o našem trošku popraviti. Ugovoreno u nazočnosti prisegnutog suca Paška Bartolija i auditora Marka Draga.

Literatura:

Risto Kovijanić i Ivo Stjepčević, *O pomorstvu Boke Kotorske sredinom XV. vijeka*, GPMK II, 1953, str. 8-34;

Risto Kovijanić, *Jedrenjaci kotorske luke XIV vijeka*, GPMK V, 1956, str. 5-11;

Arhiv i Nauka – Izložba dokumenata Istorijskog arhiva Kotor, Beograd 1980, priredio dr Miloš Milošević;

Antun Mayer, *Kotorski spomenici, druga knjiga kotorskih notara od 1329. 1332. do 1337.*, Zagreb, 1981, JAZU – CANU.

BRATSTVO RADONIČIĆ

Jedno od poznatijih pomorskih bratstava u Dobroti koje se nastanilo na području južne Dobrote bilo je bratstvo Radoničić. U razdoblju od XVIII. do XX st. ovo bratstvo je dalo 118 pomoraca. Tri kapetana iz ovog bratstva bili su zapovjednici parobroda poznate tvrtke „Austrijski Lloyd“ iz Trsta.

Već u XVIII st. ovo bratstvo posjeduje 10 brodova među kojima jednu veliku tartanu, a u XIX st. raspolaže s 23 broda: 1 navu, 4 barka, 12 brigantina, 3 pulake i 3 pjeleaga. Prema popisu kuća iz 1808. god. Radoničići imaju 25 kuća (1 trokatnicu, 5 dvokatnica, 13 jednokatnica, 5 prizemnih i 1 u gradnji). Uz to, vlasnici su i dva palaca od kojih je jedan između dva rata prodan Jadranskoj straži (sad Institut za biologiju mora), a drugi je polovično u vlasništvu obitelji Milošević (nasljedstvo po ženskoj lozi) dok je druga polovica krajem pedesetih godina prodana obitelji Vukasović.

U razdoblju od XVIII. do XX. st. ovo bratstvo je dalo 118 pomoraca: 62 kapetana, 4 poručnika i 52 mornara. U ovom periodu stradalo je na moru 10 pomoraca i to: 3 kapetana, 6 mornara i 1 mornar u borbi s piratima. Tri kapetana iz ovog bratstva bili su zapovjednici parobroda poznate tvrtke „Austrijski Lloyd“ iz Trsta. (Godišnjak pomorskog muzeja Kotor 2004.)

MARKO Tripov RADONIČIĆ (1785.–1824.)

Pomorski kapetan i slikar. Roditelji su mu Tripo Tomov i Marija, kćer kontea Đure Ivanovića. Svoju pomorsku karijeru započinje već u 15. godini, a već je 25. godini postao kapetan. U vrijeme ruske uprave Bokokom sudjelovao je pod komandom ruskih pomorskih vlasti u zaštiti Boke od eventualnog francuskog napada. Tada je upravljao velikom tartanom na kojoj je bilo 50 članova posade i on se u popisu dva puta navodi, uvijek kao kapetan. Prvi put je s brodom i posadom bio na raspoloženju ruskih

vlasti za 25, a drugi za 35 dana. Ali, zanimljivo je da se u devet akata, kojima se opunomoćeni komesar, bri-

traži neka određena osoba i brod, a to je baš kap. Marko Radoničić. Riječ je o aktu datiranom na 16.

va tartana smjesta uputi kod Veriga, kako bi topništvom spriječila eventualni pokušaj neprijateljskih postrojbi približiti se obali i prebaciti se preko mora na drugu stranu.

Poslije razdoblja ruske uprave (1806. – 1807.) Marko Radoničić, ne sačekavši već neminovnu okupaciju Boke od strane Francuza, odlazi u Trst. Uz pomorsku profesiju, bavio se amaterski i slikarstvom. Dio svog slikarskog rada podario je crkvi sv. Matej u Dobroti. Naslikao je 14 slika Križnog puta, potpisano i datirano 1817. god. Naslikao je i dva nepotpisana portreta u privatnom vlasništvu od kojih je jedan, prema tradiciji, autoportret. Kasnije se o njemu nije ništa znalo sve dok nije stigla obavijest iz Paname da je Marko Radoničić, po zanimanju trgovac, umro 7.12. 1824.god. po čemu se da zaključiti da je uz promjenu boravka promijenio i profesiju, nije više bio pomorac – kapetan.

IVAN Matov RADONIČIĆ (1812.–1893.)

Pomorski kapetan od 1833. god. Najveći dobrotski brodovlasnik polovicom XIX st. Bio je vlasnik i suvlasnik brigantina „Jedinstvo“, „Dobri Car“, i „Aleanza“, barkova „Slavia“, „Taganrog“, „Emilia T.“, „Factis non Verbis“, nave „Milka Dobrota“ i brika „Olga“. Od 1869. do 1872. godine bio je načelnik Dobrotske općine.

ELIA i JAKOV (Giacomo) RADONIČIĆ

Dva brata. Osnivaju pomorske agencije, Elio u Londonu a Jakov u Veneciji, koja i dan danas nosi njegovo ime, iako nema direktnih potomaka.

Jedrenjak AVE R.

Jedrenjak TAGANROG

Parobrod RADIUM

gadir Stefan de Sankovski obraća Dobrotskoj općini, samo u jednom aktu izričito

lipanj 1807. god. u kojem Sankovski naređuje da se baš naoružana Radoničiće-

**FILIP Vidov RADONIČIĆ
(1839.–1913.)**

Ugledan pomorski kapetan koji se u najranijoj mladosti posvetio pomorskom pozivu. Već 1861. postao je poručnik na brodu „Jedinstvo“ vlasništvo „Radoničić Co“, da bi 1863. u Dubrovniku položio ispit za kapetana duge plovidbe. Prvo zapovjedništvo preuzima na brodovima svoje obitelji Radoničić a kasnije prelazi u službu brodarske kompanije Austrijski Lloyd iz Trsta gdje, je 1883. imenovan zapovjednikom. Umirovljen je 1891. god. Njegov predan i profesionalan

no u „Bokeška plovidba“ Brodovima „Kotor“, „Ercegnovi“, „Risan“, „Tivat“ ovo Društvo je održavalo pomorsku vezu između mjesta u Boki kotorskoj sve do početka prvog svjetskog rata kada se Društvo gasi a brodovi prodaju kap. Bogdanu Tripkoviću u Trstu. Filip Radoničić bio je višegodišnji načelnik grada Kotora i major Bokeljske mornarice 1893.–1894.

**JOZO Ivanov RADONIČIĆ
(1850.–1914.)**

Pomorski kapetan. Sin je kapetana Iva Matova Radoničića. U 21. godini stekao

Kotoru 1897. god. a Medicinski fakultet u Beču 1902. god.

Poslije obavljene medicinske prakse u Beču, postao je 1919. god. profesor na Medicinskom fakultetu u Zagrebu gdje je osnovao Medicinsku kliniku i upravljao njome sve do svoje smrti. Po svojim naučnim publikacijama poznat je u medicinskim krugovima širom Europe. Godine 1921. izabran je za rektora Zagrebačkog sveučilišta. Držao je stručna predavanja na Sorboni, Pragu i Karlovim Varima. Bio je dopisni član JAZU u Zagrebu. Kao

rata (1920.–1925.), plovio je kao časnik na parobrodima pomorskog društva „Oceanija“. Godine 1923. doživio je brodolom s parobrodom „Radium“ na istočnoj obali Engleske, a preživio je i sudar parobroda „Diamant“ u Mesinskom tjesnacu. U svim ovim pomorskim nezgodama Dušan je iskazao svoju profesionalnu sposobnost. Godine 1927. postaje dioničar i inspektor pomorskog društva „Boka“, kasnije poznatog kao „Zetska plovidba“ – Kotor, gdje ostaje do početka Drugog svjetskog rata kada je deportiran s gru-

Portreti istaknutih Radoničića: s lijeva na desno Ivan, Karlo, Jozo i Dušan

rad na parobrodima društva Austrijski Lloyd nagrađen je pismenom pohvalom Pomorske vlade u Trstu u povodu spašavanja posade i putnika i samog Lloydovog parobroda „Vorwärts“ kojim je zapovijedao, kada je u vodama Kine 1887. god. zbog jake oluje pukla osovina propelera. Unesrećeni brod bio je otegljen u Singapuru na popravak.

Nakon dugogodišnjeg napornog pomorskog života na jedrenjacima napušta more, i u zajednici sa svojim bliskim rođakom kap. Jozom Ivanovim Radoničićem, 1891. god osniva prvo parobrodarsko društvo „Radoničić and Co“ u Boki, kasnije preimenova-

je brevet kapetana duge plovidbe i već 1872. zapovijeda barkom „Taganrog“, zatim „Emilia T“, „Izvor“ i „Conte Arturo L.“, nakon čega napušta more i 1891. s kap. Filipom Radoničićem osniva pomorsko društvo „Bokeška plovidba“. Kao glavni pokretač i najveći dioničar, stekao je priznanje i zahvalnost stanovnika Dobrote i cijele Boke. Bio je načelnik Dobrotske općine od 1897. do 1900. god. Izabran je 1896. za majora Bokeljske mornarice.

**Dr. KARLO Filipov
RADONIČIĆ (1879.–1935.)**

Istaknuti liječnik. Klasičnu gimnaziju je završio u

poznati Bokelj i dobrotvor, 1935. god. jednoglasno je izabran za admirala Bokeljske mornarice, ali nažalost na kratko. Iste godine (2. 11. 1935) umire u Zagrebu, a pokopan je u obiteljskoj grobnici kod crkve sv. Mateja u njegovoj Dobroti.

**DUŠAN Josipov RADONIČIĆ
(1897.–1956.)**

Kapetan duge plovidbe. Već u jedanaestoj godini, 1908., počeo je svoj pomorski život na parobrodu „Filip Artelli“. Svoje pomoračko iskustvo stječe na brodovima „Venezia“, „Belaura“, „Dardania“, i „Bellorie“, koji su bili vlasništvo društva Tripković iz Trsta. Poslije prvog svjetskog

pom Bokelja na Liparske otoke, gdje je ostao do kapitulacije Italije. Umro je u svojoj Dobroti 1956. god.

Danas, njegovi nasljednici, sin kap. Božo i unuci kap. Dušan, Milan i Josip, nastavljaju pomorsku tradiciju svojih predaka, a prounuci će vjerojatno istim putem, Božo (Milanov) već pohađa pomorsku školu a mali Ivan (Josipov) se veseli kada ispred dedove kuće prođe putnički ili teretni brod za Kotor.

Ove četiri obitelji nastavljaju tradiciju ugledne pomorske obitelji Radoničić iz Dobrote, ne računajući one koji su se iselili.

Antun Tomić

Umjetnici Boke: Milivoj Slabi, Tivat

SLIKAR, GLAZBENIK, AUTOR PRVIH AUTOHTONIH SUVENIRA BOKE

Od rane mladosti Milivoj Slabi svoju je sklonost prema umjetnosti usmjerio prema glazbi, gitari, mandolini, volio je slikati, pokušao se upisati na akademiju umjetnosti ali nije uspio iz materijalnih razloga. Sve to nije umanjilo njegovo stvaralaštvo koje se nastavlja do današnjih dana.

Malo živopisno mjesto Mažina, dio Tivta, na zelenim je padinama poluotoka Vrmac, iznad samog gradića. Svojim automobilom vozim se uzbrdicom do Mažine, posjetiti **Milivoja Slabog**, Tivčanina, poznatog glazbenika, slikara, ljubite-

obitelji Slabi, vrijednim rukama koje izrađuju suvenire ovog krajolika.

Supruga **Tonka** s ponosom pokazuje kako je njen Milivoj uredio vrt ispod kuće. Svibanjsko šarenilo cvijeća i zelenila, lijepo uređeno, s malim fontanama, idejnim rješenjem njenog

spremnici za tržište, postavka izložbe unikata, slike u ulju i grafici, prevladava sklonost prema slikanju, moru, mrežama i ribama. Imao je nekoliko samostalnih izložbi, prvu već 70-tih. Bio je član Društva likovnih umjetnika Crne Gore.

Kasnije se ta aktivnost gasi, započinje rad u jednoj tvornici keramike pa se u njemu budi nagon umjetnika prema izradi keramičkih predmeta. Tu je, zapravo, začetak ideje izrade suvenira u keramici i glini, priča Milivoj.

Već u ranoj mladosti svoju je sklonost prema umjetnosti usmjerio prema glazbi, gitari, mandolini, volio je slikati, pokušao se upisati na akademiju umjetnosti ali nije uspio iz materijalnih razloga. Ali sve to nije umanjilo njego-

nje nastavlja u obiteljskoj tradiciji, kroz umjetnost i glazbu. Tonka, njegov životni suputnik, podarila mu je dvoje djece, koja nastavlja tradiciju i sklonost obitelji prema umjetnosti.

Kćer **Edita** nastavila je ljubav svoga tate prema glazbi, vokal, glas koji je na ovim prostorima jako prepoznatljiv. Sudjelovala je na nekoliko festivala i po zvanju je slobodni umjetnik. Sin **Miroslav** priklonio se drugoj umjetnosti, poznati je frizer, priznati umjetnik u kreiranju frizura u Tivtu. Sklonost prema glazbi već u ranoj mladosti Milivoj iskazuje prema gitari, gdje se sam usavršavao a kasnije je bio i vrsni bubnjar.

Zamolio sam Milivoja da nam pokaže to njegovo umijeće na gitari. S nes kri-

Milivoj Slabi s gitarom

lja prirode i odnedavno proizvođača autentičnih minijturnih suvenira Boke. Kraj je svibnja mjeseca, okućnice, vrtovi, dardinijere, pitari na balkonima puni su cvijeća, daju ugođaj ljepote ovog kraja. Iz Mažine prekrasan pogled na tivatki zaljev. Pogled na grad, poluotok Lušticu, planinu Orjen, mjesta duž Zaljeva od Herceg-Novog i granice Republike Hrvatske pa do Kamenara, od Tivta do Lastve, Otok cvijeća, Gospa od Milosti, iznad nas pitomi i u zelenilu okupan Vrmac, pokazuju svu ljepotu ovoga kraja. Zato nije neobično sresti ljude kao Milivoja koji, nadahnuti tom ljepotom, iskazuju svoju ljubav prema prirodi i svome kraju, kičicom na platinu, svojom gitarom koja je tradicionalni instrument u

Milivoja, i neizbježnim palamama, odaje svu ljubav koju ova obitelj iskazuje prema prirodi. Ispred mene prava mala tvornica suvenira. Tu su autentični predmeti iz domaćinstva, rađeni u ilovači, a koji su se nekad rabili u ovim krajevima. Milivoj kaže da je inspiraciju dobio iz jednog starog mlina. Minijature u obliku košica za smokve, pila i žare za ulje, rasvjetne uljanice, kablići za vodu, tu su neizbježne ribe, školjke i sve ono što nas okružuje. Milivoj ističe sklonost njegove obitelji prema umjetnosti, slikanju, glazbi, naravno ribarenje je u ovim krajevima neizbježni dio života.

Odlazimo u potkrovlje njegove kuće gdje su izloženi predmeti, njegove rukotvorine. Prekrasni suveniri,

I kum je od pomoći – Željko Sindik

vo stvaralaštvo koje se nastavlja do današnjih dana.

Rođen je 1952. godine u malom primorskom mjestu Bijela na Herceg-Novskoj rijeci. Podrijetlo obitelji seže u Češku, odakle mu je, kaže Milivoj, doselio pradjed. Već kao jednogodišnji dječak s obitelji dolazi u Tivat gdje svoje odrasta-

venim zadovoljstvom donosi gitaru iz kuće i sa žica gitare i lijepim glasom dočarava nam svu ljepotu glazbe iz njegovih ruku. Njegova Tonka s ponosom gleda u svog Milivoja i nagađa ga da pjeva i svira pjesme iz njihove mladosti. To ćemo nekom drugom prigodom, kaže Milivoj, kad

bude više vremena i pjat ribe i bokal vina na stolu.

Vraćamo priču na sadašnju preokupaciju obitelji Slabi, izradu suvenira za turističko tržište. Milovoj priča da se i ranije bavio izradom suvenira, ali su bili mnogo veći i glomazni za turista koji želi takav suvenir odnijeti kući.

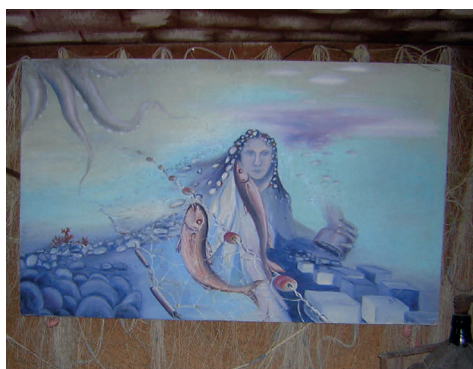
Odnedavno je prešao na izradu minijaturnih suve-

nira, predmeta koji su se nekad upotrebljavali u ovim krajevima i kako kaže, vrlo dobro se prodaju. Na nedavnom sajmu suvenira u Bečićima njegovi izlošci bili su vrlo zapaženi. Suvenir iz Tivta već krasi kuće diljem Europe i nalaze se na turističkim sajmovima Austrije, Belgije, Hrvatske i Njemačke, kaže Milvoj.

„Kako je potražnja velika, moralo se ići u veću proizvodnju, što sam sa suprugom nisam mogao,“ ističe Milvoj, „već sam u posao uključio i mog kuma Željka Sindika, koji mi je od velike pomoći, a pomaže mi i moj unuk Petar, od kćeri Edite. I on iskazuje velike sklonosti tom poslu pa su i njegovi proizvodi već našli mjesto među de-

dovim eksponatima.“ U prijatnom razgovoru nastavili smo naše druženje, ali posao oko izrade suvenira se nije prekidao, Željko je upravo radio jednu posudicu – svijeću uljariću njegovih pradjedova. Na rastanku Milvoj & Company darovali su mi dva minijatura suvenira kao uspomenu na ovaj susret.

Dario Musić

Iz bogate kolekcije autora Milivoja Slabog

*Boćanje ili, u pučkom nazivu, balote,
u Boki ima dugu tradiciju*

SPORT ZA SVE GENERACIJE

Za ovaj sport, proistekao iz pučke zabave mediteranskog življa, karakterističan je cijeli ritual njegovog igranja. Pored službenih pravila postoje i ona nepisana, koja važe od mjesta do mjesta, a jedno je svuda isto – komentari iz publike nisu poželjni.

Ova zabavna, društvena igra, idealan je oblik rekreacije za sve dobne uzraste, od onih najmanjih (početničkih) do najstarijih igrača koji su već „zagazili“ u treće doba. Jer za boćanje ili balote, kako se ovaj sport također popularno naziva, potrebno je imati dobru ruku, dosta osjećaja i volju za igrom, uz određenu količinu snage potrebnu za duži izbačaj.

Osnovna pravila. Veoma su jednostavna, a svode se na to da se početnoj, najmanjoj kugli (bulin) treba što više približiti svojim boćama (balotama). Pobjednik igre je natjecatelj koji je skupio najviše poena osvojenih blizinom svojih boća. Za svaku boću bliže centralnoj, najmanjoj boći, a koja je bliža nego protivnikova, dobiva se po jedan poen. Boćarski susret se igra na terenu veličine 27,50×4 m, koji opet može biti pravi i uređen u sklopu nekog kluba, ili pak obična, poravnana poljana ili ledina pokraj kuća, zgrada ili dijela ulice. Pobjednik je pojedinac, ili momčad, koji prvi dođu do unaprijed određenog broja poena (punata), koji, pak, ne može biti manji od 7 niti veći od 13, dok susret ne može biti kraći od jednog i duži od četiri sata igre.

Balote se mogu igrati u nekoliko formacijskih sustava kao što su: pojedinačno (jedan na jedan s 4 balote po igraču), parovi (dva protiv dva s 2 ili 3 balote po igraču), trojke (tri

protiv tri s 2 balote po igraču) i četvorke (četiri protiv četiri s 2 balote po igraču). Balote s kojima se igra moraju biti izrađene od metalne legure (za regularna natjecanja), dok su u amatersko-rekreacijskim susretima koriste i drvene, standardiziranog promjera između 90 i 110 milimetara i propisane težine između 900 i 1200 grama, dok je za mlađe od 14 godina i žene dozvoljena uporaba nešto lakših balota. Bulin (najmanja, središnja balota) mora biti promjera 35 do 37 milimetara i mora biti od drveta.

Karakterističnost igre. Za ovaj sport, koji je proistekao iz pučke zabave mediteranskog življa, koji i danas predstavlja najjače sile u ovoj igri (Italija, Francuska, Hrvatska), karakterističan je cijeli ritual njegovog igranja. Ukoliko se radi o službenim natjecanjima, prema propisanim pravilima Međunarodnog tehničkog pravilnika (MTP), onda je sve zapisano na papiru, ali ukoliko se igra prema nepisanim pravilima, koja važe od mjesta do mjesta, onda su moguća i raznovrsna odstupanja u vezi balota, punata, trajanja susreta i još koje čega. No, zajednička stvar gotovo svih boćara (balotaša) je da su „alergični“ na komentare iz publike, koja bi uvijek izvela bolji i kvalitetniji udarac. A glede balota u južnim jadranskim krajevima „fureštima“ (strancima) se toplo preporuča da

MATO (FRANA) KRSTOVIĆ

Dugogodišnji reprezentativac u boćanju, najuspješniji selektor u povijesti Jugoslovenskog boćanja, nosilac mnogih priznanja

Rođen je 1.8.1931. god. u Tivtu, od oca Frana i majke Katice. Sportom se počeo baviti u ranoj mladosti trenirajući u ekipi podmladka nogometnog kluba „Arsenala“. Odigrao je prvu utakmicu za prvi tim „Arsenala“ s tek navršених 16 godina. Najbolji je strijelac u povijesti kluba. Nogomet je prestao igrati 1966. godine.

Dobio je Srebrnu plaketu Nogometnog saveza Jugoslavije i Zlatnu plaketu Nogometnog podsaveza Kotor.

Boćanje je počeo igrati 1954. godine, a za boćarski klub „Brđanin“, čiji je i danas član, odigrao je prvu utakmicu 1956.

Bio je višestruki pojedinačni prvak, zatim u parovima i ekipni prvak Crne Gore. Sa BK „Brđanin“ igrao je u Saveznoj ligi 1981.-1984. god.

Za reprezentaciju Crne Gore igrao je na 20 turnira republika. 1969. godine bio je drugi na Saveznom pojedinačnom prvenstvu održanom u Novoj Gorici. 1978. god. bio je treći na Saveznom prvenstvu parova održanom u Mariboru. Za reprezentaciju je igrao na dva svjetska prvenstva: na SP u Monaku 1972. (8. mjesto) i na SP u Maconu (Francuska) 1978., gdje je osvojena brončana medalja – prva medalja na međunarodnim natjecanjima boćara SFRJ.

Mato Krstović

Krstović u akciji

Igrao je protiv Belgije u Briselu i revanš u Ljubljani, kao i protiv Švicarske u Rijeci.

Nastupio je za reprezentaciju na Međunarodnom boćarskom turniru u Dubrovniku 1979. god., za vrijeme održavanja Mediteranskih igara u Splitu.

Bio je predsjednik BSJ 1983.-1984. godine.

Bio je savezni selektor BSJ 1985.-1988. i vodio je reprezentaciju na:

– SP 1985. u Melburnu, gdje su osvojene dvije srebrne medalje – u preciznom izbijanju i parovima;

– EP (Evropsko prvenstvo) 1986. god. u Ljubljani – osvojena brončana medalja ekipno

– EP 1987. u Saluzzu (Italija) – osvojena srebrna medalja ekipno;

– SP 1988. u Valparaissu (Chile) – osvojena srebrna medalja u preciznom izbijanju;

– Međunarodni boćarski turnir Ronchi (Italija) 1988. – četvorboj nacija (Italija, Francuska, Švicarska i Jugoslavija) – osvojeno drugo mjesto.

Na osnovu ostvarenih rezultata najuspješniji je selektor u povijesti jugoslovenskog boćanja. Bio je savezni boćarski sudac, a od 1985. je međunarodni boćarski sudac, do danas jedini s ovih prostora. Sudio je utakmicama Kupa šampiona i bio je delegat FIB na utakmicama Kupa šampiona.

Sudio je na SP 1985. u Splitu i na SP 1987. u Rijeci.

Dobio je Zlatnu značku i Zlatnu boću BSJ, kao najveće priznanje u boćanju.

1978. god. dobio je Zlatnu značku SOFK Jugoslavije.

Dobio je Zlatnu plaketu Auto-moto saveza Crne Gore.

Dobio je Kristalnu prizmu RS Jugoslavije i plaketu povodom organiziranja Trofeja Jugoslavije 1985.

Od 1984. do 1990. bio je Predsjednik finansijske komisije SOFK Jugoslavije.

Bio je predsjednik UO BS Crne Gore u dva saziva i predsjednik Stručnog savjeta BS CG.

Povodom 50 godina Hrvatskog boćarskog saveza dobio je 2001. god. Plaketu za izuzetan doprinos u promicanju i razvoju hrvatskog boćanja. Jedini je dobitnik te plakete van granica Republike Hrvatske.

Dobitnik je Velike plakete FIB za doprinos unapređenju i razvoju boćanja i sportskih odnosa među boćarima članicama FIB.

Neprekidno je održavao i održava prijateljske kontakte i odnose sa boćarima Hrvatske, Slovenije i BiH. Sada je umirovljenik i dalje veliki ljubitelj boćarskog sporta.

Plaketa Hrvatskog boćarskog saveza

REGISTRIRAN BOČARSKI KLUB „NAPREDAK“ IZ TIVTA

U prostorijama HKD „Napredak“ u Tivtu, 8. siječnja 2005. je održana osnivačka skupština Boćarskog kluba „Napredak“. Skupštini je prisustvovalo 25 vijećnika s pravom glasa, koji su jednoglasno prihvatili Statut Boćarskog kluba „Napredak“ Tivat. Boćarski sport u Boki kotorskoj u svojoj povijesti, a i danas, ima među Hrvatima veliku tradiciju.

Naime u Tivtu ima boćarskih imena koja su poznata kako domaćoj tako i svjetskoj javnosti. Do početka 2005 god. u Tivtu je postojalo 7 klubova koji su sudjelovali u ligaškom natjecanju Crne gore. Ovaj novoutemeljeni klub, rečeno je, trebao bi biti svima prepoznatljiv po svom nacionalnom, kulturnom i prije svega sportskom identitetu.

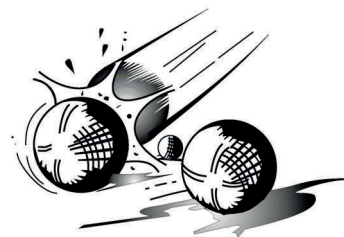
Klub je registriran u BSCG i ove godine se natječe u II republičkoj ligi. Svi boćari toga kluba s ponosom nose na lijevoj strani svoga dresa, pri samom srcu, grb koji je ujedno i pokazatelj hrvatskog bića na ovim prostorima. BK „Napredak“ uputio je veliku zahvalnost našim dragim prijateljima iz Zagreba koji su darovali svu potrebnu boćarsku opremu.

Tajnik BK „Napredak“ Anđelo Škanata

nijemo gledaju (čak ne predugo) lokalni susret domaćih igrača.

Prateći program. S obzirom da se balote igraju u poslijepodnevnom satima, najčešće se „veliki“ mečevi zakazuju tijekom vikenda, često igra zna biti interesantnija (riječ je o amatersko-rekreativnim susretima) ako se pobjednički ulog učini „jačim“ za neku „spizu“ (hranu) i adekvatnu količinu pića (najčešće solidnija količina vina). Neovisno o pobjedniku, na koncu svi akteri sudjeluju u zajedničkoj gozbi na kojoj se do kasno u noć prepričavaju najvažniji momenti i detalji odigranog „derbija“, a sve to na račun (ceh) pobijedene momčadi koja gotovo uvijek najavljuje sljedeći susret i priliku za revanš.

Dražen Prčić

Preplatite se!

To je najpouzdaniji način da redovito osigurate Vaš primjerak „Hrvatskog glasnika“

GODIŠNJA PRETPLATA

za Crnu Goru

9,00 €

za inozemstvo

12,00 €

za Hrvatsku

90 Kn

Crnogorska komercijalna banka AD
Podgorica

Žiroračun: 510-4741-76

Privredna banka Zagreb PJ15 Dubrovnik „Gruž“

Devizni račun: 71400-3-978-20-200-20530-9
SWIFT: PBZGHR2X

Kunski račun:
80404-5-2340009-3206673983

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže „Hrvatski glasnik“. Pretplatu možete izvršiti i u glavnom uredu HGDCG-a u Kotoru.

Ovu narudžbenicu i kopiju uplatnice pošaljite na adresu izdavača:

Hrvatsko građansko društvo Crne Gore, 85330 Kotor, poštanski fah 102, Republika Crna Gora

Pisma čitatelja

Poštovani gosp. Schubert i gosp. Musić,

Sa interesom, žalosti i čuđenjem pratio sam rasplet IV god. skupštine HGDCG i sasvim slučajno na radio Zagreb u emisiji za Hrvate u inozemstvu slušao intervju sa Schubertom i don Brankom Sbutegom. Naročito me iznenadio način istupanja grupe nezadovoljnika kao i njihov sastav ...

Ne zbog utjehe već istine za volju moram istaći da nažalost sličnih situacija ima i u drugim hrv. društvima – to nam je izgleda karakteristika i neizlječiva bolest zbog koje smo u prošlosti najbolje funkcionirali pod tuđinskom vladavinom jer sami sa sobom nismo samostalno mogli upravljati...!!

Ali treba i mora se dalje ustrajati; čestitam novom Predsjedništvu kojem želim uspješan rad na realizaciji programa na zadovoljstvo i korist svih Hrvata, a posebno u Crnoj Gori.

Franjo Gattin
Beč, Austrija

* * *

Srdačno pozdravljam Poštovano Uredništvo Hrvatskog glasnika,

Obnavljajući pretplatu za, drago mi, glasilo Hrvata Crne Gore, želim uputiti čestitke novom predsjedniku gsp. Dr. Ivanu Iliću i članovima Društva te mnogo uspješnosti u radu.

Srdačan pozdrav i Vama i dragoj Boki !

Prof. Vjekoslava Bagarić
Gimnazija Nova Gradiška
Hrvatska

* * *

Uredništvu Hrvatskog glasnika,

Valjda najesen 1945. godine zadesio sam se baš u Kotoru, kada se lupalo po historijskim spomenicima. Povod je bio: neki (ne sjećam se tačno) događaj protiv jugoslovenske diplomacije u Rimu, pa se uklanjalo sve „talijansko“ sa ovog Primorja. Tojest ne samo u Kotoru – bila je to opće organizirana akcija i kroz Dalmaciju. Kojom su stradali ne samo lavovi Sv. Marka, nego je na neuki način slupano i dosta našeg, austrijskog pa i antičko-rimskog.

Jedan od najžalosnijih „spomenika“ tog osiromašivanja, jesu Morska vrata u Kotoru. Uništena je ploča sa lavom i, iznad toga, isto je sasvim slupan austrijski grb dekorativnog dvoglavog orla. Potom je postavljena ploča sa petrokrakom zvijezdom i sa datumima koji ignoršu prošlost Kotora, a negiraju i ovu za Boku tako rijetku renesansnu kapiju. Poviše toga je isklesan nov natpis „Tude nećemo, svoje nedamo“ – onovremena parola za Trst – taj grad su naime oslobodili Titovi partizani, pa je još poduže bio smatran „našim“. Ujedno, na ovom mjestu, taj natpis deklarativno pravda sva ta jeziva uništavanja po Kotoru. Najzad, u neizbrisivo vidljivom prostoru velikog austrijskog grba, neorganski je ulijepljen bivši grb FNRJ.

Poznat mi je Martinovićev prijedlog ponovnog preoblikovanja ove kapije. Bez prigovora se slažem, da se rečena kamena ploča obnovi, sa venecijanskim lavom, bilo iz kotorskog lapidarija (Martinović) ili poklonom iz Venecije – kako je predložio

Zvonimir Nikolić. Posebno mi se pak dopada njegov drugi prijedlog, da se zamoli i Austrija za obnovu svog velikog grba – mislim da je bio od pečene terakote. Bio sam, međutim, zaprepašten čudnim prijedlogom, da se ova povijesno markantna kapija sada okiti nekim nemjesnim „dulfinima“.

Dakle: spojivši prijedloge Martinovića i Nikolića, treba obnoviti Morska vrata od Kotora, onako, kako u to nije dirala ni predratna Jugoslavija. Međutim, na ovo se već markantno nadovezala i novija povijest, čiji je spomenik baš taj grb FNRJ. Treba reći: oblikovno taj grb zaista dobro izgleda. Predlažem, doduše, da se skine sa sadašnjeg mjesta, ali da se odmah opet ugradi lijevo od Vrata. A budući da time nastaje jedna asimetrija, predlažem da se na desnoj strani ugradi novoklesani grb Crne Gore.

Time bi ova Kapija postala pregledni spomenik kontinualne povijesti od pola tisućljeća...

Dr. Magyar Zoltan
Beč, Austrija

NARUDŽBENICA

OVIM NEOPOZIVO NARUČUJEM ☐ PRIMJERAKA „HRVATSKOG GLASNIKA“

Ime i prezime / Naziv tvrtke:

Ulica i broj:

Grad:

Poštanski broj:

Država:

Tel./Fax:

E-mail:

Datum:

Potpis / Pečat:

Naši čitatelji suradnici: Momir Čolović

HRVATSKA, POMORSKA ZEMLJA

Paralelna usporedba, radi uočavanja razlika i ocjene pozicija vrijednosti, neminovno se nameće čovjeku kada se ponovo nađe, u staroj i većoj poznatoj, ili novoj sredini.

Tako i svaki moj susret sa Hrvatskom, Dalmacijom i Rijekom budi stare i lijepe uspomene, stvara nove dojmove i nerijetko uočavanjem novih vrijednosti: kulturnih, ekonomskih i, neuobičajeno za sredinu iz koje dolazim, političkih iskoraka, Hrvatske. I zašto to ne reći, i nerijetko rezignaciju, zbog pozicije u kojoj se nalazi Crnogorsko primorje, Boka i naš lijepi Kotor.

I Hrvatska i Crna Gora su pomorske države. Hrvatska je preko Dalmacije, i u širem smislu Hrvatskom primorju, postala Mediteranska zemlja. Po kulturi, ekonomskom sustavu, po odnosu države i političkih gospodara, da osjete i ne sputavaju ono najvrednije u svojoj zemlji. U tom smislu Zagreb je prava prijestolnica Hrvatske. Predsjednik Mesić i premijer Sanader – pravi predstavnici svakog hrvatskog građanina. Oštru, ali iskusnu oporbu. Napredak je vidljiv na svakom koraku. Usprkos svim teškoćama i izazovima.

Sa ushićenjem sam pratio javnu debatu o usvajanju izgradnje kliničkog kompleksa u Rijeci, vrijednog preko 200 miliona eura, koji će se raditi pored sadašnje bolnice na Sušaku. I aktualna vlast i oporba su se natjecale svojatanjem, tko je dao veći doprinos tom projektu. Već sam pisao o sportskom kompleksu na Kantridi. O brodogradilištu „3. maj“. Ali ne i o rupi WTC, sličnoj onoj u Podgorici. Za godinu dana na Pećinama će niknuti zgrada novog svjetskog trgovačkog centra vrijednog 16 milijuna eura. Biće to ljepotica sa 14 katova i modernom infrastrukturom.

„Brodosplit“ – najveće dalmatinsko brodogradilište, u usporedbi sa ostalih pet, uključujući tu i „3. maj“, postiglo je rekordnu zaposlenost s upisanih 26 brodova u knjizi narudžbi, vrijednih milijardu i 50 milijuna USA dolara. Budućnost brodogradnje se planira u osvajanju novih kompleksnih tehnologija i osvajanje gradnje osim bulkova i tankera (koji sada čine 77 % novogradnji) – putničkih brodova, ro-ro brodova, kao i velikog dijela LNG brodova morske tehnologije.

Ekologiji mora na hrvatskom primorju se pridaje veliki značaj. Tvrtka Boat consalting, čiji je vlasnik Josip Vidas – projektirala je prvi brod tipa katamaran koji nosi naziv EKO RAB, sa namjenom: čišćenje, prikupljanje i odvoz otpada iz uvala i sa morskih plaža, čišćenje zauljenih površina mora, preuzimanje smeća i otpadnog ulja sa jahti i brodova, gašenje požara u priobalnom pojasu i spasavanje na moru. Brod opslužuju samo dva čovjeka! (Boko naša lijepa, ako nemaš državu, koliko bi ti vrijedio jedan ovako mali brod – ali u privatnom vlasništvu).

Proširenje ekonomske zone na Jadranu neće donijeti neku veću ekonomsku korist Hrvatskoj. Ulaskom u Europsku uniju – oni koji su lovili ribu u tom dijelu Jadrana, činit će to i dalje. Kao članice EU. Definitivno će se uvesti kontrola i preventiva od ekoloških katastrofa i prijetnji, koje nisu male u tom dijelu Jadrana, posebno kad je u pitanju saobraćaj tankera. Jedino je u Savudrijskoj vali došlo do nepotrebnih tenzija sa Slovenijom. Velemajstor Sanader ih je s nekoliko pametnih rečenica, u pogodnom trenutku, umirio. Pa danas ratni brod Solta – više nije dug preko 80 m nego samo 32,

Bokeški govor minulih vremena

TAKO SMO NEKAD ZBORILI

ALAVIJA – kako treba. – „Ja sam ga alavija osramotila.“ „Fala Bogu da je učinio nešto alavija.“ „On ti se sada osjeća alvija.“ „Posao mi ide alavija.“

ALOČO – odoka, otrpili. – „Nije mjerio nego je uzeo onako aločo.“ „Izvadio sam aločo oko trista kila krtole.“ „Ja ti nikad ne mjerim kad napravljam tortu, nego onako aločo.“

DEBUO – slab, bolestan. – „Debuo je mnogo, bojim se da neće dočekat proljeće.“ „Debula je, a kako i neće, ništa ne okuša.“

DELICIJA – slast, krasota, divota. – „Kakva delicija, lijepo sam se inkantao kad sam je video.“ „To ti je prava delicija.“

FILDEŠPANJ – vrsta čvrstog ribarskog konca. – „Uzmi fildešpanj i veži ove udice.“ „Oli mi zamit bokun fildešpanja.“ „Prije nego su izventali fildešpanj peškalo se tunjom od konjske dlake i to su se konju, a ne kobili skuble dlake.“

FIMERA – jednostjevna vrućica. – „Ova mala ti ima fimera.“ „Nije joj ništa, što si se spaventala, ovo ti je obična fimera.“

GAMELA – vojnička porcija za hranu – „Daj gamelu da ti napunim fažole.“ „Ponesi mu objed u gamele.“ „Izio je punu gamelu oriza.“

GAMUF – ukras na haljini. – „Imala je veštu na gamuf.“ „Ona samo šije vešte na gamuf.“ „Opet su u modu gamufi.“

LAŠKAT – popustiti, popustiti konop. – „Koliko sam se preje, moram laškati kaiš.“ „Laškaj tu barku da je ne okine bura.“ „Laškaj tu cimu.“

LANTERNA – svjetionik, džepna svjetiljka. Zabilježili smo i laterna u istom značenju. – „Stavi auto kod laterne na Tre šorele.“ „Nešto nije u redu sa lanternom, ne gori.“ „Evo ti ih tamo ispod lanternne čakulaju.“ „Lanternna ima kod Arsenala između Svetoga Marka i otoka Velike Gospe.“

MENCOVAT – pominjati, spominjati. – „Čah ti nešto reć, ali in segreto, molim te nemoj me mencovat.“ „Toliko se ofendila, da je više neću mencovat, a kamoli s njom progovoriti.“

MERITAT – zaslužiti, biti dostojan, dati. U Kotoru zabilježili i miritat. – „Nije ona njega nikad meritata.“ „Miritao je on više nego što je dobio.“ „Ja ću mu nešto miritat zato što mi je učinio.“ „Moram mu miritat štogoć (god).“

koliko je imao kad je sagrađen. Plovio je po svom – a ne Slovenskom moru. Međunarodna arbitraža će staviti tačku na taj spor.

Kad je riječ o moru, moram dvije i o ribarima, ako ni zbog koga drugog nego radi Muljana. I tamo ribari muku muče, ne samo kad nema ribe. Jednom su imali tako

velik ulov da su morali baciti u more 100 tona sardela. Neće niko da ih jede pa kad ih i daješ. Bore se za bolje uvjete, otkup, razvoj industrije za preradu ribe. U projektu je i izgradnja novog tipa ribarice. As ti gospu, znaju oni posa, ali nima para! Mi nemamo ribarica, pa nas ne boli glava.

Hrvati u Boki već pomalo osjećaju napredak Hrvatske. Politički su se, sa uspjehom, organizirali i povezali sa kulturnim institucijama iz Hrvatske. Treba kontaktirati Novi list i Dalmaciju. Na tome rade vrijedni ljudi iz HGD.

Biti će zanimljivo, za čitatelje Hrvatskog glasnika, i podatak – da su među 25 najjačih multinacionalnih kompanija u Srednjoj i Istočnoj Europi svaka peta iz Hrvatske. (Isključene finansijske organizacije). Na listi koju je napravio UNCTAD nalaze se: Pliva, HEP, Podravka, Croatia Airlines i drvna industrija Finvest iz Čabra. Trenutno se Pliva nalazi na drugom mjestu iza Novoshipa iz Rusije. (Lukoil je bio prvi ali je u međuvremenu bankrotirao).

Za sami kraj ostavio sam pomorstvo. Bio sam u Rijeci 30. rujna na *Svjetski dan pomorstva*. U Saboru Hrvatske, upravo se na taj dan raspravljalo o „Pomorskom ustavu“ RH, kako je u svečanom broju Pomorskog vjesnika (Prilog Novom listu), tretiran Zakon o pomorstvu. Navešću samo par naslova iz toga broja: *Vlada mora uvažiti specifičnost pomorskog zvanja, U žaristu 2004, Sigurnost na moru, Poruka ministra pomorstva Kalmete* – iz koje izdvajam citat: „Međutim, svi ti naši naponi usmjereni na očuvanje i zaštitu Jadrana bili bi uzaludni bez naših pomoraca koji su veleposlanici u promicanju naše pomorske Hrvatske“.

Počeo sam ovaj prilog pogrešnom rečenicom. Nema paralele, nema usporedbe između Pomorske države Hrvatske i Crne Gore. Crna Gora je Crna rupa na Mediteranu. Flotu su uništili. Pomorice i primorice su opljačkali. Protjerali ih iz javnog života. Uvalili ih u procjep iz kojeg im nema povratka. Sa Morskim zlom uništavaju obalu i more. Intelligenciju polarizirali. Hrvati Boke vide svijetlo u tunelu. Samo složni mogu da prežive crnogorski CUNAMI. Mi smo drugi mrijet naviknuti.

SADRŽAJ

Usvojen program aktivnosti i financijski plan HGDCG-a za 2005. godinu

OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA PREKO NACIONALNIH SAVJETA.....4

Priopćenje Predsjedništva HGDCG-a

AGRUMENTIMA PROTIV KLEVETA6

NOVOSTI IZ HRVATSKE8

U Kotoru konstituiran Opštinski savjet Pokreta za europsku, nezavisnu Crnu Goru

SIGURNI SMO – CRNA GORA ĆE PONOVO BITI SAMOSTALNA! 11

N našem počasnom članu uručena papina povelja za oltar na splitskoj rivi

MIJO ADŽIĆ DOBIO PRIZNANJE VATIKANA 12

N naš intervju: dr. Miloš Milošević

DIVNO JE OSJEĆANJE DA JOŠ NEKOME TREBATE..... 13

Gostovanje kazališne grupe „Lectirum“ iz Zagreba u Herceg-Novom i Kotoru

NOVLJANI I KOTORANI ODUŠEVljeni „JUHICOM“ 15

Zahvaljujući Društvu prijatelja grada Perasta drevni peraški običaji i dalje se brižljivo čuvaju

TRADICIJA KOJA TRAJE..... 16

Po uzoru na neke gradove istočne obale Jadrana

KOTOR SE POBRATIMIO S VENECIJOM 17

Iz aktivnosti HGDCG-a

DOKAZIMA VRAĆENO POVJERENJE ČLANSTVA..... 19

Izaslanstva HGDCG-a na svetkovinama u Splitu, Dubrovniku i Omišu

NASTAVAK PLODNE SURADNJE ... 24

HRVATSKA DOPUNSKA NASTAVA..... 28

Osvrt prof. dr. Milenka Pasinovića na pisanje u „Hrvatskom iseljeničkom Zborniku“

I U CRNOJ GORI ŽIVE AUTOHTONI HRVATI 29

KZU „Napredak“ iz Gornje Lastve na međunarodnom skupu u Bugarskoj

NASLJEDE, KULTURNI TURIZAM I TERITORIJI..... 30

U iščekivanju Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u Crnoj Gori

ZAŠTITA MANJINA UVJET OPSTOJNOSTI DRŽAVE.....31

Nakon što je prije 11 godina objavio da se na spisima Haškog tribunala nalaze i imena 16 novinara iz Crne Gore

OSUĐEN VESELJKO KOPRIVICA... 32

9. svibnja Europska unija proslavlja svoj praznik – Dan Europe

VIŠE OD POLA STOLJEĆA UJEDINJAVANJA EUROPE.....33

Republika Hrvatska na putu prema punopravnom članstvu Europske unije

BOLJI ŽIVOT U BOLJOJ HRVATSKOJ35

Sv. Leopold Bogdan Mandić bio je preteča i uzor svim građanima ujedinjene Europe

SLAVLJEN U SVIJETU, A KOD KUĆE NEPODOBAN..... 36

Upoznajmo Hrvatsku (9)

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA 37

Znameniti Bokelji prošlih vijekova

BARSKI I ZADARSKI NADBISKUP VICKO ZMAJEVIĆ (1670.-1745.)..... 40

Povijesni dokumenti iz riznice kotorskog Historijskog arhiva

PRVI SPOMEN BRODOGRADNJE ... 41

Pomorska bratstva u Boki

BRATSTVO RADONIČIĆ 42

Umjetnici Boke: Milivoj Slabi, Tivat

SLIKAR, GLAZBENIK, AUTOR PRVIH AUTOHTONIH SUVENIRA BOKE 44

Boćanje ili, u pučkom nazivu, balote, u Boki ima dugu tradiciju

SPORT ZA SVE GENERACIJE..... 46

MATO (FRANA) KRSTOVIĆ 46

REGISTRIRAN BOČARSKI KLUB „NAPREDAK“ IZ TIVTA 47

PISMA ČITATELJA 48

Naši čitatelji suradnici: Momir Čolović

HRVATSKA, POMORSKA ZEMLJA..... 49

Bokeški Govor minulih vremena

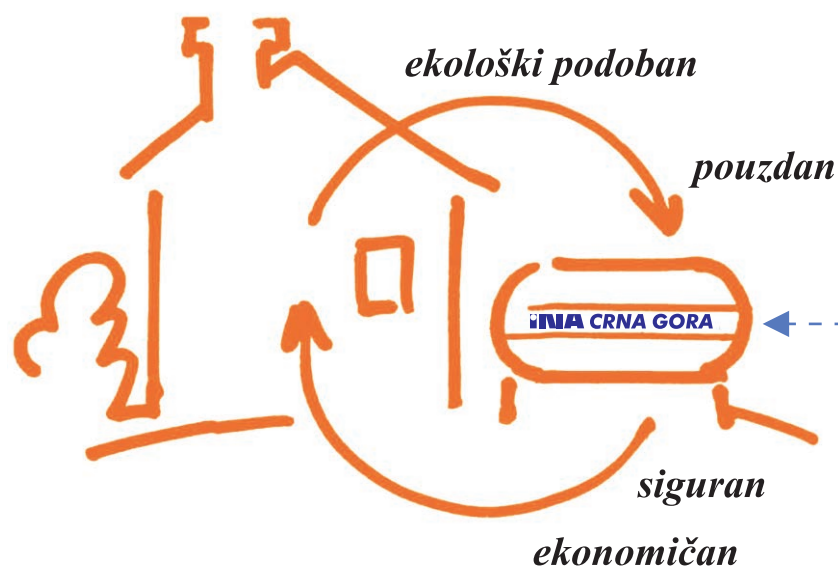
TAKO SMO NEKAD ZBORILI..... 49

INA CRNA GORA vam nudi

propan-butan **plin**

u malim spremnicima

volumena 1,8; 2,7 i 4,85 m³ uz izuzetne pogodnosti

za dodatne obavijesti u vezi s najmom spremnika i mogućnostima primjene, obratite se u centralu INA Crna Gora, Kotor, Dobrota 3

INA CRNA GORA d.o.o. Kotor Dobrota 3
tel.: +381 82 334 974, +381 82 334 969, fax: +381 82 302 004,
e-mail: inacg-kotor@cg.yu

PROplin
PROPLIN d.o.o. ZAGREB ČLAN INA GRUPE

Split Ship Management

SSM, Boktuljin put bb, POB 305, 21000 Spil, CROATIA
tel: +385 21-558-558; fax: +385 21-558-555; e-mail: ssm@ssm.htnet.hr

Dan Dubrovačko-neretvanske županije

Dan grada Splita

Dan grada Omiša

16.05.2005

